

Montreālas Latviešu

Biedrības

ZIŅOTĀJS

ISSN 0227 - 2423

1989. GADA MAIJS

MONTREALA, KVEBEKĀ

41. GADA GĀJUMS

Nr. 5. (482.)

Saiets Latvijas nākotnei.

Svētais Gars pirmajos Vasarsvētkos atnāca kā uguns liesmas, kā vētras brāziens. Uguns un vējš norāda uz garīgumu — Gars stāv pāri matērijai. Svētais Lūkass Apustuļu darbu grāmatā (2, 1-11) atstāsta Svētā Gara atnākšanas notikumu un pasvitro, ka Svētais Gars ir dots visām tautām.

Visi, kas ir kristīti Svētajā Garā, veido vienu vienīgu Kristus miesu. Jēzus vienoja savus ticīgos jau pašos Baznīcas pastāves sākumos. Svētā Jāņa evaņģelija 20. nodaļā lasām: «Kad tanī pat pirmajā nedēļas dienā, vakaram iestājoties, aiz bailēm no jūdiem durvis, kur mācekļi bija sapulcējušies, bija aizslēgtas, Jēzus atnāca un nostājās viņu vidū, un sacīja tiem: Miers jums!... Saņemiet Svēto Garu!» Bailes no ienaidniekiem pulcināja ticīgos. Jēzus tos stiprināja ar Svēto Garu, lai tie spētu izturēt vajāšanas un palikt uzticīgi Dieva aicinājumam. Dievs vēlas vienību, kas īstenojas dažādībā. Visiem nav jābūt vienādiem, jo katram ir savs īpatnējs pienākums. Katrs liek savas īpatnējās dotības kopības labā. Katra kristieša dažādaicinājums kalpo visas Baznīcas kā kristiešu kopības labā.

Lasījums no svētā Pāvila pirmās vēstules korintiešiem (12, 3-7. 12-13) liecina, ka Svētais Gars piešķir visdažādākās dāvanas, dodot spējas kalpot kopējam labumam tur, kur tas ir vajadzīgs. Visi Baznīcas locekļi veido kopā Kristus miesu vienībā ar pašu Kristu. Visi kristītie, nešķirojot tautības un sabiedrības slāņu dažādību, veido Baznīcu, kas ir nedalāma. Visas šīs dažādās Svētā Gara dāvanas nodrošina brīnišķīgo attīstību un bagātību, ar ko Baznīca var lepoties. Baznīcas dārzā uzzied aizvien skaistākas puķes, kas viena otru pārspēj košumā. Svētais Gars darbojas vajātajā Baznīcā, kur veidojas lielo svēto cilts. Svētais Gars darbojas garīdzniecībā, tanīs zemēs, kur priesteru trūkst, tos aicinādamus būt dedzīgākiem, lai kvalitāte atvietotu kvantitāti. Svētais Gars no tālienes iespaido un brīdina arī neticīgos būt labiem un iecietīgiem iepretī Baznīcas locekļiem, kas ir paša Kristus miesa.

Svētais Gars ir Dieva visaugstākā dāvana. Kamēr vēl neesam To saņēmuši, šī dāvana, ko debesu Tēvs mums dod, sūtot savu Dēlu pasaulē, nesasniedz savu mērķi. Dieva uzvara pār grēku īstenojas brīdī, kad Jēzus mirst krustā. Šī uzvara kļūst starojoša cilvēku acīs Lieldienās, bet šīs uzvaras augļi, kas ir Dieva valstības atnākšana un sirdzu atjaunotne, parādās tikai Vasarsvētkos. Ja Jēzus nāve un augšāmcelšanās nedotu Svēto Garu, tad šie notikumi būtu nozīmīgi tikai pašam Jēzum. Šie notikumi — Kristus nāve un augšāmcelšanās — paliktu tikai vienreizēji notikumi vēsturē, kas varētu būt pat kā piemērs un cerība cilvēkiem, bet būtiski cilvēkos nekas nemainītos un tie paliktu nošķirti no Dieva. Mēs esam debesu Tēva bērni tāpēc, ka Svētais Gars mājō mūsu sirdīs. Visas Vissvētās Trīsvienības personas — Tēvs, Dēls un Svētais Gars — ir vienotas. Ja kāds ir redzējis Jēzu Kristu, tas var secināt, kāds ir Tēvs, bet par Svēto Garu mums nav nekāda priekšstata, mēs varam tikai izjust Viņa darbību, sadarboties ar Viņu un Viņam paklausīt. Svētie raksti apraksta Viņa darbību īpaši cilvēku sirdīs.

Vējš un uguns — Svētā Gara izpausmes veidi pirmajos Vasarsvētkos. Spēks un atjaunotne. Vētras un viesuļi spēj sagraut pilsētas un izsaukt plūdus, aizdzenot jūras ūdeņa masas tālu pāri krastiem. Uguns savukārt dara šķidrās pat viscietašos metālus. Uguns šķīsta rūdu un metālu dara mīkstu un veidojamu. Svētais Gars ir mīlestības spēks, kas veido Jēzus līdzību ticīgajos un Viņa klātieni sabiedrība. Jēzus krusts un Viņa augšāmcelšanās vieno visus.

Kā Svētais Gars darbojas cilvēkos? Svēto Garu saņem jau kristībā. Kā varam teikt, ka mēs pārdzīvojam jaunus Vasarsvētkus, un ko tas nozīmē? Lai atceramies Jēzus vārdus: «Kam slāpst, lai tas nāk pie manis un dzer! Kas uz mani tic, no tā iekšienes, kā sacīts Rakstos, plūdis dzīvā ūdens straumes» (Jņ. 7, 37). Un evaņģēlists Jānis piemetina, ka Jēzus to ir attiecinājis uz Garu, ko saņems tie, kas uz Viņu tic. Tātad šeit norādīts, ka Svētais Gars darbojas, atraisot un atbrīvojot apslēptos iekšējos spēkus. Šo klātieni un spēku cilvēks apzinās. Dieva darbību gan ir grūti izteikt vārdos. Ir grūti izskaidrot, kādā veidā Svētais Gars cilvēkā darbojas. Katrā ziņā tur notiek atjaunotne, un kristietis labāk apzinās savu aicinājumu un vietu kristiešu kopībā. Dzīva ticība rāda, ko nozīmē būt kristietim, un ar jaunu apziņu kristītais kļūst par apustuļu un misionāru tur, kur Dievs to vēlas.

Laikā no 6. -9. aprīlim, Gananokvē, Ontario provincē, Kanadā, notika Īpašs saiets, kurā plašās pārrunās tikās ap 20 Latvijas Tautas Frontes (LTF) pārstāvji no Latvijas un ap 100 sabiedrisku darbinieku no Ziemeļamerikas kontinenta, lai iztīrītu dažādus projektus un sadarbības iespējas.

Saietu organizēja Toronto latviešu organizācija LATS un LTF atbalsta grupas un atbalstītāji Kanadā un ASV. Dalības maksa tajā bija \$ 350.-.

Darba seka saietā bija intensīva un plaša. Atsevišķi paralēlās sesijās darbojās atbilstošas darba grupas, kas iztīrīja dažādas temas un projektus. Notika vairākas plenārsesijas un pārrunu stundas, kurās piedalījās lielākā daļa saieta dalībnieku, kuru vairums Gananokvē bija visu saieta laiku. Daži dalībnieki ielidoja un aizlidoja kā pavasara zosis, savu specifisko uzdevumu paveikuši.

Skaistajā vietā, pavasarīgajā gaisā un no pasaules ikdienas atšķirti, saieta dalībnieki no Latvijas, ASV un Kanadas abpusēji uztvēra daudz dažādas un vispusīgas informācijas, dzirdēja nopietni pamatotas LTF un LKF vajadzības, dalījās domās, uzskatos un pieredzē. Maltīšu un dažu brīvo stundu laikā tie iepazīna viens otru un dziļi izjuta patreizējo notikumi nozīmi Latvijai un latviešu tautai.

Tā kā pārrunas un projektu iztīrījumi notika 5 paralēlās sesijās, fiziski nebija iespējams būt visur vienā laikā. Apgūt kaut cik vispusīgu sanāksmes notikumu gaitu varēja tikai iemetot skatu katrā no sesijām un piedaloties kopējās pārrunu stundās. Katrā darba grupā bija savs dalībnieku kodols, kas nemainījās, kas iztīrīja tematiku un summēja sava darba rezultātus.

Interesanti atzīmēt, ka dalībniekos bija daudz redzamu Latvijas un Ķeijenes sabiedrisku darbinieku, kas sanāksmes gaitā īpaši nepārstāvēja savas organizācijas, nedz deva formālus slēdzienus, bet gan pauda savu nedalītu interesi Latvijas nākotnei. Tas šim saietam, tāpat kā iepriekšējās Katskiļu sanāksmēs, piedeva plašumu un sirsniņu gaisotni.

Ja ciemiņi no Latvijas bija LTF un LKF darbinieki, Ķeijeniešiem tika apzīmēti kā LTF atbalsta grupu (to lielākās vienības Šobrīd pastāv Toronto un Ņujorkā) dalībnieki un atbalstītāji. Nav iespējams visus minēt vārdā.

Cik plašs bija dalībnieku sabiedriskais šķērsgriezums, norāda tas, ka saieta saimē redzējām G. Meirovicu (PBLA), Gunti Silīgu un Viesturu Zariņu (LNAK), Oļģertu Pavlovski (ALA), Uldi Gravu (Ņujorkas DV), Māri Ķirsonu (LELBA), Jāni Gaiguli (AABS), universitāšu mācības spēkus Imanu un Vairu Freibergus, Jāni Peniķi, Andrievu Ezergaili, Juri Dreifeldu un citus, advokātus Ivaru Bērziņu, T. Cepurīti, arhitektus Uldi Gustavu, Andri Rozi, ārstus Ilzi Švarcu, Z. Bērzu, V. Gulēnu, žurnālistus Ilgvaru Spilneru, Laika redaktoru, Ojāru Celli, Ziemeļkalifornijas Apskata redaktoru, Sigurdu Gravu, Ģirtu Zeidenbergu, Hermani Vilku, Elmu Miniāti, LIA prezidentu Andri Paleju, otavieti Pēteri Braunu un daudzus citus Ķeijeniešus. Latvijas ciemiņos - Dainis Īvāns, Ramona Umblīja, Jānis Dripa, Elmārs Grēns, Ilmārs Bišers, Pēteris Cimdīšs, Ilmārs Lazovskis, Valdis Steins, Ojārs Rubenis, Jānis Lucāns, Arnis Kalniņš un citi.

Svētais Gars kā dāvanu devējs ir jāliek pirmajā vietā un ne dāvanas. Tāpēc arī svētais Augustīns lūdza: «Kungs, ne Tavas dāvanas, bet Tevi pašu!» Visas šīs Svētā Gara dāvanas kopā ņemtas ir Svētā Gara darbība, kas ir pilnīgi brīva. Lai gan šīs dāvanas nav identificējamās ar pašu Devēju — Svēto Garu, tomēr tās nav nošķiramas no Svētā Gara, tāpat kā saules starus nevar nošķirt no saules. Svētais Gars vada cilvēku savā bezgalīgajā mīlestībā par tik, par cik cilvēkam ir ticība, cerība un mīlestība. Svētā Gara darbība ir elastīga tāda ziņā, ka Svētais Gars var cilvēku iedzīvināt un vadīt katru dienu kādas citas sūtības mērķniecībā, dažreiz dodot pat reizē vairākus pienākumus. Visu Svētā Gara dāvanu izpausme līdzinās Baznīcas darbībai, jo dāvanas ir dotas kopības labā, kā svētais Pāvils saka: «Dažādas ir kalpošanas, bet Kungs ir tas pats. Dažāda ir darbība, bet Dievs ir tas pats, kas visos visu dara. Ikvienam tiek dota Gara atklāsmē, lai nestu svētību... Visu dara viens un tas pats Gars, piešķirdams katram, kā gribēdams. Jo kā viens ķermenis un tam daudz locekļu un tomēr tas ir tikai viens ķermenis, tā arī Kristus. Jūs esat Kristus ķermenis, jo vienā Garā visi esam kristīti» (1 Kor. 12).

Ar kristību Vissvētā Trīsvienība ir ikvienā kristietī. Tā arī Svētais Gars — svētuma Gars — ir ikvienā kristietī. Tāpēc kristīgā dzīve galvenokārt ir ieiešana šinī svētumā un palikšana tanī, attīstot apslēptās spējas, ko Svētais Gars mums ir devis. Katra sakramenta saņemšana atraisa šīs spējas. Ja Svētā Gara darbība kļūst intensīvāka kristietī, tas nenozīmē, ka Svētais Gars darbotos vairāk, it kā kāds vulkāns, kas dotu lielāku jaudu, bet gan pats kristietis atstāstos un apzinās skaidrāk Svētā Gara klātieni. Tas notiek Dieva žēlastības iespaidā, ticībai augot, cerībai kļūstot dzīvākai un mīlestībai karstākai. Jau kristībā ikviens kristietis ir saņēmis Svēto Garu visā pilnībā. Katrs gan saņem Svēto Garu atbilstoši savai sūtībai un pienākumiem, kas tam jāpilda Baznīcā jeb kristiešu kopībā. Svētais Gars nav dots tikai apustuļiem, bet tas ir visas kristiešu kopības mantojums. Svētajā Garā īstenojas arī vispārējā cilvēku brālība.

Kas attiecas uz kristīgo dzīvi, ar pašu spēkiem vien neko nespējam sasniegt. Svētā Gara darbība ir noteicošā. Svētais Gars vispirms mūs paņem savā varā, un tikai tad mēs varam pacelties. Tas tomēr nenozīmē, ka mūsu tikumīgie centieni nebūtu vajadzīgi, bet tie gan nāk tikai otrā plānā, pēc Svētā Gara iedarbes.

Svētais Gars ir vienmēr uzticīgs, un Vasarsvētki turpinās kristiešu sirdīs un sabiedrībā. Mēs dzīvojam žēlastības ērā. Dievs respektē mūsu brīvību. Viņš klauvē pie durvīm, bet neielaužas ar varu. «Kristus mīlestība mūs skubina», kā atgādināja svētais Pāvils korintiešiem. Svētais Gars ir Baznīcas sirdī un to vada uz debesu tēviju. Baznīca ar palāvību ļauj sevi vadīt. Tā ir lepna uz savu pagātni un ar cerību skatās nākotnē. Debesu Tēva namā ir daudz mājokļu (Jņ. 14, 2). Liela dažādība ir arī pienākumos, kas jāpilda šīs zemes svētceļojuma laikā.

Vasarsvētki ir Dieva tuvības un mīlestības, brīvības un atjaunotnes noslēpums. Kristietis dzīvo Svētajā Garā. Visa 8. nodaļa svētā Pāvila vēstulē romiešiem pasvītro šo īstenību. Dieva bērns ir tas, kuru iedvesmo Dieva Gars (Rom. 8, 14). Mīlestība, ar kuru Dievs mīl, kvēlo ikviena kristieša sirdī. «Kur Dieva Gars, tur brīvība» (2 Kor. 3, 17). Jau pravieši Ezechielis un Jeremijs (Jer. 22, 15-16; Jer. 31, 33-34; Ez. 36, 27-28) bija runājuši par sirdi ierakstīto likumu, jauno derību un Garu, kas iedzīvina. Apustulis svētais Pāvils pasvītro dzīvības gara likumu (Rom. 8, 2), kas atpestī. To, kas miesai un rakstītajam likumam nebija iespējams, paveica Svētais Gars, nācis ticīgo dvēselēs. Pēc Vasarsvētku brīnuma Dieva likums ir ierakstīts ticīgo sirdīs. Ar Svētā Gara dāvanu kristietis kļūst garīga esme, kurā miesa vairs nevalda. Vecais, miesīgais cilvēks aiziet un tā vietā nāk jaunais cilvēks. Tā ir Jēzus Kristus atnestā atpestīšana — Lieldienu noslēpuma galīgais īstenojums konkrētā cilvēkā.

Vecā derība bija atnesusi baušļus, kas arī ir liela Dieva dāvana, bet Svētais Gars Jaunajā derībā dod iekšējo likumu — ierakstītu ticīgo sirdīs. Vecajā derībā likums bija ārpus pašas cilvēka personas, Jaunajā derībā šis likums daudz skaidrāk un pilnīgāk ir pašā cilvēkā. Tie, kam ir dzīvības gara likums, ne tik vien pilda Vecās derības baušļus, bet to dara vēl daudz pilnīgāk. Paša Dieva mīlestība ir viņos, kā apustulis un evaņģelists svētais Jānis saka: «Mozus deva baušļību, bet žēlastība un patiesība notika caur Jēzu Kristu» (1, 17). Tikai Jēzus Kristus, būdams Dieva Dēls, var būt pilnīgais starpnieks pie debesu Tēva, Viņš vienīgais spēj dot pašu

Saietu ar miermīlīgu un ieturētu pieeju vadīja torontietis Valdis Liepiņš.

To ievadīja Sadraudzības vakars 6. aprīļa vakara stundās, M. Ķirsona vadībā.

7. aprīļa rītā plenārsesijā runāja Dr. V. Viļe-Freiberga. Kā arvien, viņa saistīja katru klausītāja uzmanību. "Esam nonākuši laika griežos, kuŗos varam paši daudz ko darīt... Tas, kas notiek šodien, noteiks to, kas notiks 21. gadu simtenī... Un varbūt ir zīmīgi, ka tiekamies franču revolūcijas 200 gadu atceres dienās, revolūcijas, kas sludināja brīvību, brālību un vienlīdzību..."

Viņa aicināja pielietot sviras principu, izmantojot vēju, pielietojot visas buras, neizvairīties no grūtākiem un sarežģītākiem ceļiem, konsultēšanās vienam ar otru.

"Jaunuma sakne - vēlēšanās pēc viegliem atrisinājumiem," viņa atzina. Labais un ļaunais esot katrā, tādēļ esot jāmeklē un jāatrodot sevi un jārespektē citu ceļi. Vienam mērķim varot tuvoties tūkstošos veidos. Un te nu palīdzot demokrātija un mijiedarbe. Tādēļ tik ļoti svarīgs esot DIALOGS. Mēs taču dzīvojam INFORMĀCIJAS laikmetā!

Pārtikas trūkums esot labs dzinulis pārmaiņām, kamēr kolektīva griba iespējama saziņoties. Sazināšanās Latvijā tagad iespējama, jo izcīnīta vārda brīvība. Tikpat nepieciešama sapulcēšanās un saimnieciskā brīvība.

Viņa nobeidza ar tezi, ka liels potenciāls esot pieejams aiz apziņas loka, ka universālā vietas esot visiem ceļiem un neviens otru neapdraudot.

Darbu uzsāka darba grupas. -

Ēdoles projekta grupu vadīja Jānis Dripe, Uldis Gustavs un Valdis Liepiņš. Tajā piedalījās vairāk kā 10 dalībnieku. Šī projekta mērķis - radīt un īstenot pārdomātu programmu pils atjaunošanai un jaunu telpu izbūvei, lai kompleksu varētu izmantot starptautiskam tūrismam (pamatā orietējoties uz latviešiem visās pasaulē zemēs), muzējiskām un kultūras vajadzībām, konferencēm un semināriem, nometnēm un ierobežota laika izglītības programmām... Grupa konstatēja, ka projekts ir iespējams.

Ekoloģijas grupu vadīja Pēteris Cimdriņš, Ilmārs Lazovskis, Jānis Skujiņš, Sigurds Grava un Jānis Šķiņķis. Tā darbojās visas dienas. Tematika bija tik plaša un vajadzību tik daudz, ka visu izrunāt nebija iespējams. Atzina, ka ļoti nepieciešama tehniskā bibliotēka, dažādas aparātūras un speciālistu padoms.

Ekonomika un lauksaimniecība, Jāņa Lucāna un Arņa Kalniņa vadībā, arī darbojās visu saietu laiku. Še iztīrāja lauksaimniecības lielo lomu ekonomikas veidošanā un pacelšanā.

Ļoti spraigas bija juristu pārrunas, kuŗas vadīja Ilmārs Bišers un Ivars Bērziņš. Atklājās, ka tiesībnieki Latvijā ar apdomu un atjautību panākuši sevišķi daudz labvēlīgu grozījumu likumdošanā. Netaisni notiesāto un aizvesto rehabilitācija arīdzan bija degpunktā. Kā tieslietu speciālisti varētu darboties internacionālā plāksnē, lai panāktu uzlabojumus tiesībās un ekonomikā, paņēma itin daudz laika. Vairāki dalībnieki uzņēmās lietu aktivizēt jau tūdaļ. Vajadzība pēc ārzemju valūtas liela. Jautājums, kā to iegūt?

Pārrunās par baznīcu un tautu, M. Ķirsona vadībā, bija vismazāk dalībnieku, bet tas nenozīmē, ka šeit nenorisinājās veselīgs dialogs. To noklausīties šoreiz gan neizdevās.

Pārrunās par izglītības jautājumu sanāksmju rīkošanu, debates aizvirzījās citur - kad, kā un kur būtu rīkojama nākamā TIKŠANĀS. Pie galīga slēdziena nenonāca. Šķiet, ka še atbilde nāks pati no sevis, kad būs nobriedusi nākamā vajadzība. Neviens pēc Katskiļu pēdējās sanāksmes taču nevarēja paredzēt Gananokvi. Tā atnāca pa-

Dieva Garu, ne tikai ārējos baušļus, kādus deva Mozus kā cilvēciskais starpnieks pie Dieva. Svētais Gars kā paša Dieva Gars cilvēku paceļ pilnības augstumos. Tas cilvēkā iedvēš riebumu pret visu, kas ir grēks, un liek viņam griezties pie Dieva kā sava Tēva. Svētais Gars iepriecina, jo Dievā ir prieks; tas vieno, jo Dievs ir tikai viens; svētdara, jo Dievs ir svēts un visa svētuma avots. Dzīvšim saskaņā ar Svēto Garu, tad arī centisimies pēc garīgā un gūsim dzīvību un mieru! Kristietim ir jābūt Gara cilvēkam. Svētais Gars ir tas, kas stiprina. «Gars nāk palīgā mūsu vājībai, jo kas no Dieva jālūdz, kā nākas, to mēs nezinām, bet Gars pats aizlūdz par mums neizsakāmās nopūtās», mūs iedrošina apustulis Pāvils (Rom. 8, 26). Tā ir iepriecinātāja doma visiem tiem, kas sūdzas par to, ka nespēj labi Dievu lūgt. Dieva Gars lūdz ar viņiem un par viņiem. Tiem, kas ir sapēmuši Svēto Garu un dzīvo pēc Gara iedvesmas vienīgais ienaidnieks paliek grēks.

Tādos augstumos cilvēku paceļ Dieva Gars. Cik pateicīgiem mums gan vajadzētu būt par šo cēlo un visaugstāko Dieva dāvanu! Kristietis ir Svētā Gara svētnīca, kur nemitīgi ir Viņa klātie. Būt Jēzū Kristū nozīmē būt Svētajā Garā. Vissvēto Jaunavu Mariju dēvē par Svētā Gara līgavu tāpēc, ka Viņa bija vienmēr vienota ar Svēto Garu. Grēks viņai bija svešs, un Svētais Gars varēja viņu izrotāt ar visiem tikumiem. Arī Baznīca ir jaunā radība, kas dzimusi no Svētā Gara. Baznīcā nemitīgi darbojas Dieva Gars, dāvājot mīlestību un vienību. Baznīca ir Dieva bērnu kopiena, kur visi vienā balsī griežas pie Tēva ar sirsnīgu lūgšanu. Īpaši tuvu Svētais Gars ir vajātajai Baznīcai, vispār tur, kur apdraudēta dievišķā dzīvība. Visās grūtībās un neskaidrībās lūgšim Dieva apgaismību, lai Svētais Gars mums ļauj saprast, kas ir labs, pieņemams, derīgs! Svētais Gars īpaši klāt ir Baznīcas izplates darbā un dod auglību misionāru darbam. Katrs kristietis ir sapēmis Svēto Garu jau kristībā, bet vēl vairāk tas to sapem iestiprināšanas sakramentā, kļūstot par Baznīcas cīnītāju un aizstāvi — par garīgi pieaugušu kristieti. Lūgšim sirsnīgi Svēto Garu, lai Viņš nāk mūsu sirdīs aizvien vairāk, lai esam laimīgi Viņa klātienē šeit virs zemes un lai Viņš mūs reiz ieved mūžīgajā pilnībā!

DR. A. BRUMANIS.

TIKŠANĀS (No 3. lpp.).

Tā na sevī:

Pēcvakarīgu stundās "Trimigrācijas" posmus iztīrāja Juris Dreifelds, Uldis Grava un Ilgvars Spilners.

Dr. J. Dreifelds iztīrāja drūmos Kanadas 1981. gada tautas skaitīšanas datus, pēc kuriem latviešu asimilācija notiek ļoti strauji un kas agrāk publicēti MLB Zīpotāja Svešvalodu nodaļā (Nr. 8./425., 21. - 28. lpp. - Red.).

Redaktors Dr. I. Spilners iepazīstināja ar latviešu organizācijām dažādos kontinentos un iemeta pa komentāram, kas raksturoja dažādo latviešu sabiedrību īpatnības brīvajā pasaulē.

Tirgzinis Uldis Grava veikli izklāstīja vairākus paša radītus modeļus, kas raksturoja sabiedrisko domu un tās attīstību latviešos brīvajā pasaulē. Viņa veiksmīgais priekšnesums patika visiem un vēlāk izraisīja dzīvas pārrunas.

Pārrunu laikā notika vairākas domu izmaiņas. Tā Jānis Lucāns komentēja: "Mums jāatrodas tur, kur mēs ar savu rīcību kalpojam Latvijas suverenitātei un latviešu tautai." Uz ko U. Grava tūdaļ atbildēja: "Pēc tādas runas Lucāns varētu kļūt PBLA valdes priekšsēdis!"

Juris Dreifelds domāja, ka trimdai ir savi baltie plankumi, tādēļ jāatzīstot, ka vēsturiski mēs esam piedzīvojuši nevēlamus brīžus. "Kāpēc mums nav fašistu upuru atceres diena," viņš jautāja.

U. Gravas piezīme, ka A. Ezergailis pārspīlēti forsējot žīdu jautājumu, izraisīja disonanci. Pret piezīmi nostājās N. Bulmanis un citi. Paneļa vadītājs M. Ķirsons A. Ezergaili pie atbildes nelaida.

Atbildes nedabūja I. Bērziņa "Kāds būs trimdas nākotnes modelis?" un I. Spilnera "Kāpēc esam nonākuši pie pēdējā miljona?" jautājumi. Un varbūt labi, ka tā, jo tie būtu prasījuši par daudz laika.

Dzirdējam, ka tolerance pastāv gan Latvijā, gan

trimdā. Tā gan nenozīmējot absolūtu vienprātību! Pluralismā esot mūsu spēks. Tāpēc jācinoties par daudzpartiju sistēmu.

Mūsu kaimiņi - Amerikas latvieši mazliet vīpsnāja par mums, kanadiešiem. Šī vīpsnāšanas kulminācija parādījās komentārā: "Kā nedarīt? - Mācieties no LNAK neveiksmēm!" Nu, pagriežot otru vaigu, varam teikt - "Vai nav labi, ka ir no kā mācīties?!"

8. aprīļa plenārsesijā runāja prof. Visvaldis Klīve. Viņš savu sakāmo bija rūpīgi izdomājis. Viņa domu gājiens gāja "līdz kaulam" un pārliecināja ar labi izmeklētiem piemēriem.

Dažas viņa izteiktās domas un piemēri:

Tautas garīgā nākotne atkarīga no tā, kas notiek Latvijā (Ilustrācija - Indijā kāds priesteris lūgšanā lūdz atpestīt no ASV un PSRS ekspertiem!).

Pārejas laikmetos arvien ir kārdinājums rakstīt jaunas ideoloģijas (Piemērs, ĀFRIKAS valstīs tās atnesušas pretējo - postu!).

Idejas, kas apvieno brīvības cīņās, var būt un var arī nebūt derīgas nākotnei. Arī rietumos norisot plašas pārmaiņas. Jābūt uzmanīgiem ar modeļiem, it sevišķi garīgā dzīvē. Garīga modernizācija ne vienmēr ir sekmīga. Nevēlami, ja viena dogma aizstāj citu.

Garīgā nākotne izaug no kultūras garīgām vērtībām. Nekas nesākas ne no kā! Izaugs no tā, kas mums ir. Kultūras pamatos ir dažādas saknes. Tā aptver ne tikai nacionālus elementus, bet arī universālus aspektus.

Mūsu kultūru veido 5 tradīcijas:

1. Latviskie elementi - tautiskais mantojums un viss, kas ar to saistās.
2. Kristīgais elements, kas ir dziļi iesakņojies.
3. Eiropiskās idejas, sākot ar 16. g. s., mākslās, zinātnēs u. t. t. (No Manceļa gudrības grāmatas laikiem.).

4. Sabiedriski politiskās idejas no 19. g. s. Ko domājam par brīvību? Politiskā kultūra, politiskā domāšana. Satversme ir kulturāls dokuments! Politiskis ir kultūras darbinieks!

5. Cittautiešu kultūras piensums mūsu kultūrai (piemēram, baltvāciešu ietekme).

Šīs tradīcijas nestāvēt uz vietas. Visās notiekot pārmaiņas (piemērs - māc. Plāte un Rubenis citādāki kā Maldonis un Kundziņš). Radošie elementi jāsintezē, kas esot grūts uzdevums, jo pasaules procesos arī notiekot lielas pārmaiņas.

Kā datori pārveido cilvēka dzīvi? Kādas būs mākslīgās inteliģences izveidošanās prasības, ģenētiskās revolūcijas efekti? Viegļu receptu nav un nebūs!

Jāveido tolerances tikums - jāiemācās kritiski domāt, jāmeklā prasīt jautājumus, jāmeklā tās strīdētās, ka aizejam mājās nesastrīdējušies (piemērs, Gandijs: Es atveru savas mājas logus visiem vējiem, bet neļauju, lai tie nopūš mani no kājām!).

Nedrīkstam aizmirst cilvēcības ideālu, jo visu, ko darām, darām cilvēkam (ne cilvēku tehnoloģijai, bet tehnoloģiju cilvēkam; CILVĒKA tiesības, ne cilvēka TIESĪBAS!). Morāls jautājums, jauns pamats mūsu garīgai nākotnei - ko cilvēks vēlas?!

Noslēdzot runātājs lika atcerēties lielo sveštautiešu skaitu Latvijā. Savā laikā Longīns Apkalns esot jautājis, vai mēs savu kultūru varam padarīt tik bagātu, ka tā būtu pievilcīga arī citiem. Klīve domāja, ka tas esot iespējams. Un te nu mēs varētu mācīties no tā, kā citi pieņem svešas kultūras, un jautāja, vai viss tas neesot pretim mūsu lietai, atbildot ar nē! "Latviskā domāšana izteic pasaulīgus ideālus. Mēs varam dot citiem, un no tā var izaugt stipra kultūras dzīve," teica Klīve.

8. aprīlī sāka darboties 3 jaunas darba grupas - Akadēmiskā apmaiņa, LKF un LTF. Akadēmiskās apmaiņas vadībā bija Elmārs Grēns, Valdis Tauriņš, Ilmārs Bišers, Pēteris Cimdiņš, Ilmārs Lazovskis, Ilze Kalniņa un Jānis Gaigulis; LKF - Ramona Umblīja, Jānis Dripe, Vaira un Imants Freibergi; LTF - Dainis Ivāns, Valdis Šteins, Ilmārs Bišers, Voldemārs Gulēns, Māris Ķirsons un Valdis Liepiņš.

/ Turpinājums nākamajā numurā./

M. ŠTAUVERS.

DEMOKRATISKAIS PROCESS.

Ievēlēta Latviešu Nacionālās Apvienības Kanadā piecpadsmītā padome.

Laikā no 15. marta līdz 3. aprīlim notika LNAK padomes locekļu vēlēšanas, kuŗas kārtoja Īpaša vēlēšanu komisija U. Zommera vadībā. Balsis saskaitīja 9. un 10. aprīlī, un jau 11. aprīlī kļuva zināmi šo vēlēšanu rezultāti, kas seko. Iekavās (-) nozīmē, ka kandidāts 1984. g. vēlēšanās nekandidēja, kārtas numurs nozīmē 1984. g. vēlēšanās iegūto vietu, bet otrais cipars saņemto balsu skaitu:

1. Līnards	Lukss	1956 (2./1699)
2. Guntis	Siliņš	1870 (12./1280)
3. Alberts	Upeslācis	1523 (-)
4. Elma	Miniāte	1420 (41./1006)
5. Tālvāldis	Kronbergs	1412 (1./1726)
6. Jānis	Mežaks	1299 (5./1394)
7. Kaspars	Dzeguze	1267 (-)
8. Guntars	Brikmanis	1252 (8./1356)
9. Varimants	Plūdonis	1250 (7./1363)
10. Inta	Purva	1245 (15./1259)
11. Fricis	Kristbergs	1241 (-)
12. Vizma	Maksiņa	1211 (-)
13. Gunārs	Šubiņš	1190 (4./1420)
14. Māris	Ludviks	1189 (-)
15. Modris	Lorbergs	1159 (18./1249)
16. Zigurds	Akots	1144 (19./1238)
17. Aleksandrs	Budrēvics	1109 (21./1230)
18. Aleksis	Dreimanis	1102 (20./1236)
19. Andris	Rubenis	1047 (-)
20. Ilze	Kalniņa	1046 (-)
21. Elmārs	Škobe	1020 (-)
22. Pauls	Legdiņš	1017 (-)
23. Andis	Zilāns	1007 (-)
24. Valdis	Liepiņš	997 (-)
25. Jānis	Bārs	985 (30./1095)
26. Jānis	Briedis	984 (-)
27. Mārtiņš	Vāgners	984 (-)
28. Viesturs	Zariņš	966 (-)
29. Jānis	Tikiņš	950 (16./1259)
30. Aleksandrs	Joma	917 (23./1202)
31. Rūdolfs	Pētersons	901 (31./1092)
32. Mārtiņš	Štauvers	881 (50./734)
33. Harijs	Jansons	878 (32./1082)
34. Bruno	Logins	871 (37./1040)
35. Māra	Valdmane-Demandt	859 (-)

Kandidātos:

36. Klāvs	Zichmanis	844 (45./970)
37. Kornēlija	Zariņa	835 (-)
38. Jānis	Tērauds	821 (-)
39. Kārlis	Jansons	811 (-)
40. Roberts	Dambergs	810 (-)
41. Imants	Škobe	809 (-)
42. Pēteris	Brauns	802 (-)
43. Vilis	Miklaševics	798 (9./1337)
44. Kārlis	Freibergs	783 (-)
45. Eriks	Eglītis	776 (-)
46. Edgars	Kiršs	775 (-)
47. Mirdza	Lejiņa	755 (40./1016)
48. Solveiga	Miezīte	753 (-)
49. Aina	Selga	732 (-)
50. Tālis	Forstmanis	724 (-)
51. Voldemārs	Gulēns	721 (-)
52. Alīda	Forstmane	712 (-)
53. Jānis	Niedra	698 (-)
54. Kārlis	Zenaitis	694 (-)
55. Rasma	Pērkons	690 (-)

56. Eriks	Bite	638 (42./994)
57. Eriks	Nāgelis	625 (38./1031)
58. Uldis	Amoliņš	620 (-)
59. Jānis	Kravis	613 (-)
60. Alfrēds	Eglītis	600 (-)
61. Karina	Mieriņa	591 (-)
62. Zigurds	Skribis	587 (-)
63. Rolfs	Alksnis	549 (-)
64. Hermanis	Vilks	545 (-)
65. Andris	Roze	539 (-)
66. Guntis	Liepiņš	495 (-)
67. Liliana	Strīpniece	495 (-)
68. Jānis	Ķere	494 (-)
69. Jānis	Ozols	491 (-)
70. Žanis	Epnars	429 (-)
71. Valdis	Vilks	407 (-)
72. Leontīne	Luksta	336 (-)

Daži citi cipari (iekavās 1984. gada vēlēšanu dati):

Vēlēšanās piedalījušies 2653 balsotāji (2233). Par nederīgām atzītas 41 (96) balsis; derīgo balsu skaits - 2612 (2137). Balsotāju pieaugums 420 vai 18.8 %; derīgo balsu pieaugums 475 vai 22.2 %.

Vēlēšanu komisijas rosīgā un rūpīgā darbība atmaksājusies ar ievērojamu balsotāju pieaugumu. Tas ir ieguvums.

Šajās vēlēšanās bija pieaudzis kandidātu skaits - par 19; no 53 uz 72, no kuŗiem tikai 25 kandidēja 1984. gadā. No pēdējiem 23 iekļuviņš padomē, 13 uzlabojot savas pozīcijas, 2 paliekot turpat, 8 noslīdot uz leju, kamēr 2 padomē vairs nav ievēlēti. Tikai 4 pieaudzis balsu skaits, pārējiem tas slīdējis uz leju.

Padomē ievēlēti 18 līdzšinējie vēlētie locekļi un 5 deleģētie, no jaunajiem kandidātiem 12. Tas jau vien garantē ievērojamu padomes sastāva maiņu. Šo maiņu vēl palielinās pārmaiņas deleģēto padomes locekļu sastāvā. Paredzams, ka šādu delegātu arī būs 35 un ka to vidū būs vismaz 12 jaunu delegātu. Tā varam pieņemt, ka padomē būs 70 deputātu.

Pateicoties lielajam kandidātu skaitam, balsis dalījās plašāk kā agrāk. Tādēļ 1984. gada vēlēšanās vajadzēja vismaz 1064 balsu, lai kandidāts tiktu ievēlēts; šoreiz tikai 859.

Visvairāk ievēlēti DV saraksta kandidātu - no 15 vienpadsmit, seko Kanadas Nac. Latv. darbinieku saraksts ar 7 no 10, Apvienotais Kanadas saraksts ar 14 no 33, LNJAK saraksts ar 1 no 2 un Demokratiska Bloka saraksts ar 2 no 12. Latviešu Kara Invalidu Apvienības Kanadā saraksta vienīgais kandidāts nav ievēlēts.

Ievēlētas 4 no 14 kandidātēm un 31 no 58 kandidātiem. No Toronto un tuvākās apkārtnes ievēlēti 28, Gvelfas, Londonas un Montrealas pa 2, bet Kičineras - 1. Ir zināms, ka savu padomes locekli sūtīs Vinipegas latvieši. Jācer, ka viņu paraugam pievienosies Halifaksa, Otava, Edmontona, Kalgarija un Vankuvera, lai arī šie centri būtu padomē pārstāvēti.

2612 balsotāji no iespējamām 91420 balsīm nodevuši tikai 64,546, kas nozīmē, ka caurmērā ar katru zīmīti nodots 24,7 balsu. Ievēlētie 35 kandidāti saņēmuši 40149 balsis vai 62 %, neievēlētie - 24397 vai 38 %.

Skriet, ka caurmēra gadu vecumā 15. LNAK padome būs krietni jaunāka kā iepriekšējā. Tā kā varam droši runāt par paaudžu maiņu vispārējā pārstāvniecībā. Valdes locekļu, nozaŗu vadītāju un apvienības darbinieku amatiem būs pieejami citi cilvēki. Līdz ar to iespējamas pārmaiņas dažādajos amatos un pienākumos.

Demokratiskais process strādā. Tas atnesis ievērojamas pārmaiņas LNAK. Tas nesīs pārmaiņas citās mūsu organizācijās un vienībās.

Ceram, ka tuvākā nākotnē būs pieejamas ziņas par vēlēšanu skaitu atsevišķos centros, izsūtītajiem materiāliem un t. t. Publicēsim tos, tiklīdz tie būs pieejami.

Redakcija.

No ikdienišķās dzīves ierauts svešos ūdeņos, šeit es atklāju sev jaunu Ameriku, varmācības un bezlikumības nepārrēdzamo kontinentu. Par Staļina laika varmācīgajiem padomju cietumiem un ieslodzīto iznīcināšanu rakstījis ievērojamais krievu rakstnieks Aleksandrs Solženicins. Bet kas notiek tagad, pēc trīsdesmit, četrdesmit gadiem? Man priekšā stāvēja jauni patstāvīgi atklājumi, bet pagaidām es klausījos Aivara stāstījumā.

Vismaz 15 % no visiem ieslodzītājiem ir nepamatoti notiesāti, viņš mani informēja. Cietumā viņi nonāca ne jau pārpratuma dēļ, ne jau tāpēc, ka izmeklētājs būtu pieļāvis kādu kļūdu. Tas notiek tā. Katra padomju milicijas daļa no Iekšlietu ministrijas saņem obligātu aicinājumu piedalīties sociālistiskajā sacensībā. Ko tad īsti nozīmē sociālistiskā sacensība starp milicijas daļām? Tas nozīmē censties līdz minimumam samazināt neatklāto noziegumu skaitu. Tāpēc rodas situācija, ka par katru neatklātu noziegumu izmeklētāji saņem nopelnumus no savas priekšniecības, tiek apdraudēta viņu virzīšanās uz augšu pa karjēras kāpnēm. Taču bieži vien notiek tā, ka zādžības vai laupīšanas īstie vaininieki nav notverami, tie it kā izgaisuši bez pēdām. Tādā gadījumā izmeklētāji meklē upuri, uz kuŗa rēķina norakstīt neatklāto noziegumu. Ar visiem pieļautajiem un neatļautajiem paņēmieniem kādam tiek inkriminēta, piemēram, veikala izlaupīšana. Protams, ka neviens nepatīsi apvainotais neuzņemsies atbildību par cita noziegumiem. Tādēļ katrā milicijas daļā pastāv savs neoficiāls kaulu laušanas kambāris. Arestēto, kas negrib atzīties, piekēdē pie sienas un ar veltni, kas pildīts ar sacietējušu betonu, sit tik ilgi, līdz tas atzīstas vai izlaiž garu. Šādi paņēmieni pielietoti arī pret nepilngadīgajiem. Par šādiem gadījumiem bija zināms man. Piemēram, 1980. gadā Rēzeknes Iekšlietu daļas izmeklētāju Salmiņu notiesāja uz 3 gadiem par nepilngadīgā Stasenko smagu piekaušanu. Stasenko apcietināja it kā par dzērienu veikala izlaupīšanu. Tā kā puisis nozieguma pastrādāšanā neatzinās, veselu nedēļu viņu milicijā atkārtoti piekāva. Braukājot pa pilsētu savos invalīda ratiņos, viņš tagad kā dzīvs piemērs atgādina to, kas var notikt mūsu tik humānajā valstī. Taču Stasenko laimējās - viņš palika dzīvs. No smagāka likteņa viņu paglāba augstie raduraksti. Viņa māte, uzzinājusi par arestu, griezās pēc palīdzības pie sava radnieka, milicijas ģenerālmajora Maskavā, kuŗa telefona zvans uz Rēzeknes iekšlietu daļu panāca puīša tūlītēju atbrīvošanu. Bet kur meklēt palīdzību tiem, kam rados nav ne ģenerāļu, ne ministru?

Rēzeknes iekšlietu daļas izmeklētājs Krickis izcēlās ar to, ka viņa darba skapītī glabājās pašizgudrotas spīdzināšanas ierīces, kuŗas vajadzības gadījumā tika pielietotas pret arestantiem. Kā man stāstīja kāds paziņa, vārdā Juris Drebeinieks, vislielāko efektu devusi pirkstu laužamā ierīce un papēžu dedzināšana ar sakarsētu ķieģeli. Pašam Drebeiniekam bija pārlauti divi kreisās rokas pirksti. Izmeklētāja Kricka nodaļā neatklātu noziegumu nebija - tas, savukārt, viņam deva iespēju 36 gadu vecumā saviem uzpleciem piestiprināt lielo majora zvaigznīti. Viņš arī daudzkārt kļuva par sociālistiskās sacensības uzvarētāju, bet tās upuri nonāca aiz restēm.

Kad nonācu Škirotavas nometnē, man radās iespēja iepazīties ar kādu nepamatoti notiesātu cilvēku. Škirotavā par vienu un to pašu noziegumu sodu izcieta Vladimirs Rutkovskis un Oļģerts Kāpostišs. Pirmo arestēja 1980. gadā, it kā par saimniecības preču veikala izlaupīšanu Rīgā. Izmeklētājs, pielietodams spīdzināšanu, panāca, ka viņa upuris atzinās noziegumā, kuŗu tas nebija izdarījis un par to saņēma 5 gadus ieslodzījumā. 1981. gadā notiesāja īsto zagli - Oļģertu Kāpostišu. Kāda sieviete aiz greizsirdības bija nodevusi viņu milicijai. Kāpostišam piešķīra tikai 4 gadus ilgu termiņu. Škirotavā viņi abi sastapās un iepazīnās.

Rutkovskis priecājās, ka beidzot taču varēs pierādīt izmeklēšanā pieļauto kļūdu un ātri izdosies tikt brīvībā. Nebija tāda varas orgāna, kuŗam viņš nebūtu aizsūtījis paskaidrojumu par to, ka ticis notiesāts aiz pārpratuma. Taču neviens nelikās ne zinīs. Varasvīru ziļoņādas laida cauri tikai rūpes par personisko labklājību. Vienam meita iet mūzikas skolā, tātad jāgādā par to; otram bažas par savu istabas sunīti, kuŗš, pasarg' dievs, ja nesapēms skaistuma godalgu nākamajā konkursā. Un kam tad sāpēja galva par to, ka kaut kāds tur nepatīsi notiesātais juka prātā? Arī tas pats izmeklētājs turpināja netraucēti strādāt, tāpat kā agrāk nodarbojoties ar savu upuru kaulu laušanu. Par līdzīgu gadījumu rakstīja arī oficiālajā preses izdevumā Cīņa. Kāda raksta skopajās rindās atklājās vesela vardarbības sistēma. 1982. gadā Stučkas pilsētā notiesāja 3 jauniešus, it kā par meitenes izvarošanu un nogalināšanu. Pirmajam piesprieda nāves sodu, bet abiem pārējiem - attiecīgi 15 un 12 gadi ieslodzījumā. Neilgi pēc tam milicija arestēja kādu sevišķi bīstamu noziedznieku Rogoļevu, kas pēc katras izvarošanas izraudzīto upuri nogalinājis, tai skaitā arī to, par kuŗu slepkavību bija notiesāti 3 nevainīgi jaunekļi. Nepatīsi notiesātos jaunekļus atbrīvoja, jo, nejausības dēļ, nāves sods vēl nebija izpildīts - tam vajadzēja notikt pēc divi dienām.

Vakarā aiz durvīm nomainījās sardze. Postenī stāvēja jauna tumšmataina uzraudze ar komjanieša nozīmīti pie krūtīm. "Vai tev salst?" viņa līdzjūtīgi apvaicājās, redzot, kā es drebinos no aukstuma. "Jā," es pamāju ar galvu. "Ja gribi, atnesīšu tev vecu novalkātu jaku ar noteikumu, ka man par to maksāsi 5 rubļi," tumšmatainā austrumiece uzstādīja noteikumu. Naudas man nebija. Tā cietumā skaitījās aizliegts priekšmets. Tad kājās piecēlās Aivars un strauji piegāja pie durvju lūciņas: "Es tev iedošu 5 rubļi, tikai atnes cilvēkam kādu kankaru." Pēc pusstundas man mugurā bija izdīlusi šakete. Aivaram, drēbēs iešūti, bija vēl 150 rubļi, par kuŗiem viņš cerēja nopirkt par piekārtīgu cenu pudeli šņabja un uzkožamos. Uzraudze bija ar mieru precī atnest jau rītvakar. Taču ar to vēl nepietika. Aivars meitenei piesolīja vēl papildus 70 rubļu, ja tā ieiešot kamerā uz neilgu laiku pamīlētīs... Sālitā summa šķita vilinoša, un uzraudze ilgi nevarēja izšķirties, ko iesākt: novilkt mundieri, vai atstāt to mugurā. Nebijis manas traucējošās klātbūtnes... Tirdzniecība starp ieslodzītājiem un cietuma administrāciju skaitījās parasta lieta. Par naudu piegādāja visu, ko sirds vēlas. Pirmā nepieciešamības prece skaitījās narkotika, pēc tam sekoja alkoholiskie dzērieni. Preci pirt atļāvās vienīgi bagātie arestanti, t. s., bosī, bet vairums nevarēja iegādāties neko. Nauda cietumā nonāca pa nelegāliem ceļiem, uzraugam tikai vajadzēja uzdot piegādātāja adresi - radnieka vai drauga - un tas, par attiecīgu samaksu, pildīja savu uzdevumu. Ja uzraugs šmaucās, ziņa par to izplatījās pa visu cietumu. Līdz ar to tas zaudēja uzticību un uz visiem laikiem palika bez "kreisās" peļņas avota. Vakarā es likos gulēt par veselu stundu agrāk - biju drošs, ka šis režīma pārkāpums netiks ievērots, jo labvēlīgā uzraudze bija piekukuļota. Tā jau neies bojāt savstarpēji izdevīgās attiecības.

Jauna diena iesākās ar negaidītu pavērsienu. Durvju sarga pavadībā devos uz, t. s., atūtošanas kambāri. Nelielā telpā mani sagaidīja sanitāre. Neliela auguma resnīte smagi kustējās kā nobarota zoss. Viņa nepartraukti žāvājās, atsegdama ar metalu apvilktu zobu rindas. Daži vilcieni ar rokas mašīnu, un uz manas galvas vairs nebija palicis ne mats. Nākamais gājieni bija uz pirti. Pa atvēlētajām 10 minūtēm bija jāpagūst saziēpēties un noskaloties. Kad laiks bija notecējis, lempīgā sanitāre bez brīdinājuma nogrieza karsto ūdeni. Putas es noskalāju zem auksta ūdens strūkļas. Beidzot biju atutots, tikai, diemžēl, ne uz ilgu laiku.

Kabinetā pie operatīvās daļas priekšnieka Kru-tova es nokļuvu tūlīt pēc pirts. Skaistās mēbeles,

tīrība un kārtība kontrastēja ar apkārtējo pelēcību. Stūrī novietotais lepina krūšu tēls nopietni raudzījās tieši manī un it kā vaicāja: "Kā tev nebija kauna pārkāpt padomju likumu?"

Krutovs tēloja aizņemtu cilvēku un manu ienākšanu izlikās nemanām. Viņš sēdēja noliecies pār rakstāmgaldu un kaut ko pētīja sieviešu modes žurnālā. Katram padomju iestādes lielam vai sīkākam administratoram ir tieksme parādīt savas personas nozīmīgumu iepemamajā postenī. Turpretim, sastopoties ar augstāka ranga priekšnieku, tas bija gatavs pārvērsties par necilu tārpju un ierakties dziļi zemē.

"Kāpēc šeit stāvi?" neskatīdamies uz mani, Krutovs uzdeva jautājumu, ar kādu tas parasti sagaidīja katru zemāk stāvošu ienācēju. - "Stāvu tāpēc, ka kājas pašas stāv," muļķīgam jautājumam muļķīga atbilde. "Par ko esi notiesāts?" Krutovs bargi pacēla balsi. - "Par pretpadomju propagandu un aģitāciju," pieklājīgi atbildēju.

"Ak tā - padomju vara, redz, nepatīk?" Krutovs beidzot paskatījās uz mani, turklāt tā, it kā es būtu tam ko parādā. Man šķita, ka arī ģipsis veidotais lepins, saklausījis "pretpadomju propagandu un aģitāciju", saspicē ausis un nosodoši sarauca uzacis. Par laimi skulptors savam mākslas darbam nebija pievienojis rokas, citādi, šķiet, tās izstieptos un ķertos man pie rīkles.

"Aizvest uz 25. kameru - tur viņu iedresēs cienīt padomju varu!" priekšnieks deva rīkojumu uzraugam. Ejot pa pelēkajiem gaitējiem, mani mocīja bažas par gaidāmo likteni - vai spēšu izdzīvot starp vilkiem, vai nebūšu kā aita plēsoņu barā.

Durvju sargs lēni atvēra 25. kameras durvis. No garenās telpas pustumšajiem kaktiem manī lūkojās drūmas cietumnieku sejas. Jau kopš neatminamiem laikiem šī kamera saucās par Indiju. Nezinu, no kurienes cēlies šis nosaukums, bet šī vieta izcēlās ar sevišķu noziedznieku kontingentu. Šeit līdz nosūtīšanai uz soda nometni tika turēti cietumā lielākie kaušļi un režīma pārkāpēji. Šeit mitinājās arī, t. s., bosī, kuņu priekšā drebēja viss cietums. Ieslodzītie dalījās zemākās un augstākās kastās. Dalījums tika noteikts pēc galdu sistēmas. Kameras vidus daļā stiepās 6 neēvelēta koka galdi, un katram iemītniekam, atkarībā no viņa kastas piederības, pie tā tika ierādīta noteikta vieta. Pēc tās tad viņi tika dēvēti par pirmgaldniekiem, otrgaldniekiem un t. t. Pirmgaldniekiem piederēja noteikšana un vara pār citiem. Apmēram, desmit šo cilvēku pilnīgi pakļāva vismaz 120 savu nelaimes brāļu. No visas kameras tiem tika vāktas nodevas - pārtikas pienesumi, labākās drēbes un nauda. Pēdējo izspieda ar terora palīdzību.

Pirmgaldnieki izraudzījās atsevišķus ieslodzītos un sita tos tik ilgi, līdz tie piekrita uzrakstīt saviem piederīgajiem vēstuli, kuņā lūdzta nelegāli caur cietuma administrāciju piesūtīt naudu. Ar šo vēstuli rokā kāds no norunātajiem administrācijas darbiniekiem devās pie adresāta, bet saņemto sūtījumu tas sadalīja uz pusēm ar pirmgaldniekiem. Vēlāk par šo naudu piegādāja narkotiku un alkoholu. Katra pirmgaldnieka rīcībā bija arī personīgi kalpi, kuņiem uzdeva vispazemojošākos darbus, sākot ar oficianta un zeķu mazgātāja pienākumiem un beidzot ar seksuāliem pakalpojumiem. Pie otrā galda iepēma vietas kādi 15 nedaudz zemākas kārtas ieslodzītie, kuņiem arī piederēja zināma teikšana un privilēģijas - ievākt nelielas produktu nodevas un izmantot kalpus apģērba mazgāšanai. Visi trešgaldnieki bija iemantojuši autoritatīvu neatkarību - tie nevienam neuzspieda savu varu, bet arī nepakļāvās citai.

Pēc tiem sekoja vēl 3 galdi dažādu profilu pakalpojumiem - oficiantiem, bārdziņiem, drēbju mazgātājiem, kameras tīrītājiem, mušu un odu sītiņiem un citiem. Pie galdiem nedrīkstēja sēdēt vienīgi pedarasti un ateju tīrītāji. Arī pārvietošanās pa kameru tiem bija liegta. Caurām dienām tie gulējauz grīdas atejas poda tuvumā vai

zem nārām - tikai reizi pa reizei izlienot iztīrīt podu vai apmierināt kāda pirmgaldnieka seksuālās vajadzības. Tā bija viszemākā kasta, ar kuņu nerēķinājās pat zeķu mazgātāji. Runāt ar tiem izvairījās. Ja tas tomēr notika, pieķerto ieslodzīto sagaidīja kastas locekļu nievas.

Sadalīšanu pa kastām veica paši pirmgaldnieki jau pirmajā dienā, kad kamerā ienāca jauns ieslodzītais - bet daudz kas bija atkarīgs arī no pēdējā. Vispirms bija jāizstāsta īsa biogrāfija un jāsniedz sīkāka informācija par savu nodarījumu. Pēc tam bija jāiziet drosmes un izturības pārbaude, kuņu vadīja pirmgaldnieki. Sākumā bija jānodod sava piekrišana, ka esi gatavs iziet pierakstīšanos. Tas nozīmēja, ka ieslodzītajam vajadzēja paciest ilgu un sāpīgu dauzīšanu pa krūtīm ar dūri, vēderu un mugurkaula augšējo skriemeli. Protams, varēja arī atteikties, taču tādā gadījumā mazdūšīgo gaidīja automātiska pieskaitīšana pie pedarastu vai atejas tīrītāju kastas.

Atradās arī tādi, kas aiz bailēm uzreiz līda zem nāras blakus atejas podam, un tā tur palika vienmēr. Tos, kuņi bez kurnēšanas izturēja sitienus, gaidīja nosēdināšana pie trešā galda, bet tiem, kas vaidēja un žēlojās par sāpēm, bija jāreķinājās ar neapskaužamo kalpu likteni. Gadījās arī ka kādu nosita vai sakropļoja, taču mainīt šos nerakstītos likumus nevienam nenāca ne prātā.

Es automātiski paspēru dažus soļus uz kameras centru.

"Stāvi, kur skriesi!" draudīgi uzblāva pirmgaldnieki. Piesardzīgi apstājoties, nogaidīdams, kas notiks tālāk. Man klāt piesteidzās noplīsis pakalpiņš, kuņš centās tēlot lielu varoni. "Ko stāvi? Griez uz āru kabatas, rādi, kas tur iekšā!" ar rokām iekērās man krūtīs. "Varbūt gribi, lai es tev tūlīt galvu norauju?" Šai brīdī izšķīrās mans tālākais liktenis. Ja es būtu ļāvis izkratīt kabatas, man arvien sekotu iesauka "apbižotais". Es zaudētu personisko neatkarību, man nebūtu nekādu tiesību aizstāvēties pret varenajiem nodokļu savācējiem. Negaidot, kas ar mani notiks tālāk, satvēru uzbrucēju aiz elkoņiem un parāvu ar tādu spēku, ka tas nokrita uz ceļiem. "Nesit mani, pažēlo!" viņš izmisīgi lūdzās, pēkšņi no varoņa pārvēršoties par gļēvu radījumu. Kā gladiatoru amfiteātrī, cietumnieki nepacietīgi gaidīja, ka es kritīšu viņam virsū un sāksu spardīt to ar kājām. Tā vienmēr rīkojās stiprais pret vājo. Taču visiem par nožēlu, izrēķināties nesāku. Sākums izdevies veiksmīgi - izbailes neviens manā sejā nemanīja. Es biju it kā pasniedzis savu vizītkarti. Galvenais ir nezaudēt drosmi, savādāk tu esi pazudis, tevi apspiedīs visi iespējamie kaklakunģi.

"Ko stāvi, panāc tuvāk!" izdzirdu aicinājumu. Tur, kameras visattālākajā stūrī apspriedās pirmgaldnieku bariņš. Daudzu skatienu pavadīts, devos turp. Pirmgaldnieks Afanasjevs izskaidroja pastāvošos noteikumus un lika nogaidīt vakaru, jo tad esot paredzēts vissvarīgākais - pierakstīšanās un citas pārbaudes. Ielaisties sarunās ar klātesošajiem esot aizliegts. Tad sākās priekšspēle. Bosu neaizskaramais pakalpiņš ar iesauku Zilonis kameras priekšā izsauca divi piektgaldniekus un pavēlēja tiem savā starpā kauties. Viņi negribīgi uzsāka cīņu. Varēja manīt, ka neviens no viņiem nevēlējās pelnīt zilumus tik bezmērķīgā kautībā, tāpēc vairāk vicināja pa gaisu rokas nekā trāpīja viens otram.

"Uzvālē viņam tā kārtīgāk pa nierēm, lai taču neākstās publikas priekšā," neapmierināti sauca pirmgaldnieks Rižkovs, "citādi es jau sāku žāvāties!" Pie kaušļiem pielīgoja Zilonis. Pēc izskata viņš bija spēcīgs goliāts. Ne mirkli nekavēdamies, viņš sāka pildīt saņemto pavēli. Abi novārgušie jaunekļi locījās sāpēs no viņa kāju spērieniem, līdz viens neizturēja un pakrita.

"Lai neizliekas, lai neizliekas, stum to lopu augšā, lai turpina kauties!" aurēja pirmgaldnieki, cerēdami turpināt izpriecu. Pakalpiņš Zilonis atvēzējies iespēra guļošanai ar kāju, bet, kad tas pusnemaņā nevarēja pats saviem spēkiem piecel-

ties, daži organizēti pakalpiņi nelaimīgajam tie-
ši seņā iešļāca ledainu ūdeni, un tas atdzīvojās.

Skalji blāvienī mudināja atsākt cīņu. Pirmgald-
nieki atkorķēja pudeli degvīna un laida to pa ap-
li, no mutes mutē. Nedzēra vienīgi Pimanovs un
Krūmiņš - tie lietoja vienīgi narkotiku. Starp
pirmgaldniekiem valdīja jautra pacilātība. Viņi
komentēja un strīdējās, kurš sitiens izdevies la-
bāk. Pakritušais bija uzstumts kājās, taču pēkšņi
no strauja sitiena pa pieri atkal zaudēja līdz-
svaru un atmuguriski atsītās ar galvu pret nāras
malu. Pakausī radās asiņaina brūce. Divi pakalpi-
ņi ievainoto aiz elkoņiem pievilka pie krāna un
sāka to apmazgāt.

Sādas gaiļu cīņas bija parasta izprieca. Pa-
rasti tām tika izraudzīti piekt- vai sestgaldnie-
ki, proti, visvairāk apspiestie. Kautiņš turpinā-
jās līdz pirmajām asinīm, citādi arēnu atstāt ne-
drīkstēja. Bija dīvaini tik pazemojošā stāvoklī
redzēt kādreizējos ielu varoņus, huligānus, kuri
mierīgākā dzīvē bija izcēlušies ar savu skaļo un
rupjo bravūru. Skarbajos cietuma apstākļos daudzi
no tiem kļuva par ateju tīrītājiem, zeķu mazgātā-
jiem, mušu un odu sitējiem. Tie, kas vēl nesen
parkos un ielās ar nazi rokā ievāca no gaŗāmgājē-
jiem naudu, tagad paši cieta no pārestībām. Arī
tie, kas vēl vakar, kur vien varēdami, rīkoja bez-
jēdzīgus kautiņus, šodien paši pacieta sitienus,
nеспēdami ne ar vārdu sevi aizstāvēt. Cietuma va-
renie, tā dēvētie, pirmgaldnieki, taču arī bija
nākuši no tiem pašiem huligāniem un laupītājiem.
Kāpēc gan tie nekļuva par ateju tīrītājiem? Ie-
spējams, ka tiem virsroku pār citiem izdevās pa-
nākt ar savu iedzimto nepakļāvības garu. Starp
pirmgaldniekiem dažreiz gadījās nenoliedzami glē-
vuļi. Taču šī kategorija bija apveltīta ar zināmu
apķērību. Aiz lietišķas un aukstasinīgas ārienes
tie prata slēpt savas bailes. Daži no tiem bija
pat ieguvuši izglītību, viņiem bija izkoptas ma-
nieres. Taču neraugoties uz augstāku attīstības
pakāpi, visi viņi kļuva par intrigantiem un var-
darbības nesējiem, kuru intelekts kalpoja kā iero-
cis pret pārējiem. Starp šiem ļaudīm nebija sīku
zagļu vai huligānu. To melno darbu profiļs skai-
tījās afērisms, vērienīgas zādzības un tirgošanās
ar dārglietām. Sēdēdami pie viena galda ar sīkiem
zagļiņiem un huligāniem, tie dziļi nicināja tos
kā nenozīmīgas, vērā neņemamas personas. Taču at-
klāti izteikt savas domas viņi baidījās. Pagātnē
pirmos ar otrajiem gan nebija vienojušas nekādas
kopīgas saites, jo tad starp viņiem bija pastāvē-
jusi dziļa plaša gan materiālā, gan sociālā stā-
vokļa ziņā. Vieni dzēra lētu vīnu un tumšos pa-
grabos gulēja ar netīrām ielas meitām, turpretim
otri lepņāko viesniņu numuros kopā ar naktisklubi-
skaistulēm mazgāja kājas šampānijā. Tagad otrie
pirmajiem izlikās par brāļiem, jo tā bija izdevī-
gi, to pieprasīja izdzīvošanas noteikumi.

Nočīkstēja kameras durvis. "Ej, jūs tur, sa-
ņemiet jaunu ieslodzīto!" uzraugs pameta īsu ska-
tienu uz pirmgaldnieku pusi un, ilgi nekavējies,
devās prom.

Pie restēm nedroši mīpājās spēcīgi noaudzis
jauneklis, vārdā Sergejs Solovjovs. Bērnišķīgie
sejas vaibsti nemaz neliecināja par laupītāja pa-
gātni, taču bija uzbrucis neaizsargātai sievietei
un atņēmis tai naudas maciņu.

Nez no kurienes iznira tas pats glēvais radī-
jums, kurš vēl nesen bija vēlējis izkratīt manas
kabatas. Atkal viņš centās izlikties par varoni,
ar izaicinošu skatu no kājām līdz galvai nomērija
atnācēju. "Velc nost kurpes un jaku!" viņš lako-
niski pavēlēja. Acīmredzot, savā priekšā nojauz-
dams tādu pašu glēvuļi kā viņš pats. Sergejs bez
apdomāšanās pasniedza mantas prasītājam, iztapīgi
piemetinot: "Lūdzu!"

Kurpes un jaka nevienam nebija vajadzīgas -
te notika ieslodzītā rakstura pārbaude. Tādus, kā
Sergejs, gaidīja neapskaužams liktenis. Basām kā-
jām viņš izmisīgi stāvēja, nezinādams, ko tālāk
iesākt. Cietumnieku drūmās sejas iedvesa tam bai-
les.

Mēs abi ar Sergeju gaidījām vakaru. Laiks
ritēja gausi. Uz pusdienas snaudu apgūlās
pirmgaldnieki, un kamerā iestājās pilnīgs
miers. Kamēr viņi gulēja, neviens nedrīkstēja
smēķēt, iet uz ateju vai pat sarunāties. Ie-
slodzītie iedrošinājās tikai klusi sačukstē-
ties un reizi pa reizei pašķielēja uz manu pu-
si. Zemāko kastu pārstāvji, ieslēgušies sevī,
klusēja. Tie dzīvoja pastāvīgās bailēs, ka kuru
katru brīdi kāds tiem var iespert ar kāju vai,
ja gribās, nodauzīt zili melnus. Dienu no die-
nas šīs bailes apziņā iesakņojās tik dziļi, ka
tie katrā saklausītā vārdā un manītā kustībā jau
saskatīja draudus. Šī pastāvīgā sasprindzinājuma
dēļ apkārtējās pasaules uztvere viņiem saistījās
vienīgi ar baiļu izjūtu. Ja tādām ieslodzītājam
uzdotu parastu jautājumu: "Kāpēc tu turi karoti
kreisajā rokā?", tad viņš nepaskaidrotu vis, ka
ir kreilis, bet uzreiz sāktu lūgties piedošanu,
zvērēt, ka vairāk tā nedarīs, un pametu karoti
labajā rokā. Pakļauti divkāršam spiedienam, gan
no administrācijas, gan no pirmgaldnieku puses,
tie nokļuva bezizejas stāvoklī. Pat tad, kad tos
sita un spīdzināja, neviens nenāca tiem palīgā.
Vismaz 5 % zemāko kastu ieslodzīto nesagaidīja
sava termiņa notecēšanu.

Viens pēc otra pamodās pirmgaldnieki. Varbūt
tiem bija pārāk gaŗlaicīgi, tāpēc tie sadomāja
jaunu izpriecu. Turpat grozījās pakalpiņais Zi-
lonis, kurš bija gatavs vai no acīm nolasīt kat-
ru pavēli. Tagad viņš uzplijās sestgaldniekiem,
un pēc viņa rīkojuma viens no tiem nostājās ka-
meras vidū un sāka trallināt melodiju no Čaikovs-
ka "Gulbju ezers". Ieslodzīto četrinieks, krus-
teniski sadevušies rokās, nemākulīgi lēkāja mazo
gulbīšu deju. Viens no tiem bija kroplis. Viena
kāja bija īsāka, tāpēc tekalēšana īsti nepade-
vās. Apkārtējos tas izraisīja vēl lielāku sajū-
smu. Pirmgaldnieki aplaudēja neveiklajam baleta
meistaram un prasīja deju atkārtot. Pēc jauna
pasūtījuma četrinieks pa pājiem dejoja ča-ča-
ča. Arī kroplītis dūšīgi kratījās līdz un par
savu cītību nopelnīja dažas cigaretes, ko tam
pie kājām pasvieda pirmgaldnieks Zālītis.

Nākošais Zilona noorganizētais programmas
numurs saucās paslēpes. Ieslodzītais Rozītis pa-
rāpās zem nārām un sauca: "Es esmu šeit!" Zilo-
nis aizsietām acīm vienīgi pēc skapas centās iz-
dibināt tā atrašanās vietu un ar slotas kātu lū-
koja tam iesist vai iebakstīt. Katru reizi, kad
Rozītis iekliedzās, kameru pāršalca smieklu vil-
nis. Kad pazemojošā tramdīšana beidzās, aptaus-
tīdams uz pieres uzsisto punu, viņš laimīgi no-
pūtās.

"Godājamie kungi!" Zilonis uzlēca uz sola.
"Tagad tiks rīkotas sacensības ūdens dzeršanā.
Uzvarētājs saņems godpilno pateicības rokas
spiedienu no manis, bet arī zaudētājs, katrā zi-
ņā, nepalik bez pelnītās godalgas. Arī bez kos-
metikas es nozilināšu viņa acis tā, kā to nemāk
pat labākajos Parīzes skaistuma salonos. Dalīb-
nieki tiks noteikti izlozē." Zilonis uzsvieda
gaisā akmens šķembu. Tā nokrita blakus divi iz-
redzētajiem.

"Izloze notikus!", viņš pasludināja un uzbļā-
va: "Ko stāvat, plikadīdas, nāciet šurp! Augsti
godājamā publika gaida priekšnesumu."

Par izpriecas upuriem kļuva divi noplīsuši
skrandaiņi Fjodorovs un Circenis. Lieliem mal-
kiem viņi steidzīgi sāka dzert ūdeni. Pa to
laiku Zilonis skaitīja uz pirkstiem: "Divi lit-
ri, divi ar pus, trīs litri." Stāvoklis kļuva
dramatisks. Zaudēt negribēja ne viens, ne otrs.
Pēc kādas desmitās krūzes Circenis apreiba. Viņš
neizturēja un izvēmās turpat šim gadījumam saga-
tavotajā blodā. Pēc brīža izvēmās arī otrs. Bai-
ļu dzīts, viņš tomēr nevarēja apstāties un atkal
lika kārtējo krūzi pie lūpām. Pirmais spīdzinā-
šanu neizturēja Circenis. Tai brīdī viņš jutās
nelaimīgāks par pašu nelaimīgāko cilvēku.

Acumirkliņi Zilonis pakāra no galda sāls
trauciņu. "Se, rij, cūka! Ja tev negaršo ūdens,

varbūt, garšos sāls!"

Bez kādas iebilšanas, Circenis sāka iztapīgi bāzt sāli mutē. Lai kā viņš mocījās, izēst visu trauciņu nespēja. Zaudējis spēkus, sajāma, un divi pakalpiņi satvēra to aiz elkoņiem, aizvelkot uz soda vietu kameras attālākajā stūrī, kur lietu savās rokās pārņēma Zilonis un ar karotī sāka viņam uzdauzīt zilumus zem acīm.

Mani no malas novēroja. To pamanīju tikai vēlāk, kad pirmgaldnieka Pimonova skatiens saskrējās ar manu. Kā dziļos tumšos atvaros kaut kas neizdibināms slēpās viņa acīs. Viņa manieres un izturēšanās veids nelīdzinājās tam dvēseliskajam vienkāršumam, ar kuŗu tik ļoti izcēlās zemāko kastu pārstāvji. Katrs izteikts vārds un kustība viņam bija tik pārliecinoša, ka šaubu nevarēja būt - priekšā stāv viens no cietuma varētajiem.

Iepriekš nebrīdinot, viņš negaidīti iemērķēja Circenim ar dūri pa degunu. No tā sāka šļākties asinis. Tad Pimonovs izvilka no kabatas nazi un neaizsargātajai būtnei pavēlēja: "Tu, gnīda, tūlīt lauzies ārā no kameras! Savādāk es tavu snuķi ar nazi nogriezīšu!"

"Ja es to darīšu, jūs mani noteikti sitīsīt!" Circenis galīgi izmisa.

"Šoreiz gan nesitīšu, ja tu pazudīsi no šejienes tūlīt!"

"Es baidos to darīt, vienalga zinu, ka mani piekaus."

"Klausies, tu neizved mani no pacietības, savādāk es tavu sprandu kā zosij trīs reizes apgriezīšu ap savu asi! Lauzies ātrāk no šejienes. Kliedz! Sūdzies!"

Nezinādams, ko iesākt, Circenis apjuka. No pieredzes viņš zināja, kāds gals piemeklē tos, kuŗi mēģina izlauzties no kameras. Beidzot viņš izšķīrās un metās pie durvīm.

"Palīgā, palīgā, mani sit nost!" viņš noāva smagās botes un ar tām sita pret metala režģiem.

Koridorā izcēlās troksnis. Pēc brīža ieradās uzraugs. Pie sāniem tam karājās gumijas steks, kuŗu viņš gatavojās laist darbā. Bet kaut kas piepeši viņu no tā atturēja. Tas varēja būt arī slinkums, jo pēc dabas viņš bija pārāk lempīgs. Zem mundaļa atloka tam karājās medaļa "Par teicamu dienestu". Ieslodzītie mēdza stāstīt, ka caur ventilācijas šķirbu bieži vien manījuši, ka uzraugs sēžot uz beķļa nenogurstoši ar vilnas lupatiņu spodrinājis savu lolojumu. Laiku pa laiku piespraužot pie savas krūts. Skatot sevi spogulī, viņš izjuta tādu kā svētlaimi, un apaļās kā pogas acis uzdzirkstēja. Ko iedomājās viņš šai brīdī? Varbūt to, ka viņš braši maršē militārā parādē pašā zaldātu kolonas priekšgalā. Iespējams, ka tas tā arī bija, jo dažreiz savā nodabā svinīgi mēģināja drasēt pa koridoru, pats sevi komandējot: "Kreiso, kreiso! Kāju augstāk!" Bez jebkādas līdzjūtības uzraugs paskatījās uz mocekli.

"Kas tad īsti šeit notiek?" viņš neapmierināti izgrūda aizsmakušu skaņu.

"Mani šeit nositīs, es nevaru šeit izturēt! Glābiet!" Circenis nokrita uz ceļiem un ar asarām lūdās. Likās, ka uzraugs nebija cilvēks, bet no ģipša izliets veidojums. Pret citu ciešanām viņš bija vienaldzīgs un dzīvoja pēc tāda principa, ka tikai pašam būtu labi. Aprobežotais indivīds ar drukni nobarotu seju, pašapmierināti čapstinot muti, atraugājās - kā likās, vēl no nesenās ķiploku desas maltītes.

"Nu kā, labi smaržo?" viņš izaicinoši pasmīnēja, pie sevis nodomājot, ka ir izdarījis lielu asprātību.

"Ja tevi sit, tad pareizdara, jo cits nekas ar tevi neatliek darīt. Zēni sadodiet viņam tā pamatīgāk, paskalojiet mazliet anatomiju, lai taču cilvēks zina, kur atrodas ribas un kur galvaskaus." Uzraugs aizcirta durvis un devās prom. Circenis palika tupot uz ceļiem, vairs necerot, ka kāds viņu pažēlos.

"Vai noprati, kādēļ uzraugs nelikās ne zinis?" Pimonovs uzprasīja man. Es nevarēju izskaidrot uzrauga rīcību, jo vēl nesen pats lasīju pie sienas izkārtos iekšējās kārtības noteikumus - "Ieslodzītajiem noliegts kauties, trokšņot, lamāties... Ja kamerā atgadās kārtības pārkāpums, par to ir jāziņo cietuma administrācijai, kuŗa, savukārt, izmeklēs apstākļus un vainīgos sodīs." Pārlasot to varēja rasties priekšstats, ka cietums ir īsta kultūras idille, kur ieslodzītie pēc katra notikuma apmainās ar savstarpējām pieklājībām. - Paldies, lūdzu.

Skatoties man tieši acīs, Pimonovs pēnās izskaidrot faktisko stāvokli. 25. kamera skaitījās bagātākā visā cietumā. Pirmgaldnieki pastāvīgi kukuļoja cietuma administrāciju, tādēļ tā nekad neļējās ieslodzīto iekšējās lietās, kuŗi darīja to, ko paši gribēja. Starp pirmgaldniekiem un cietuma administrāciju par visu bija savs norēķins. Piemēram, lai atpirktos par slepkavību, vajadzēja iemaksāt ap 2.000 rubļu lielu kukuli. Ja tāds darījums tika noslēgts, ārsts ieģrāmatoja dokumentos - nomiris ar dzelteno kaiti. Par kādiem 100 rubļiem cietuma administrācija uzpēnās sagādāt sievieti. Tas nebija pārāk sarežģīti - vispirms kādā no sieviešu kamerām sameklēja to, kas bija ar mieru pabūt kopā ar vīrieti. Tad uzraugs to izsauca ārā it kā priekš ārsta apskates. Uzgaidamā kamerā viņu sagaidīja kāds no pirmgaldniekiem, kuŗš tāpat šķietami tika aizvests uz medicīnisko apskati. Pimonovs izdarīja paūzi, it kā dodams man apdomāt teikt. Viņa balss bija skarba un noteikta. "Tagad tu esi nokļuvis tur, kur likumus nosaka pirmgaldnieki. Ja tevi sitīs nost, no šejienes tev nebūs kur izsprukt un kam sūdzēties. Savas bēdas varēsi stāstīt vienīgi pelēkajām sienām. Tagad dzīvoši jaunā pasaulē, kur galvenais izdzīvošanas priekšnoteikums - jābūt vilka zobiem mutē. Savādāk tu esi pazudis - uz tevi spļaus, tevi sitīs un ar tevi neviens nerēķināsies."

Beidzot es sapratu - biju nonācis vietā, kur apkārtējie lūkojās uz mani kā vilki uz avi, gaidot izdevīgu brīdi lēcienam. Ja tu neuzmanīgi pagriezi kaklu - skaiti, ka liktenīgā stunda ir sītusi. Šeit balstīties varēju tikai uz paša spēkiem un izturību.

Balandieris piestūma ratiņus ar kūpošas zupas katlu. Ieslodzītie noteiktā kārtībā saņēma pa vienai pavārnīcai smirdošās kāpostu viras. Rindā priekšroka bija dota trešgaldniekiem, sekoja pārējie attiecīgi savas kastas stāvoklim. Toties pirmgaldnieki un otrgaldnieki nevēlējās strebt plebejisko ēdienu. Viņu galds bija noklāts ar sviestmaizēm, sieru, desu, gurķiem un sīpoliem. Oficiants pēc pasūtījuma tiem bija uzvārijis kafiju. Arī tam šis tas atleca no ēdienu atliekām.

Pagāja vēl kāda stunda, kad pirmgaldnieks Grīnbergs mums abiem paziņoja sagatavoties, jo ātri notikšot pierakstīšanās. Sergejam sāka dribēt ķermenis. Ar jocīgu smaīdu viņš centās apslēpt satraukumu, taču tāda izturēšanās skaidri viņu nodeva. Pirmgaldnieki ieņēma savas vietas, no abām pusēm sasēžoties uz nārām plecu pie pleca.

"Nāc ciemos!" drūmās balsis aicināja Sergeju.

"Atmuguriski, atmuguriski!" vienā mutē rēca pirmgaldnieki. Sergejs vientiesīgi izpildīja to un uzreiz atdūrās pret spēcīgu kājas spērienu pa muguru.

"Krīti nost!" sekoja pavēle. Sastindzis kā alvas zaldātiņš Sergejs novēlās uz grīdas. Cietumnieku likums paredzēja katram jaunatnācējam izpildīt 70 sitienus pa krūtīm. Tie, kas nevēlējās iziet šo pārbaudi, piespiedu kārtā kļuva par ateju tīrītājiem un pedarastiem. Piekauts līdz nesamaņai, Sergejs zem draudu spiediena ar trīcošu roku uzrakstīja vēstuli mātei:

"Dārgo māmiņ, esmu nonācis grūtos apstākļos. Izglābt mani var tikai nauda. Ļoti lūdzu, atsūtīti man 700 rubļus. To nokārtot var caur cietuma

uzraugu. Viņš ir ļoti godīgs cilvēks un naudu, ko saņems no tevis, atdos man tieši rokās. Lūdzu uzņem šo cilvēku pienācīgi un glāb mani no nelaimes kā vari ātrāk."

Tiko Sergejs bija uzrakstījis vēstuli, tā pirmgaldnieki tam simboliski pasniedza netīro zeķu pāri un lika to izmazgāt.

"Tās ir netīras!" viņi brēca, kad Sergejs atgriezās ar padarīto darbu. Viņš atkal devās pie ūdens krāna un cītīgi berza zeķes. Iemesls neslēpās zeķu tīrībā - tas bija vienīgi veids, kā pazemot cilvēku, novedot to līdz verdziskam stāvoklim. Vēlāk Sergeju aizsūtīja uz vienas kājas stāvēt pie atejas cauruma. Pirmgaldnieki to dēvēja par goda sardzi.

/ Turpmāk beigas. /

JĀNIS BARKĀNS.

PĀRDOMAS ĢIMENES DIENĀ.

Dzimtenē mēs svinējam Ģimenes dienu kā pretstatu šeit svināmām Mātes un Tēva dienām. Irstošo ģimeņu skaitam pieaugot ar katru gadu, tēvs un māte vairs nedzīvo vienkopus, un bērniem tie jāapsveic atsevišķās dienās.

Ir jābrīnās, cik maz šodien tiek darīts un runāts par to, kā novērst nemitīgi pieaugušo irstošo ģimeņu skaitu. Vai tiešām būtu aizmirsts, ka stipra, veselīga ģimene visos laikos ir bijusi tautu dzīves stūrakmens un kultūras uzplaukuma priekšnoteikums?

Prof. K. Kundziņš grāmatā "Ap lielo dzīves mīklu" saka: "Ceļš uz dzīves pilnību, it sevišķi uz tikumisku pilnību un veselumu, iet caur ģimēni."

Kas ir ģimene? Tā ir tēvs-māte-bērns trijotne. Bet šodien arvien vairāk un vairāk irst šī trijotne.

Ir zināms, ka māja un ģimene ir tā vieta, kur var tikt likts stiprs pamats ētisko normu atzīšanai. Bērns ieaug nemanot labos tikumos, redzot tēva goda prātu, pienākumu un taisnības izjūtu un mātes pašreizējā mīlestību. Tie bērni, kam nav šī stiprā ģimenes balsta, nav vecāku mājas aules un siltuma, ir pakļauti dzīves asajiem vējiem, kas tos pārāgrī ievaino un aizved neceļos. Svarīga loma bērna audzināšanā un attīstībā piekrīt arī skolai, baznīcai un visai sabiedrībai. Varam jautāt, vai tās šodien ir savu uzdevumu augstumos?

Kad maijā svinēsim Ģimenes dienu, mēs godināsim savus vecākus pateicībā par visu labu, ko no viņiem esam saņēmuši.

Bet lai šī diena arī atgādinātu mūsu pienākumu kā sabiedrības locekļiem veicināt vispār tikumisko stāju katrā ikdienas solī, to darot ne kā soļiem, bet līdzcilvēka mīlestībā palīdzot celties tiem, kas pakrituši. Apkaņosim alkoholismu un citu pieaugušo apreibinātāju vielu lietošanu un pornografisku filmu un literatūras izplatīšanos. Tie ir ļaunumi, no kuriem izaug citu ļaunumu virkne. Tie ir ļaunumi, ko savtīgos nolūkos veicina cilvēki bez sirdsapziņas, lai iegūtu sev materiālus labumus.

Būsim modri, lai šie bezsirdsapziņas cilvēki neievilinātu savos tīklos jo sevišķi bērnus un jaunatni.

MILLIJA LEITASS.

LAPU MĒNESIS AR ŪSIŅU.

Pēc ilgās ziemas sagaidījām pavasari, un nu jau klāt lapu (maija) mēnesis, kad Ūsiņš ievada vasaru un vasaras laiku darbus, sējas laiku.

Ūsiņš mūsu senčiem bija Dieva dēls (ne tādā nozīmē kā Dieva Dēls kristīgiem) - rīta blāzmas cilvēkojums. Latvietis, novērojot dabas parādības, sevišķi saistītas ar debesu jumu virs galvas, tās cilvēkoja, tuvināja ikdienas dzīvei un nodēvēja par Dieva dēliem un Saules meitām. Sādi Dieva dē-

bija vairāki: bez Ūsiņa, Jānis, Mēness, Sietiņš, Auseklis, Pērkons un citi. Jāuzsver, ka šie nebija dievi, nedz arī kādi elki, kā to kļūdaini mēdz paust, bet cilvēkoti iztēlojumi.

Nāc, Ūsiņ, nāc, Ūsiņ,
Sen mēs tevi gaidījām;
Zirgi gaida zaļas zāles,
Puiši jauku dziedāšanu.

Par Ūsiņu daina saka: "Tas atnesa kokiem lapas, zemei zaļu ābuliņu." Dabā parādās lapas pēc sulu mēneša atmošanās, un cik koša un daiļa ir šo lapu zaļā krāsa! Tā ir citādā nokrāsā kā vēlākā zaļā krāsa ziedu laikā.

Ūsiņš ir zirgu gādnieks un sargs. Viņam pašam skaisti zirgi, un ar Ūsiņiem sākās pieguļu laiks, kad jauni puiši neguļ vairs sētiņā, bet jā pieguļā un nakti pavada ar zirgiem ganībās brīvā dabā. Šī ir arī pirmā govju diena, kad lopus laiž ārā. Govis gan ir Māras aizgādībā, ne Ūsiņa. Pirmās ganu dienas vakarā notika jautras izdarības ar rumelēšanos, kas gan ir jaunāko laiku ievesta sveša paraša. Pēc kārtīgas rumelēšanās odi nekožot.

Ūsiņa piederumos ir gailis - gaismas saucējs, un Ūsiņam "...gaili kāva pašā svētku rītiņā". Vakara bija olas - kultenis ar gaļu (pantāgs), plācepi un miežalus. Pieguļnieki pirmā vakarā pieguļā kurināja uguni, puišģatavoja olu maisījumu un cienāja atnākušos mājnīkus. Risinājās rotaļas, sacensības un kopīga dziedāšana. Bija jautri un priecīgi. Runājot par pieguļas laiku, tam, kas to nav dzīvojis, varbūt šķiet ļoti romantisks un bezbēdu dzīves posms, bet tā nu gluži nevar teikt.

Pēc Latvijas zemes reformas, kad es augu, radās daudz jaunsaimnieku, kam savas mājas vēl nebija. Vairāki dzīvoja tuvos kaimiņos vai vienā mājā, un savus zirgus, lai tie paēstu mežmalās, upmalās un krūmājos, kur plaut nevarēja, bet zāle bija vērtīga, ganīja naktīs pieguļnieki. Šo pienākumu pildīja jaunākie puiši, pusaudži vai arī vecāki vīri. Nebija jau kā tagad, kad pēc nakts maiņas darba diena bija brīva. Rītā, pārnākot mājās, darbā gāja kā zirgi, tā pieguļnieki. Naktī pasnaust jau varēja, bet bija pienākums zirgus uzraudzīt, lai tos nenozagtu. Zirgi paši bija "godīgi" un no pieguļnieka tālu nenoklīda. Parasti viņu priekšējās bija sapītas, bet ganību apstākļu dēļ piesiet kādā virves gabalā nevarēja. Rītā, kaujoties ar miegu, migla līda visur un visapkārt, odi arī nelika mieru, un sajūta nekāda brīnišķā nebija. Jautrāki bija sestdienas vakari, sevišķi ja paciemojās kāda gaidīta meitene.

Ūsiņi bija arī saimnieciskā gada sākums un atalgoto, kā vispār, lauku dzīves vietas maiņas laiks. Ar kalendāra pārorganizēšanu šo parašu gribēja iedzīvināt 23. aprīlī, kā jaunākos laikos teica, Jurgos (no kristīgo Sv. Juza - Georga ievēduma), bet tas bija par agru, un tā palika Ūsiņa senais laiks - 9. maijs.

Nožēlojami, ka mūsu bērni gandrīz nekā nezina par Ūsiņu un šo sen seno tradīciju. Bet vai viņi vecāki to zin?

AGRUMU PĒTERIS.

KURZEMNIEKU 350 GADU JUBILEJAS PROGRAMMA TRINIDADĀ UN TOBAGO.

Šajās dienās Trinidadas un Tobago valdība Plimatā un Portofspeinā tikās ar prof. Dr. E. Andersonu, lai pārrunātu kurzemnieku pirmās izcelšanās 350 gadu jubilejas aprises Tobago. No kaimiņzemes Venecuēlas uz Žīm pārrunām ieradās komponists un diriģents Guntars Gedulis, kas kopā ar latviešu mūzikoloģi Irēni Eberšteiti bija devies koncertturnejā ar Venecuēlas izlases kamerkori Gaudeamus.

Sarunas ar valdības pārstāvjiem un kultūras darbiniekiem bija draudzīgas un produktīvas. Noskaidrojās, ka svinīgā pieņemšanā Hiltona viesnī-

cā vietējās valdības pārstāvji apsveiks vairākus simtus tautiešu no 12 zemēm - Somijas, Norvēģijas, Zviedrijas, Vācijas, Anglijas, Šveices, Kanadas, ASV, Venecuēlas, Čīles, Austrālijas un pirmo reizi arī no Latvijas. Paredzami arī pārstāvji no Francijas, Izraēlas un Brazīlijas. Latviešu delegāciju pieņems Trinīdadas un Tobago republikas prezidents Hasanelī (Hassanali). Ministru prezidents A. R. Robinsons, kas pats dzimis Tobago salā, cer piedalīties vēlākās svinībās viņa dzimtajā vietā. Paredzama hercogu Bironu dinastijas pārstāvju piedalīšanās. Dalībniekos būs labs skaits vāciešu un vairāki baltvācu zinātnieki. No Losandželosas ieradīsies "Universal Pictures" viceprezidents un lielākā filmu uzņēmuma MCA direktors, konsuls Aivars Jerumanis.

Divi nedēļu viesošānās laikā notiks daudz sarīkojumu, no kuriem daļu pārraidīs televīzijā un radio. Programmās piedalīsies izcili vietējie spēki un rinda ievērojamu latviešu mākslinieku. Minēsim šē jauno zvaigzni koloratūrsoprānu Brigitu Jerumani, labāko Latvijas dziedātāju Ievu Akurāteri, izcilās dziedones Ingūnu Lagzdīgu un Žaneti Onduli, obojistu Daini Cimmermani, vijolnieku Reini Galenieku, komponistu un pianistu Māri Lasmani, čellistu Ivaru Paulu, choreografi un dejojāju Iveti Lāci.

Starptautiski pazīstamās Dženijas Bērdas vadībā notiks vietējo un latviešu mākslinieku darbu skate, kurā piedalīsies R. Slaidiņš, St. Borbals, M. Nārūna-Bogdanoviča un Gv. Augusts un citi.

Rietumindijas Universitātes protektorātā notiks zinātnisks simpozījs - Mazo valstu problēmas - Rietumindija un Baltija, piedaloties profesoriem no dažādām zemēm. To vidū - Dr. D. A. Lēbers, N. Balabkins, St. Bērdis, Juris Silenieks, Edgars Andersons. Prof. Silenieka izkārtojumā piedalīsies vairāki redzami Rietumindijas rakstnieki. Viņš ir vienīgais baltiešu Rietumindijas literatūras speciālists. Būs arī referāti par Trinīdadas un Tobago politisko iekārtošanu, zemi, iedzīvotājiem un dabu.

No Latvijas ieradīsies filmu ļaudis režisora Anša Epnera vadībā. Viņš patlaban gatavo filmu "Latvieši visā pasaulē". Kā scenārists paredz piedalīties dzejnieks Imants Ziedonis. No Kalifornijas ar video kameru ieradīsies L. Bleķis un preses fotogrāfs E. Elstipš.

Kurzemieku viesošānās iekļauta vietējo iedzīvotāju Kultūras Mantojuma programmā. Vietējie skaņu mākslinieki sniegs savus mūzikālos priekšnesumus.

Kulminācijas punkts būs 29. jūlijā, kad pie Kurzemieku pieminekļa Jēkaba forta vietā uz klints, pie kuņas Kurzemes upe ietek Lielajā Kurzemes līcī, notiks krāšņās ceremonijas. Vareno pieminekli konstruējis tēlnieks Jānis Mintiks. Seit kurzemieki 1654. gadā uzbūvēja pirmo luterāņu baznīcu Vidus un Dienvidus Amerikā. Te tagad atrodas anglikāņu Svētā Dāvida baznīca, kur māc. R. Zariņa un Dr. K. Forestera vadībā notiks svinīgs eukumēnisks dievkalpojums. Piedalīsies arī citu reliģisko denomināciju mācītāji. Koncerta daļā piedalīsies Br. Jerumane, ansamblis Mantojums un ērģelnieks G. Gedulis.

Laukumā pulcēsies svinību dalībnieki. Līcī būs novietotas Trinīdadas kuņa flotes vienības. Goda sardzē stāvēs armijas vienības. Tobago kultūras daļas vadītājs St. Bērdis jau pagājušā gadā uzveda kurzemieku izcelšanos tēlojumu ar vietējo iedzīvotāju piedalīšanos. Šogad izkāpšanas demonstrācijā aicināti piedalīties latvieši ar saviem tautas tērpiem, karogiem un dziesmām. Melnī iedzīvotāji tēlos gambiešus, paši sevi un karbu indiāņus. Ceremonijās piedalīsies latviešu koris G. Geduļa vadībā ar dziedātājiem no visiem kontinentiem.

Uzrunas teiks valdības, latviešu, vācu un Kurzemes hercogu ģimeņu pārstāvji. Vēsturisko pārskatu dos prof. E. Andersons. Piedalīsies armijas un flotes pārstāvji un militārais orķestris.

Būs pieņemšana Bruņurupuču viesnīcā. Pie baznīcas būs melno un balto ļaužu sadraudzības pēcpusdiens.

Tautieši, kas ir aizrunājuši istabas, lūgti izdarīt iemaksas un atsūtīt anketes. Vācu vadībā Lielā Kurzemes līča krastā atvērta jauna viesnīca, kurā vēl ir pieejamas istabas. Cenas ir neparasti lētas un tajās ieskaitīts absolūti viss. Būs 2 brīvas ekskursijas. Virkne citu ekskursiju vedīs uz vēsturiskām un skaistām vietām. Tie, kas vēlēsies, varēs vēl vienu nedēļu viesoties Venecuēlā.

Trinīdadas un Tobago posms ilgs no 18.-31. jūlijam, Venecuēlas posms no 1. - 8. augustam.

Pieteikšanās pie -

Dr. Edgara Andersona, 2571 Booksin Avenue, San Jose, CA 95125, U. S. A., tel. 408-264-3176.

Praktisko pusi kārtos Solveiga Hallere (Umunhum Travel), ja vajadzīgs, tieši no ceļotāju dzīves vietas uz Trinīdadu un Tobago. Viņa var apgādāt ceļotāju apdrošināšanu visādām vajadzībām. Vīzas vajadzīgas tikai Latvijas, Āzijas, Āfrikas un Dienvidamerikas iedzīvotājiem, atskaitot Venecuēlu. Nekādas potēšanas nav vajadzīgas. Trinīdādā un Tobago ir augsts dzīves standarts.

R.

LATVIJAS UNIVERSITĀTES DAUDZINĀJUMS.

Atzīstot Latvijas Universitātes lielos nopelnus latviešu tautas izglītības celšanā un zinātnu veidošanā, Akadēmiskā Vienība AUSTRUMS rīko Latvijas Universitātes atceri ABRENĒ, Francijā.

Atcere notiks š. g. 23. septembrī, Abrenes pils lielajā zālē. Akadēmisko runu teiks Dr. Jānis Stradiņš no Rīgas. Runas temats - Latvijas Universitātes nozīme Eiropas zinātnēs.

Sekos piemērota mākslinieciska programma, par kuru notiek sarunas ar Latvijas, Amerikas un Eiropas māksliniekiem. Pēc tam būs svinību mielasts. Tas labākais, ko Abrenes saimnieces un viņa pagrabs spēj dot. Pārējās dienās paredzēta iepazīšanās ar Abreni un tās tuvāko apkārtni.

Tā kā visas Abrenes pils telpas no 21. septembra ir sarunājuši rīkotāji, uz telpām un svinībām rezervācijas jāpiesaka tiem.

No Amerikas kontinenta organizējas grupas lidojums ar izlidošanu no Toronto lidlauka 20. septembrī. No Parīzes lidlauka uz Abreni tieši varēs nokļūt ar autobusu, ar ko pēc 4 nakšu pargulēšanas dalībnieki atgriezīsies Parīzē. Tur atlikušās divas nakts katrs varēs pavadīt pēc saviem ieskatiem. Pagaidu aprēķini rāda, ka šis brauciens izmaksās ap \$ 1.000, neieskaitot uzturēšanos Parīzē. Lai dotu iespēju pakārtot atvaļinājumus, sarīkojums patlaban ir agrā organizēšanas stadijā. Ir iespējamas nelielas pārmaiņas.

Dalībniekiem no Eiropas 4 dienu un nakšu uzturēšanās Abrenes pilī, ieskaitot uzturu un piedalīšanos svinīgajā aktā, koncertā un mielastā maksās 1,250 Francijas Frankus.

Sīkāku informāciju, neatkarīgi no akadēmiskās piederības, piesūtīs visiem, kas to pieprasīs. Tā kā pieejamo telpu skaits Abrenes pilī ir ierobežots, istabas piešķirs pieteikšanās kārtībā.

Pieteikšanās izdarāma uz sekojošu adresi:
AUSTRUMS, P. O. Box 8293, Dundas, Ontario, Canada L9H 5G1

H.V.

JAUNAS DZIESMU SPĒLES PIRMIZRĀDE.

Šovasar no 30. jūnija līdz 5. jūlijam, Longbičā pie Losandželosas notiks XI Rietumu krasta dziesmu svētki. Tajos varēs klausīties un skatīties daudz labu, kvalitatīvu augstu sarīkojumu, kā Solistu koncertu ar Rasmu Lielmani un Artūru Ozoliņu, slavenā kuņa AVE SOL koncertu un tā piedalīšanos Garīgā koncertā, kur dzirdēsiet arī

Olgu Griķi un Paulu Berkoldu, kā arī A. Rundāni.

Būs kopkoņu koncerts ar mūsu koņu un Ave Sol piedalīšanos, tautas deju uzvedums uz skatuves ar Ķelnes prāģeru mūzicēšanu, kuģišu brauciens, rakstnieku cikli ar trimdas un Latvijas autoru piedalīšanos, izstādes ar gleznām, dzintariem un daļamatnieku darbiem un balles.

Taču būs arī kas pavisam jauns - nekad ne-dzirdēts un neredzēts!

Tā būs jaunā dziesmu spēle "TAS VAKARS PIEKTDIENĀ", kam mūziku radījusi Lolita Ritmane un tekstu - Andris Ritmanis. Pēdējā iekļautas pa Lolitas Gulbes un Jāņa Radāna dzejām.

Tie losandželosieši, kas, kā saka, dabūja nogaršot dažas dziesmas ar choreogrāfiju Bistro vakarā februārī, saka, ka šo dziesmu spēli būtu jāredz un jādzird. Tie aizgāja smaidīdami un kā paši pirmie iegādājās ieejas kartes izrādēm 1. un 2. jūlijā.

Ansamblī galvenajās lomās dzirdēsīm mūsu krasta spēkus Olgu Griķi, Brigitu Jerumani, Andreju Kurmiņu, Ivaru Mičuli, Artūru Rūsi, Zelmu un Ādolfu Ābeles, Laimdotu Rūsi, Maiju Cukuru - Wolf, Matīsu Kārklīgu, Edvīnu Rūsi, Benitu Mičuli, Andru Osi, Lindu Kronbergu, Jāni Taubi un Andri Segliņu.

Ansamblī kopā ap 35 dalībnieku, kuņu talanti un entuziasms ir tiešām apskaužami. Lielākā daļa, turpat 2/3, ir jauniešu.

Par choreografiju rūpējas Aija Paegle, Diana un Līzīte Dumpes. Režiju vada Brigita Ritmane ar Ādolfu Ābeli un Maiju Cukuru. Mūzikālā vadītāja ir Lolita Ritmane. Dekorācijas rada Dace Kārklīga. To izgatavošanā palīdz Imants Nagainis ar palīgu Uldi Stepi.

Dziesmu spēles darbība noris kaut kur Dievidkalifornijā, 1988. gadā. Tās centrā ir latviešu koris ar tā priekiem un bēdām. Netrūkst ne romantikas, humora, latviešu problēmu, ne arī ideālisma. Saturu nedrīkst izpaust, taču varu solīt, ka nevienam nebūs garlaicīgi.

Mūzika dažādos ritmos, melodiska. Kopā ap 20 dziesmu. Ticu, ka Jūs no izrādes aiziesit dungodami un smaidīdami, kā aizgāju es, kad dzirdēju un skatījos TAS VAKARS PIEKTDIENĀ mēģinājumu! M.T.

~~~~~  
VĒSTULES NO LATVIJAS:

DIVRAKSTURA VĒSTULE.

Šī būs pagaya, divrakstura vēstule - pirmā daļa priecīga, otrā - sāpīga, jo rakstīju to divi posmos.

Te laiks ir ļoti neveselīgs. Kad sniegs sāk kust, pa ielu jāiet kā pa purvu. Gruveši ir aizsārpojuši netīrā ūdens noteces.

Tautas fronte darbojas. Pagaidām vairāk ar vārdiem un priekšlikumiem. Krievi ir ļoti naidīgi noskaņoti, un viņu jau tik bezgala daudz saplūduši mūsu dzimtenē. Sevišķi Latgales pilsētas ir pārkrievotas. Viņu pie mums ir vairāk kā prusaku aizkrāsne. Ir jau tomēr jūtams Tautas frontes iespaids. Pa radio bieži pārraida senās tautas dziesmas, sanāksmēs un tautas svētkos plīvo Latvijas karogi; arī brīvi izsakās par Staļina laikā izdarītiem noziegumiem. Bet ir arī starp latviešiem cilvēki, kas atturas, baidās, vai nenāks atpakaļ represiju laiki.

Pašreiz sacer jaunas dziesmas. Pārraida tās pa radio. Tās vēl nav nodrukātas. Paspēju norakstīt tikai pāris rindas -

" - Un nogurums slēdz acis ciet.  
Tik domas vien kā čaklas bites  
Uz dzimto zemi lido prom.  
Bet ticiet, draugi,  
Reiz uz dzimto zemi  
Mūs vedīs atpakaļ.  
Trūks važas tad ---

Bet ja būs bargais liktens lēmis  
Krist Sibīrijas klajumos,  
Tad, apglabājot, galvu lieciet;  
Lai acis dzimto zemi redz.

Piedziedājums:

Jel cīnies, draugs, lai nepaliktu  
Uz mūžu sniega klajumos.

Jel cīnies, draugs, lai mājās tiktu,  
Kur gaida Māte Latvija.

Es gaidu, kad vārds "Dievs" tiks drukāts ar lielo burtu. Jā, galva sāk reibt, domājot, cik šausmīgas nevēdības valdīja tik ilgu laiku un vēl tagad turpina valdīt, kaut arī jaunas strauzes šalc. Cik žēl un skumji, ka daudzi neredzēja šīs atmodas. Dievs zin, vai latviešu tautai izdosies panākt brīvību un latviešu valodu kā valsts valodu un Latviju kā suverenu republiku, suverenu valsti.

Daudz kas būtu jāsaka, bet papīra lapas jau to nespēj uztvert.

Man ļoti sāp sirds, brīžiem gandrīz krītu izmisumā par mūsu dzimteni, bezcerīgo nākotni, par Tautas frontes izmisīgo cīņu pret varenajiem, kas tikai vārdos viņu atbalsta un joprojam tur valgu ap kaklu, gan brīžiem atlaižot vaļīgāk. Kas zin, varbūt, lai to swilktu vēl ciešāk. 400 gadu vācu jūgs nebija tik bīstams, jo vācu valoda ir sveša latviešu tautai. To mermelēja tikai švauksti un dažas vešerienes, bet krievu valoda jau tik iesakņojusies tautā, ka, ja viņu liks blakus kā valsts valodu, tad jau izmirs latviešu valoda, un līdz ar to nomirs latviešu tauta. Kas ir tauta bez valodas? Tā ir mirusi. Vai tā vēl nebūs lielāka verdzība? Tad mūsu tēvu tēvi vismaz pie ugunsкура varēja dziedāt latviešu valodā: Kas tie tādi, kas dziedāja bez saulītes vakarā?...

Tuvākā nākotnē, varbūt, mēs būsīm spiesti dziedāt: Starikam u nas vezde pačot. Kas gan ir tikai vārdos, protams, latviešiem. Cik nav tādu vecīšu un večiņu, kas mitinājas pagrabiem līdzīgās mītnēs uz gaužam mazas pensijas, bet "ieceļotājiem" piešķir dzīvokļus ar ērtībām. Pie pirmajiem arī es pa daļai piederu. Viena istaba bez virtuves. Neiedomājami mazā koridorā novietots mazs trauku skapītis ar gāzes balonu un gāzes plītiņu. Tā ir mana virtuve. Ziemā tur spaiņi ūdens sasalst ledū, jo gaitenis ir bez apkures. Un tā es dzīvoju jau vairāk kā 15 gadu.

Pa radio jau tagad katru dienu uzstājas Tautas frontes pārstāvji, kuņu runās izskan domas, kas izteiktas manā vēstulē. Bet ko tas līdz? Te jālieto krievu sakāmvarāds: A kot slušjet da jest. Arī nupat rakstot klausos pārraidi, kuņā teic Miervalža Bīrzes dienas grāmatu. Tur atklāti raida Staļina varmācības, ko līdz šai dienai noklusēja, protams, izceļot Hitlera nometņu noziegumus. Nu es esmu par daudz aizrāvusies ar šo tematu, bet es nevaru to izmest no galvas ne dienu, ne nakti.

Lai Dievs Jums visiem dod spēku un veselību!  
V. K.

~~~~~  
LASĪTĀJU FORUMS:

VIENS DIEVS, VIENA MĀCĪBA.

Savā marta mēneša rakstā "Lieldienu divejādā atskārsmē" Agrumu Pēteris saka, ka Lieldienas mūsu senčiem bijušas prieka svētki, viņu prieks esot par pavasaya atmodu dabā.

Kristīgai pasaulei Lieldienas ir un vienmēr būs prieka svētki, bet kristieši priecājas, ka Kristus ir augšāmcēlies, nāve ir uzvarēta!

A. P. jautā, kāpēc Lieldienās parādoties zāķis, jērs un ka Svētie Raksti nekur neminot pūpolus. - Pūpoli, laikam, Jeruzalemē nebūs auguši, jo, kad Jēzus iejāja Jeruzalemē, ļaudis To sveica ar palmu zariem, un šeit to dienu sauc par Palmu svētdienu. Mums Latvijā palmas neauga brīvā dabā. Latvieši šai svētdienā baznīcas grezno ar pūpolu zariem, un mēs šo dienu saucam par Pūpolsvētdienu.

Ar zāķiem kristīgai ticībai nav sakara, bet

jērs: "Redzi, Dieva Jērs, kas nes pasaules grēkus!" ir Jēzus Kristus. Vecajā Derībā lasām, ka ļaudis upurēja jērus savu grēku izpiršanai. Pēc Jēzus Kristus krusta nāves, Jēzu sauc par Dieva Jēru, kas ir upurēts par visu cilvēku grēkiem. -

Tad A. P. saka, ka Svētie Raksti esot pret dievkalpojumiem saulei lecot un norāda uz Ecehiela 8. nod. un Jermijas 44. nod. Šinīs nodaļās redzam, ka Dievs ar lielu dusmību vēršas pret tiem, kuŗi ir novērsuŗies no Īstā Dieva un kalpo dažādiem elku dieviem un pret tiem, kas pielūdz sauli. Pirmā bauslī Dievs saka: "Tev nebūs citus dievus turēt Manā priekŗā!"

Drīkst godināt un pielūgt tikai Īsto Dievu - visa universa un visas dzīvības Radītāju.

Kristieŗi agros Lieldienas rīta dievkalpojumos godina Augŗāmcēluŗos Jēzu Kristu, bet ne sauli. -

Tad par krusta zīmi. Kristieŗiem, pēc Jēzus nāves, krusta zīme ir dārga, jo pie krusta mira Vislielākā Mīlestība par visu cilvēku grēkiem. Pestītāja lielā upurā dēļ, kristieŗiem krusts un krustiņŗ ir dārga piemēŗas lieta.

Krusta zīme kapsētā vēsta, ka ikviens, kas tic Jēzus Kristus upurā nāvei un Viŗa pie krusta izlietajām asinīm par cilvēku grēkiem, reiz celsies augŗā no miroņiem, tāpat kā Jēzus Kristus, un būs kopā ar Kristu debesu valstībā. -

Tad A. P. domā, ka nekad viena pārliecība un mācība nav visiem piemēŗota.

Tomēr ir viena mācība, kas ir visiem piemēŗota - tā ir Jēzus Kristus mācība. Ikviens, kas iepazīsies visā pilnībā ar Jēzus sludināto mīlestības mācību, tam būs jāatzīst, ka neviena mācība nevar būt pārēka par to. Tā ir visiem saprotama un prasa tikai: "Mīlēt Dievu par visām lietām vairāk un otru cilvēku kā sevi paŗu."

Jēzus paceļ zemo un nicināto un iepriecina bēdīgo: "Nāciet pie Manis visi, kas esat bēdīgi un grūtsirdīgi, Es jūs gribu atvieglināt!"

Jēzus aizlūdz pat par tiem, kas sita Viŗu krustā: "Tēvs, piedod tiem, jo tie nezina, ko tie dara!" -

Ikvienam ir jāzina, ka ir tikai viens ceļŗ, kas aizved pie Dieva, un tas ir Jēzus Kristus: "Es esmu ceļŗ, patiesība un dzīvība! Neviens netiek pie Tēva kā vien caur Mani!" Jāņa 14:6.

Jēzus ir vienīgais ceļŗ pie Dieva. Jēzus ir vienīgā patiesība. Jēzus ir vienīgā Īstā dzīvība, mūŗīgā dzīvība, un ņo mūŗīgo dzīvību iegūst tikai tas, kas tic Jēzum Kristum kā Pestītājam, jo: "Nav pestīšanas nevienā citā, jo nav neviena cita vārda zem debess cilvēkiem dots, kuŗā mums lemta pestīšana." Apd. 4:12.

"Dievs mums ir devis mūŗīgo dzīvību, un ņī dzīvība ir Viŗa Dēlā. Kam Dēls ir, tam ir dzīvība, kam Dieva Dēla nav, tam nav dzīvības." Jāņa 1.v. 5: 11-12.

Ikviens, kas aiziet no Kristus mācības un nepaliek tanī, ir bez Dieva; tam, kas paliek ņinī mācībā, ir Tēvs un Dēls." Jāņa 2.v. 9.

Tie, kas savā paŗtaisnībā un pārgudrībā nemeklē ceļu pie Jēzum Kristus lai padomā:

"Kā mēs izbēgsim tik dārgu pestīšanu nicinādami?" Ebr. 2:3.

T. VĀLENA, ASV.

BIJA CITĀDI.

MLB Ziņotāja 1989. g. aprīļa numurā J. Gablika rakstā "Ceļŗ uz Latvijas brīvību" ir daŗi apgalvojumi, kas nesaskan ar faktiskiem notikumiem Latvijas rītausmā: "...Nebijām plānojuŗi savu valsti, nebijām vienoti ar kopēju tautas mēŗķi. Tāpēc Latvija dzima 8 mēneŗus vēlāk kā Igaunija un Lietuva!"

Ja rakstītājs ir nācis ar ņādu apgalvojumu, viŗŗ nav papētījis tuvāk toreizējos notikumus. Patiesībā Latvijas neatkarība ir pasludināta pirms Lietuvas un Igaunijas - 1917. g. 17. novembrī (v. st.), Valkā. Arī pats deklarācijas teksts neatŗķirās no 1918. gada 18. novembra deklarācijas, tik kādā teikumā vārdu kārtība ir citāda. Tiesa, brī-

vās Latvijas skolās vēsturē to nemācīja, bet gan teica, ka Anglija esot atzinusi Latviju de facto pirms Latvijas neatkarības pasludināšanas. Pirms atŗreizējas neatkarības pasludināšanas jā, bet ne pirmās! Pēc Pagaidu Nacionālās Padomes Latvijas neatkarības pasludināšanas Z. Meierovics devās uz Angliju, lai panāktu Latvijas neatkarības atzīšanu no sabiedrotiem. 1918. g. 11. novembrī to tad deva Anglijas valdība. Arī advokāts, vēlākais valsts prezidents J. Čakste esot nostājies pret to, ka neatzīst Latvijas neatkarības deklarāciju 1917. g. 17. novembrī (v. st.). Par ņiem notikumiem neatkarības laikā nesaprotamu iemeslu dēļ klusēja (pret 1917. g. neatkarības pasludināšanu esot bijis pretim K. Ulmanis, jo slimības dēļ nebija varējis Pag. Nac. Padomes sesijā piedalīties). Sīkāki par ņiem notikumiem raksta A. Bļodnieks savā atmiņu grāmatā par Latvijas neatkarības sākumu.

Latvijas brīvvalsts ideju jau cilāja Latvieŗu bēgļu centrālā komitejā Maskavā, cenŗoties novērst latvieŗu bēgļu izklīdināšanu Krievijā (bijis plānots latvieŗu bēgļus pārsūtīt uz Sibīriju). Pēc ņī lielākā drauda novēŗšanas propagandēja bēgļiem palikt, cik iespējams, Latvijā vai robeŗas tuvumā. V. Olava un citu domas par organizēŗanos bija ar daudz dziļāku nozīmi, kā tikai bēgļu jautājumu kārtošana. Arī strēlniekiem bez līdīnieciskās organizācijas bija arī Latvieŗu Nacionālo Strēlnieku Apvienība, kas popularizēja domu par neatkarību. Vadoties no apstāķļiem, vispirms sludināja: Brīvu Latviju brīvā Krievijā! 1917. g. sākumā, revolūcijai "padziļinoties", arī latvieŗi sāka organizēties un plānot tālāk. Vidzemē un Latgalē izvēlēja delegātus. Kurzemes delegātus deva Kurzemes bēgļi. Izvēlētie delegāti sanāca 1917. g. 17. novembrī Valkā - sesijā, kur nodibināja Pagaidu Nacionālo Padomi, un tur arī pieņēma vēsturisko lēmumu par Latvijas neatkarību.

Nav mans nolūks ierosināt mainīt 1918. uz 1917. g., tikai gribu ar ņo atspēkot pārmēŗumus toreizējiem darbiniekiem, ka tie nebūtu plānojuŗi par Latvijas neatkarību un neko nebūtu darījuŗi pirms 1918. gada. Var tieŗi apbrīnot latvieŗu inteliŗences rosību tais juku laikos, kad nacionālā rosība bija vairāk kā bīstama. Kaut ņodien mūŗo darbiniekiem būtu tāda pat uzpēmība un drosme kā Latvijā, tā starp sveŗās zemēs dzīvojoŗiem!

J. RONIS.

JĀIZMANTO IKKATRA IESPĒJA.

Visu triju Baltijas tautu Skatu kartīŗu rakstīŗšanas akcija Rietumvācijas valdības pārstāvjiem, prasot un lūdzot iestāties par Hitlera-Staļina pakta anulēŗanu, par ko bija lasāms MLB Ziņotāja ņ. g. aprīļa numurā, ir apsveicama lieta. Būtu derējis teksts vācu valodā: -

Sehr geehrter Herr ..... als Folge des Hitler-Stalin Paktes wurden die drei Baltischen Staaten völkerrechtwidrig anektiert, 1941 und 1949 600.000 Menschen deportiert und nach 50-jähringer Besetzung ist die Existenz der estnischen, lettischen und litauischer Völker bedroht. Zum 50 Jahrestag des Hitler-Stalin Paktes, bitte ich Sie, sehr geehrter ..... sich für die Annullierung des Paktes und des Wiedererlangens des Selbstbestimmungsrechts der baltischen Völker einzusetzen.

Hoshachtungsvoll (= patiesā cieņā)
Ar lielu labsajūtu savas 8 norakstītās skatu pastkartītes nosūtīju 4. aprīlī un pat. lielīk-tas baltās aploksnēs, jo Kanadā pastkartīŗu cena vai 20 gramu vēstules apmaksas ir vienādas - 76 centi. Tas ir vienreizēji skaists žests un arī izdevība tik izteikti glītā un

zolidā kārtā cietušajiem prasīt un lūgt vācu valdības pārstāvjiem anulēt Hitlera-Staļina pakta pastāvēšanu un lūgt atbalstu par kļūmīgo un baigo seku izlabošanu.

Rakstīšanas akcijas ierosinātājam pienākas ATZINĪBA par interesantu izdomu tādā veidā izteikt Baltijas tautu prasības un vēlmes.

Lūdzu, rakstiet visi!

FREDIS LINDE, Toronto.

SKAITĻOTĀJS.

MLB Ziņotāja 481. numura 21. lpp. J. Mazutis runā par datoriem. Bēgot no svešvārda "kompjūters" esam pievērsušies citam svešvārdam - "dators".

Ierīces darbība ir skaitļošana (computing) ar "0" un "1" skaitļu maiņām gandrīz vai bezgalībā. Tie ir skaitļi, līdz ar to - skaitļošana. Vārds ir garšāks nekā "dators", bet pareizāks būtībā un - latvisks!

Vārdu "skaitļotājs" lieto arī latviešu literārā valodā (LLV) dzimtenē Latvijā. Atbalstīsim viņus un sauksim arī mēs skaitļotājus par skaitļotājiem.

METIMNE.

TEĀTRIS:

VĒL PAR CIEMKUKULIEM.

Latvijas Nacionālā Teātra viesizrāde: Leldes Stumbres SARKANMATAINĀIS KALPS 1989. g. 2. aprīlī, Armonkā pie Ņujorkas.

Atkal mēs, no Latvijas krasta skatoties, tālumnieki, savos latviskās kultūras apcirkņos varam ieguldīt vēl vienu skaistu ciemkukuli - Leldes Stumbres divcēlienu drāmu SARKANMATAINĀIS KALPS, ko mums no Rīgas atveda Nacionālā teātra aktieri sava galvenā režisora Mihaila Kublinska vadībā. Ņujorkas tuvumā izrādī sarīkoja Pokipsijas un apkārtnes latviešu biedrība. 2. aprīlī Bairama vidusskolā, Armonkas pilsētiņā, to noskatījās kupla tautiešu saime. Izrādes sākumu nācās pārcelt par krietnu pusstundu vēlāk, jo bija gadījies neparedzēta kļūme ar apgaismojumu un skatuves iekārtu, ko visā pilnībā neesot izdevies labot. Žēl ciemiņu, kam savs rūpīgi gatavotais, augstvērtīgais devums jāsniedz mazāk kā ideālos vietējos apstākļos.

Neskatoties uz to, šis rakstītājas vērtējumā, redzējam vienu no kodolīgākajām un noapaļotākajām izrādēm, kādas pēdējā laikā mums atveduši Rīgas aktieri. Bija izskausts katrs lieks vārds, žests vai pauze. Vērojām brīnišķīgu ansambļa sadarbību, itin kā katru aktieri ar pārējiem saistītu neredzamu, bet spraiģi novilkto stīgu tīkls, tā kā uz katru viena tēlotāja niansi spiesti reaģēt arī visi pārējie. Šādam "tīklam" ir maģiska spēja neatvairāmi piesaistīt sev arī publiku un likt tai elpot kopā ar norisēm uz skatuves. Par šo maģisko mijiedrībi atzinība pienākas drāmaturģes Leldes Stumbres lietpratīgi rakstītajam darbam, režisora koncepcijai un aktiešu profesionāli izcilajam sniegunam.

Lugas pats redzamākais virsslānis - kaislīgas sievietes liktenīgā un traģiskā mīlestība sadursmē ar pienākuma apziņu pret ģimeni un teva mājām. It kā Pera Ginta tema, tikai ar temperamentīgu, spītīgu un pašapziņīgu Solveigu. Lugā darbojās trīs paaudzes. Auglīgas pārdomas varēja ierosināt arī to savstarpējo attieksmju nostatījums. Liekas, ka režisors Kublinskis racies vēl tālāk un dziļāk. Plašākā perspektīvā sarkanmatainajā iekļidenī varēja saskatīt naidīga elementa varmācīgu ielaušanos mierīgā un līdzsvarotā vidē, radot atšķirīgu pasaules uzskatu katastrofālu konfliktu. Svešais spēks tiecas tikai pēc sava labuma, nekautrēdamies nedz ignorēt un pat nozāķāt vietējās realitātes un tradīcijas, nedz ar savu ideoloģiju saindēt nākošās paaudzes domāšanu.

Iepriekš teiktais titullomas tēlotājam Jānim

Kubilim uzlika krietni smagu slodzi: viņa tēlam vajadzēja būt izteikti negatīvam, bet tai pat laikā paturēt arī kādu kārdinošas pievilcības šķautni, kas kautcik attaisnotu Ertas liktenīgo aizraušanos. Rīgas publikai šī pievilcības šķautne, laikam, vieglāk nojaušama, jo Kubilis redzēts daudz lomās kā temperamentīgs un neatvairāms mīļētājs. Armonkas izrādē kāda druska šādas donžuāniskas neatvairāmības tā kā pietrūka. Varbūt tur vainojams vēlami neregulējams apgaismojums, kas pareizi neakcentēja grimu un matu krāsu. Mūsu puses skatītāja priekšstatiem par kļaidoņa tēlu īsti neatbilda arī švītīgais pusemētēlis un nemaz neapbružātā ceļa soma. Citādi Kubīļa ļoti veiksmīgajam tēlojumam nav ko piesieties, un Ertu aizbildināsim ar labi zināmo patiesību, ka mīlestība ir akla.

Par spīti virsrakstam, centrālā loma lugā ir Ertai, kuŗu tēloja Māra Zemdega. Aktrise un režisors grūtās lomas interpretāciju bija izslīpējuši ar smalku inteliģenci un mēra sajūtu. Emociju plosīto, traģisko Ertas tēlu Zemdega atveidoja ļoti savaldīgi un bez liekas ārišķības, kas jo labāk atklāja milzīgo, koncentrēto iekšējo spraigumu. Jaunu nojautumāktā, neiecietīgā, skarbā, reizē lepnā un salauztā Erta modināja skatītājos respektu un līdzjūtību.

Ertas tēvu, latviskās tradīcijas lauku sētas patriarchy un pagātnes stabilo vērtību iemiesojumu tēloja cienījamais 75-gadnieks Kārlis Sebris. Piecdesmit skatuves darbā pavadītos gados aktieŗa meistarība viņā sasniegusi tādu pakāpi, ka atveidojamā tēla essence burtiski izstāro no viņa pat tad, kad viņš tikai nekustīgi sēd sadudzis krēslā. Itin kā bez jebkādas aktieŗa piepūles atklājas dotajā momentā vajadzīgā izpausme - šķelmība, aicinot kaimiņu "iebirdināt rīklē" vēl vienu čarku, vai arī tēva dusmas par Ertas neprātu - viss notiek tik viegli un pārliecinoši, jo darbojas līdz ne tikai ķermenis un loceklis, bet arī gars. Skatāties un mācāties, mīļie centīgie vietējie amatieŗi!

Ingu, Ertas mirušās māsas meitu, tēloja apdāvinātā un daudzsološā jaunās paaudzes aktrise Dace Bonāte. Par Bonāti režisors Kublinskis jau pirms vairāk kā gada kādā intervijā zīmīgi teicis: "Viņa kopj savu talantu ar darbu." Inga skatītājiem atklājās kā savdabīgs un krāsains, vienlaikus sprīdzīgs un bikls jaunavas tēls, rūpīgi iepriekš pārdomāts un izstrādāts, bet uz skatuves visnotāl līdz pat matu galiem izjusts.

Jānis programmas lapā raksturots kā jaunākās paaudzes vadošais aktieris. Viņš ļoti labi tika galā ar Jāņa, Ertas dēla, lomu, rādīdamies pietiekami nepaklausīgs un dumpīgs, lai nezaudētu savu pusaudža pašcieņu, bet savās iekšējās būdams kārtīgs, sirsnīgs un inteliģents jauns latvietis, kas tiecas pēc izglītības.

Kaimiņu Krišu, kuŗam Erta savā laikā liegusi sirdi un roku, neuzbāzīgi un patīkami atveidoja Kārlis Zušmanis. Krišs savas dzīves sarežģījumiem un rūgtumiem lūko tikt pāri ar humoru, un Zušmanis šo līniju prata iezīmēt ar teicamu izvairīšanos no pārspīlēšanas.

Kāds vārds jābilst arī par dekorācijām jeb, kā tagad Latvijā saka, scenogrāfiju. Par to bija atbildīgs Gunārs Zemgals. Skopais nedaudzu butaforiju pielietojums ļoti piemērots kā turnejas apstākļiem, tā arī režisora iecerei par atturīgu, no visa liekā attīrītu inscenējumu. Uz Armonkas skatuves no šī atturīguma ļoti izlēca krāsainais un reālistiskais aizmugures seguma apgleznojums, kas skatītāju uzmanību lieki iesaistīja mīklu minēšanā, kad pats lugas saturs jau deva pietiekami vielas minējumiem un pārdomām. Novelsim atkal vainu uz nepareizo apgaismojumu un arī uz faktu, ka Armonkā redzētais bija tikai puse no tā, kas uz skatuves Rīgā parādās Rīgas skatītājiem.

Piemērotu mūzikālo ietvaru lugai devis komponists Didzis Apsītis.

Par viesizrāžu izkārtošanu ASV simtu paldies "mazajam teātrim" Sanfrancisko.

Beigu beigās, savs labums tika arī telefona sabiedrībai - vēlu vakarā pēc izrādes un nākošajās dienās vietējā latviešu saimē notika dzīva sazvanīšanās ar draugiem un paziņām. Luga un priekšnesums bija atstājuši spēcīgu iespaidu un prasījās pēc pārrunāšanas. Tas ir kompliments autorei un visiem izpildītājiem.

BIRUTA SŪRMANE.

ROKOPERAS "LĀČPLĒSIS" LIBRETS.

Ar J. Tērauda laipnu palīdzību dabūju Māras Zālītes rokoperas "Lāčplēsis" libretu. To tūlīt izlasīju un daudz ieguvu, ko nedeļa operas uzvedums TV izrādē.

"Es dzirdu, es savu tēvzemi dzirdu"

Lāčplēsis.

Kā Māra Zālīte ievadā saka, šī rokopera latviešiem ir netradicionāls žanrs tradicionālam materiālam. Kāda no viņai sūtītām "pret" vēstulēm saka: "Atstājiet taču mums kaut ko svētu!"

Līdzīgi Pumpura Lāčplēša temai radies Raiņa "Uguns un nakts". Tas nav tas pats, kas Pumpuram, bet līdzīgs. Tagad radusies rokopera, atkal kaut kas cits.

Pirmajā daļā Lāčplēsis ar draugu Kangaru atvadās no Lielvārdes, lai dotos uz Burtniekiem. Aizkrauklē pārnakšpojot, viņi satiek vācu sludinātāju Dīterihu, tā kaņavīrus, Līkcepurī, velnus, kas mēģina stāties ceļā un savā pusē Kangaru. Lāčplēsi iemet atvarā. To izglābj Staburadze. Sastapšanās ar Koknesi. Nonākot Burtnieku pilī, Lāčplēsis iemīl Laimdotu un uzceļ nogrimušo Burtnieku pilī. Kangars nolaupa Laimdotu. Atvadoties Lielvārdī saka Lāčplēsim: "Zemi šo tīrījis esi no ļauna... likteņa rakstus tev jāmacās lasīt, mūžības likumus jāmacās saprast."

Krustneši: "Mēs šo zemi valdīsim.. mēs viņus izkausim."

Dīterichs: "Varopus izkausim!" Par Lāčplēsi viņš saka: "Nokaut šo gribu."

Kad Kangaru tieši nevar pierunāt palikt par tautas nodevēju un tas neuzņemās "svešu ticību ievest", to panāk Līkcepure, radot nepamatotas aizdomas par Lāčplēša panākumiem, lai Kangars nepaliktu tā ēnā. Koknesis apņemas Lāčplēsim palīdzēt: "Cēl dzimteni mums, es tev nesīšu kokus."

Dievs radījis cilvēku ar vienu aci un ausi, divām kājām un rokām, Miegā velns radīja otru aci, ausi - ļaunumam.

Kangars nozog Laimdotu. "Laimdota, tev jābūt manai!" Viņa sauc pēc Lāčplēša.

2. daļa. Lāčplēsis Rīgā un dodas Ziemeļmeitas meklēt, bet tā atmodina vēlēšanos atgriezties. Jodi to negrib pieļaut. Cīņa ar tiem. Lāčplēsis atgriežas dzimtenē un satiekas ar Laimdotu, svin kāzas. Uzsāk cīņu ar iebrucējiem. Kangars nodod Lāčplēša noslēpumu. Cīņa ar tumšo bruņinieku.

Kangars teic Lāčplēsim, ka Koknesis mīlējis ar Laimdotu. To dzirdot Lāčplēsis dodās pie Ziemeļmeitas. Tā noraida un saka: "Tavās dzīslās Daugava tek. Tava Laimdota - liktens un balva." Lāčplēsis dodas pie Laimdotas. Dīterichs: "Kamēr būs Lāčplēsis latviešu tautai, sprūdis šī zeme kā kumoss mums kaklā." Palīdzēt var vienīgi Kangars, un tam apsola visu. Koknesis: "Es savu zemi nepārdodu!"

Laimdota un Lāčplēsis svin kāzas, bet vīriem vajaga posties tēvu zemes aizstāvēšanai. Kangars nodod, ka Lāčplēša ausīs viņa spēks - jāpanāk kurlums. Miera sarunās ar viltu rīko sacensības un prasa pēc Lāčplēša, lai to uzvarētu.

Lāčplēsis cīnās ar svešo naidnieku Daugavas krastā. "Un ar reiz nāks tas brīdis, kad viņš (Lāčplēsis) savu pretinieku vienu pašu lejā grūdis, noslīcinās atvarā."

Visas rokoperas jēga, galvenā doma, izteikta atziņā, ka Lāčplēsis dzird savu tēvzemi. Dzird tās sāpes un ciešanas, gaviļes un vaišanas. Viņš dzird un saprot savu tēvzemi kā pagātnē, tā tagadnē un nākotnē.

Rokmūzika ir viegla mūzika, augusi no dejas žanra un, sevišķi vecākai paaudzei, pārāk neparasta. Par to, vai šis mūzikas veids Lāčplēsim piemērots, vai nē, domas var dalīties.

Māras Zālītes librets vērtīgs un labs, kaut varbūt ierobežots atļautā uzveduma laika garuma dēļ.

Vai TV uzvedums būtu devis vairāk, ja iepriekš būtu bijis zināms librets, grūti spriest.

AGRUMU PĒTERIS.

GRĀMATAS:

EZERGAIĻA GRĀMATA.

Jāņa Ezergaiļa skices un atmiņas 1898 - 1984.

Kā dēls Andrievs Ezergailis saka, viņa tēvs Jānis esot bijis atmiņu cilvēks ar tieksmi rakstīt. Viņš nav rakstījis memuārus. Viņa raksti izkailsīti periodiskos izdevumos. Rakstnieks daudz polimizēja un sevišķi aizstāvēja Andrievu Niedru.

Jānis Ezergailis dzimis 1898. gadā, Kosā, Vidzemes vidienā. 17 gadu vecumā aiziet strēlniekos un kalpo 6 gadus, sākot ar Ložmetējkalnu. Kalpojis Kremļa gvardē. 1919. gadā Ezergailis atgriežas Latvijā un iestājas tās armijā. Demobilizējas 1921. g. Apprecās 1926. g. ar rūjienieti Bertu Gaili. Ģimenē 3 bērni. Ilgāku laiku ģimenes galva darbojās piensaimniecībā Susejas krastā, Rītes pagastā. 1949. g. emigrē uz ASV un līdz miršanai 1984. g. gadus vada Klīvlāndē.

Pirmā grāmatas daļā rakstnieks atmiņās atceras dzimteni un tēva mājas. Aprakstos daudz cilvēku, vietu, pārdomu. Pat apraksts par alus brūvēšanu un baskāji-mākslinieku Irbīti Rīgā.

Otrā daļā Ezergailis lasītāju izvadā kaņa un revolūcijas ceļu gaitās, sākot ar 1905. g. Kaņa kalpa gaitās viņš izstaigā krievu zemi, apraksta kaņavīru dzīvi, badu, apstākļus, komandierus un kaņavīru domas. Kalpo Kremļa gvardē un redz daudz vadoņu. Apraksta arī savas domas par "sarkano varas" dzimšanu un valdīšanu. Ezergailis bija sakarnieks, un viņa informācija bija plašāka kā citiem.

Atbrīvošanas cīņās cīnās par Latviju un apraksta šo posmu līdz demobilizācijai, kad saka ardievas kaņavīra dzīvei.

Ezergailis ir labs stāstītājs ar lielisku atmiņu un izvadā pa daudzām takām, kas sākušas jau izbālēt vai par kuņām nekad nav bijusi izdevība dzirdēt.

Grāmata lasās viegli un ir tuva latvieša dzīvei.

AGRUMU PĒTERIS.

FORUMS: PĀRDOMAS, VĒROJUMI, PIEZĪMES.

MODINĀTĀJPULKSTENĀ ZVANS.

Turpinājums.

Gan Staļina, gan Čruščova, gan Brežņeva laikos ārzemju latviešiem piesūtīja Dzimtenes Balsi. To lasīja ar divejādām izjūtām - ar zobu sāpēm un ar cerību tomēr kaut ko atrast par savu dzimto pusi. Nav noslēpums, ka liela daļa to cauršķirts-tīja vai pat neatvērtu šo ķengū lapu, kā to te sauca, aizmeta. Pieminu tādēļ, ka, lasot Dz.B. pēdējo mēnešu laidienus, jāatzīmē - tā vareni mainījusi savu seju. To var lasīt. To der lasīt. Pazudusi pašslavināšā gigantomanija.

Daudz smagu gadu Sibīrijā "nolauzušais" leģionārs Ed. Rozenstrauchs pulcē vecus un jaunus. Viņam pat piešķirts nopelniem bagātā kultūras darbinieka nosaukums.

Visu trīs Baltijas valstu Tautas Frontes ir izvirzītas Nobela prēmijai.

Šeit ignorētā okupētās Latvijas avīze Padomju

Jaunatne pa puslappusi rāda Latvijas Valsts Prezidenta krēslu ar visu ģerboni, Latvijas karti ar mūsu sasniegumiem Latvijas 20 gados, Latvijas moneitas un gārdumus, kas šodien tur trūkst...

Pagājušā gada rudenī notika ļoti plaša visas tautas kampaņa par Latvijas Olimpiskās Komitejas atjaunošanu. Izveidoja oficiālu pagaidu LOK ar sporta zvaigznēm un Latvijas sporta ministru vadībā. Mēs, trimdā, par to varam būt lepnī. Tātad Latvija varēs iziet starptautiskos laukumos ar savām sarkanbaltsarkanajām krāsām. Tas ir tas, ko trimdas vadība visu laiku prasīja. Diemžēl, Maskava LOK delegāciju nepieņēma un sekojošā kongresā izcēlās savstarpēji pārpratumi. Kā izteicās Padomju Jaunatnē pazīstamais sporta žurnālists Dainis Caune: "LOK dzīvo un turpinās darboties, neskatoties uz kāda PSRS resora pār lūpām gluži instinktīvi laisto NĒ." Nevarēja jau arī gaidīt tūlītēju jāvardiņu, jo boss šoreiz ir Vissavienības "svētā Jumprava" - PSRS Sporta ministrija. Jumprava vēl nav sākusi pārkārtoties. Guntim Eniņam (F. J.) ir taisnība:

"Staļina pēcteči vēl ir dzīvi. Daudz dzīvāki nekā mums šķiet. Staļinieši, pusstaļinieši, pelšēni, stagnāti, birokrāti un visāds cits cilvēka jaunums ausās un gaida mūsu vājuma brīdi, kādu kļūdīšanos, lai varētu atkal iesakņoties!"

... Latvijas vēstures muzejs gadiem nebija redzējis tādu interesantu pieplūdumu - tūkstošiem cilvēku dienā pacietīgi skatīja unikālos eksponātus. - Latvijas valsts nauda, Latvijas valdības ordeņi, visa veida karogi, kartes, sasniegumi 20 gados, rūpniecības un lauksaimniecības ražojumi, VEF minifotokameras, telefona un radio aparāti līdz pat lidmašīnu un auto modeļiem, pieminēju meti, mēbeles, arī Latvijas Valsts Prezidenta krēsls un t. t. Izstādes nosaukums - "Latvija starp diviem pasaules kariem." Daudz bija eksponātu no muzeju slēgtajiem fondiem, daudz deva Vides Aizsardzības Klubs, kolekcionāri. Žēl, ka trimda nepiedalījās. "P. J." daudz reiz aicina, lūdz liecības, pierādījumus...

Trimdā daudz runāts par latviskuma kopšanu ārpus Latvijas. Ir nodibinātas latviešu studentu biedrības - "Baltikums", Ļeņingradā, "Krišjānis", Maskavā, arī Tartū un Tallinā. Viņi visi griežas pie Latvijas valdības ar lūgumu nodrošināt darbu Latvijā pēc augstskolu beigšanas... Maskava prasa izveidot Latvijas kultūras centru, kas kļūtu par pilnīgu republikas interešu pārstāvi tanīs republikās, kur šādu pārstāvniecību nav.

Sodienas apstākļos daudz var darīt uz pašiniciatīves pamata. Tā Jūrmalas tehniskās inventarizācijas biroja LTF grupa katru mēnesi ārpus kārtas un bez atlīdzības sniedz tehniskus pakalpojumus 15 nelikumīgi deportētām personām. Iet runa par mājīpašumiem, kas atrodas Siguldā, Mālpils, Allažu, Inčukalna, Sējas un Krimuldas teritorijās. Trimdiniek, padomā, vai tava rocība nedod iespēju tiem palīdzēt?

Atgriezīsimies pie aktualitātēm Amerikā. Kā tad palika ar trimdas municiju? Kā palēnām iepazināt, municiju kastes ir gaužām tukšas. Gan asprātīga pretēja fronte, gan pati tauta Latvijā to panāca. Vai tas nozīmē pamieru, mieru vai izlīgumu? Ja padomju puse nemētāsies ar solījumiem (cik reižu tā jau nav bijis?), tad tā arī varētu būt.

Ir pagājuši pusotri gadi kā Silaraupa, Cirviņu, Bitenieces un citu mazā grupiņa uzdrīkstējās ar visu un noorganizēja pirmo (14. jūnija) demonstrāciju pie Brīvības pieminekļa. Neviens to nevarēja paredzēt, ka notikumā velsies kā lavīna. Tas apgāz sākotnējo varas reakciju, ka viss tas esot mākslīgi provocēts no ārzemēm. Šodienas situācija pierāda, ka tas ir gruzdējis tautas prātos visus šos gadus. To tagad izpratusi Latvijas KP. Un galvenais, revolūciju tur netaisa vecie ļaudis, kas vēl atminās Latvijas laikus, bet gan vidējā un pavisam jaunā paaudze.

Lai kādus nopelnus Latvijas stagnāti pieraksta trimdas organizācijām - par ko tās būtu ļoti priecīgas - diemžēl, tas tā nav. Un še mans otrais ak-

cents. Demonstrāciju un protestu lavīnai veļoties pāri Baltijai, trimdas prese gavilēja. Taču visas trimdas galvenās organizācijas apjukumā pamira. Ar ko gan nerunāju, tas tik vien bija dzirdams: "Tur nu vārās. Viņi trako. Tas viss slikti beigsies. Drīz visi būs Sibīrijā un t. t."

Tūkstošos trimdinieku rūga rūgums pret savu vadību. Beidzot 1988. g. decembrī, 1 1/2 gadu pēc pirmās demonstrācijas, ALA sasauca savu ārkārtējo kongresu Vašingtonā. Pa sagatīšanās ceļiem tur nokļuva 3 LTF atbildīgi darbinieki. Kongresā un vispār trimdā tā bija sensācija. Klausījās, kurš bija tur klāt. Lasīja Laikā, kas nebija. Tūlīt jau spruka vaļā: "Kā tad viņi te nokļuva, kas viņus sūtīja? Nu skaidrs, ka atsūtīja. Un vēl runāja paši arī... Nevar ticēt..."

Diemžēl, viņi dabūja pa mizu abās pusēs diēkim. Viņi vēl nebija atgriezušies mājās, ka Čiņā parādījās naidīgs, aukstas dušas pilns raksts "Radioklausītāji" (Sk. MLB Zīpotāja Nr. 2./479., 18. lpp.! - Red.). Diemžēl, tumšas spēki, stagnanti un kraukļi ir vēl gan Latvijā, gan trimdā. Tie sacenšas. Interfrontes kongresā taču skanēja: "Mēs atbrīvojam. Mēs ne par velti lējam savas asinis. Mēs neatdosim. Mī ne dam...!"

Un Vašingtonas latviešu centrā: Mēs ne par ko neielaidīsim to komunistu, to Imantu/Rimantu Ziedoni, Ievu Akurāteri un Janaiti mūsu tīrajā telpā...

Mēs, filadelfieši, nebūtu šos Latvijā tik populāros māksliniekus pat redzējuši. Brīvo Latvju Biedrība šeit grib būt tik brīva no "sarkanās Latvijas" ietekmes, cik nu vispār var. Pat apkārtējie melnie nespēj izdzīt stagnantu varu. Dabūjam viesus Filadelfijas baznīcā tik tādēļ, ka Vašingtonā durvis bija ciet.

ALA kongresa rezolūcijas pat pieprasīja neatbalstīt Latvijas Kultūras Fondu. Tikai š. g. 21., 22. janvārī ALA valdes sēdē Losandželosā atrada izeju no strupceļa, atrada grēkāžus un nolēma turpināt atbalstīt atmodas kustību Latvijā, tai skaitā LKF. Cik gan daudz vēstuļu un zvanu ALA nesapēma par šo temu?!

Taču bez garu garās piparu sērijas tomēr neiztika. Nekādas atkāpes pamatā, nekādu kļūdu mums nav... Lai cik mums šķiet taisnīgas LNNK un "helsinki 86" prasības, vai nebūtu tālredzīgāki atbalstīt LTF nostāju? Jo jau pilnā sparā iedegusi cīņa ar Internacionālo fronti un atvaļinātiem armijas vīriem taisni šo grupu pārstāvju asēs un klaji niciošās runas ir LTF izsitušas ķebli zem kājām. Šo runu rezultātā organizējās Internacionālā fronte. Gorbunovs un Vagris ir kutelīgā stāvoklī. To der labi pārdomāt ALA un PBLA, arī biedrībām un draudzēm, kas pavasarī sūtīs savus delegātus uz ALA kongresu.

"Neaiztikt un netērēt Latvijas Brīvības Fondu!" Vai tas būtu atverams tikai tad, kad Latvija būs brīva un suverena karāvalsts, kad mēs vai mūsu bērni aizbrauks tur, uzcelš jaunu Forda auto montēšanas fabriku, salabos Rīgas jumtus un atjaunos apēsto brūnaļu ganāmpulkus? Ja nu Latvijā uz to laiku būs izdzīvojuši tik latviešu, cik tur šodien ir lībiešu - 40 (kas vēl prot valodu)? Ar stūrgalvīgo vecu vīru politiku - visu vai neko, basta! - var dabūt arī neko!

Jau sen daudzi izpratuši, ka lepnu kongresu, pusdienu, baļļu un diskusiju ceļā pieņemto garo un uzmodrinošo rezolūciju kalni lietas neizkustina no vietas! Vismaz Latvijā ne čiku, ne grabu. Tā bija visus tos gadus, kad tur dzīvoju. Šķiet, arī tagad.

Kad Silaraupu par nopelniem izmeta no Latvijas, viņš ar trimdas vadības gādību braukāja no pilsētas uz pilsētu, no kontinenta uz kontinentu. Stāstīja. Tā radās "Helsinki 86" fonds, kurš tautieši saziedoja, šķiet, līdz \$ 100.000. Visi meta savu naudu, daudzi ar asarām acīs. Un? Pēc ilga laika Laikā parādījās ziņa, ka ALA šo fondu nodod PBLA ziņā. Vēlāk sākās runas, ka

nauda esot "iemarinēta". Iemesls bija it kā Hel-sinki 86" vadītāju nesaprašanās savā starpā. Atmi-nos, ka daudz māmuļu deva savu daļu Silaraupam arī personīgi - jauns puisis, sveša zeme, bez valodas un profesijas, lai sāk jaunu dzīvi. Taču katrai lietai ir arī sava robeža. Cik tad laika vajaga, lai ar gudru trimdas vadītāju palīdzību atrisinātu jebkuras nopietnas domstarpības? 2-3 dienas, 2-3 nedēļas, 2 mēnešus? Bet nu jau vairāk kā pusotrs gads. Tika ziedots konkrētam mērķim. Vai ziedotāji citu reizi uzticēsies, tas ir jautājums?

Ceru, ka lasītājiem būs iespēja iepazīties ar Latvijas Kultūras Fonda (LKF) turpat 50 dažāda-jiem projektiem. Tur palīdzība "štimēs kā ielāps uz dibena". Naudu uz Rīgu pārsūtīt var. Taču daudz vērtīgāk būtu apmaksāt atsevišķu projektu vajadzī-bas šeit, ārzemju firmās, un tās šīs preces nosū-tītu tieši. LKF ir centralizēta ziedojumu uzskaitē. Ir pienācis laiks tādu pat organizēt ārzemēs, ie-vācot vajadzību sarakstus. Vai būs kāda organizā-cija trimdā, kas to uzņemsies?

Mazliet gribu pievērsties materiāli stiprai trimdas organizācijai - Daugavas Vanagiem. ASV DV delegātu sapulce un vanadžu salidojumi notiek grezni - labas viesnīcas, greznas zāles, delegātu rosība, gaŗas rezolūcijas un jo laba izēšanās. Sa-va drupe jau pieder pie lietas, taču... un atkal aizlido katrs uz savu pusi. Nelaime tikai tā, ka salidojumos ir varena rosība, un tad uz vietām pa-rastī viss norimst. Nevar manīt aktuālu, tuvu mēr-ķu.

Kā saka, daudz dūmu. Runā un izlemj vecie vī-ri. Runāt ļauts arī Daugavas Vanadzēm un jaunie-šiem. Atsevišķās telpās, lai nemaisās pa kājām. Ma-nī izbrīnu arvien radījusi tradīcija: sievietēm uzticēts smagākais darbs - kungu ēdināšana, trauku, telpu novākšana. Viena otra DV sieva domā daudz loģiskāk kā vīri. Taču statūti to neparedz. Šogad beidzot dota žēlīga atļauja - ir atļauts ievēlēt arī pa sievai, jo nav iespējams veco vīru vidū at-rast kandidātus. Nav jau vairs fronte, kungi! Tā nav brīnums, ka jaunieši nenāk un veco vīru orga-nizācija praktiski eksistēs vēl kādus 10 vai vai-rāk gadus. Vai tad nebūtu svētīgāk pārskatīt visus statūtus. Drosmei jābūt arī vecumā - pārvērtēt vērtības. Frontē jums drosmes netrūka, tur nav vārdam vietas, lai arī bijāt mobilizēti ar varu. Šīs bezcerīgās nostājas dēļ pārstāju arī darboties jūsu rindās. Tik populārā "darbošanās tik postepa dēļ" ir pašnāvība. Uzdevumi ir palikuši tie paši, kas pirms 44 gadiem. Pa to laiku taču izaugušas citas paaudzes, kas skatās uz to laiku un šodienas notikumiem ar plati ieplēstām acīm.

Un nobeigumā vēl viens trimdas klupšanas ak-mens. Man ne trimdas vadībā, ne mazajos cilvēkos nav ienaidnieku, vismaz šķiet... Rakstu šo rakstu, ne lai kādam personīgi sarieltu, bet, lai ļautu ar parastā trimdinieka - latvieša starpniecību izprast tās problēmas, kas ir pa gadiem samilzušas, traucē un šogad it sevišķi traucēs dzīvot un elpot šodienā.

Cik no DV CV, cik no DV zemju valdēm, priekš-niekiem, cik no PBLA un ALA valdes locekļiem, priekšniekiem ir bijuši frontes līnijā, t. i., ap-meklējuši Latviju? Cik no galveniem priekšniekiem? Lai varētu spriest, pieņemt loģiskus lēmumus, būtu jābūt vismaz 3-5 reižu. Vidējie garī, viens otrs, ir bijuši. Bet vadošie? Ūsainais jau sen zem zemes un vienīgais trimdas latvietis, kas nosēdēja 1 ga-du lāģerī (ar kafiju!), Poļmā, bija Niedre. Jo-projām bailes. Bailes pēc tik daudz gadiem tikties ar biedriem aci pret aci, toties atpazīt Latvi-ju! Un ja tiešām iesēdinātu uz gadu, tiktu taču atpakaļ, pie reizes iegūdamus mocekļa slavu. Tātad joprojām vada trimdu pēc 1941. gada atmiņām, citu stāstiem un avižu izgriezumiem. Varētu mācīties no Arafata: uzmet diviēli galvā un brauc rīķī...

Atmoda Baltijā notiek pilnā spēkā. Tai briest arī pretpēki. Ja trimdai PBLA, ALA un DV ir vajadzīgas organizācijas, arī tām jāpārkar-tojas. Tur jāstrādā jauniem, enerģiskiem cilvēkiem, kas labi pārziņ dzīvi un sistēmu šeit, tā arī tau-

tas priekus, bēdas un tās elpu Tēvu zemē! Tur vajadzīgi cilvēki, kas no tās aizbraukuši pēdē-jos 5 - 10 gados. Profesionāļi ir visur vajadzī-gi, taču ne politiķi, kam 4-5 dažādu postepu aizņemšana ir palikusi par profesiju un presti-ža lietu jeb kas to turpina tēvu slavas dēļ.

Tā kā savus kritiskos priekšlikumus esmu jau daudz gadu teicis gan no DV kongresu, gan ALA paneļu tribīnēm un tā kā viss ir palicis pa ve-cam, mēģinu ar šī raksta palīdzību vēlreiz klau-vēt pie trimdas sirdsapziņas. Laika gaitā ALA izveidojusi daudz vērtīgu programmu, projektu. Pateicoties tiem, latvieši tik ilgi Amerikā tur-pina saukties par latviešiem, rīko savus kultū-ras pasākumus, dziesmu svētkus, izdod daudz grā-matu, rīko bērnu vasaras vidusskolas, un arī daudzajiem viesiem no Latvijas tā, šķiet, ir in-teresanta organizācija.

LTF ir laipa, kas vieno Latvijas un trimdas latviešus, un tā ir ļoti vajadzīga. Ažiem nāksie-lekt no laipas nost.

Mums, optimistiski domājošiem rietumu latvie-šiem, par prieku - un tādu šeit ir daudz - atmo-da un pārkārtošanās Latvijā un Baltijā nav apstā-jusies. Tā iet plašumā.

ALA izsludinātā krusttēvu/krustdēļu programma atrada atbalstu arī Latvijas pusē. Latvija gaida šogad pirmos 10 ārzemju jauniešus vecumā līdz 18 gadi trīs dažādos laika posmos pie pilnas pansi-jas. Tie varēs kopā ar Latvijas jauniešiem braukt ar kanu laiviņām pa Latvijas upēm, ceļot ar ve-losipēdiem, dzīvot teltīs un vakarus pavadīt pie sprēgājoša ugunsкура, tālu prom no pilsētu trokšņa, dūmiem un civilizācijas. Cik simtus tā-du vakaru pats neesmu pavadījis. Neviena te tik populārā "barbeque" dārza partija ar labākiem "stēkiem" nevar aizstāt šīs naksnīgās tundas me-žos pie tēvzmes krūts.

Atļauts atbalstīt daudz bērnu ģimenes Latvijā. Vai mēs nevarētu tagad pārtraukt atbalstīt (ļaut labāk amerikāņiem, vāciešiem, kanadiešiem, aus-trāliešiem to darīt) Indijas, Brazīlijas un Mo-zambikas bērnus un visus liekos līdzekļus virzīt mūsu pašu tautas bērniem Latvijā. Daudziem tur labi klājas, taču daudziem, rietumu standartos runājot, palīdzība gaužām vajadzīga! Jautājums - vai mēs nevarētu uzņemt kādus pāris simtus bērnu šeit, Amerikā, pa skolu brīvlaiku? Ko viņi te darītu? Kāda daļa varētu padzīvot pie laipniem krusttēviem mājās. Laba daļa varētu ar draudžu, biedrību un centrālo organizāciju palīdzību iz-vietoties mūsu vasaras nometnēs, kā Katskiļu kalnos un citur, tā arī vasaras skolās Kursā, Gazezerā, Beverīnā, tā arī citās zemēs. Vēl ir laiks. Šīs vietas varētu savā starpā sacensties - kuŗas spēj vairāk?!

Savukārt, dialogu turpinot, mēs varētu pali-dzēt organizēt 2x2 un 3x3 nometnes Latvijā. Tās šeit, trimdā, ir tik populāras un ar labi iz-strādātām tradīcijām. Kopš tā laika, kad Latvijā atzina sarkanbaltsarkano karogu un atklāti izru-nāti "baltie plankumi", šo nometņu programmās vairs nav kutelīgu punktu.

Sākumam derētu no šejienes uz Latviju aicināt 3-4 dažādu nozaŗu un puduŗu vadītājus. Varbūt arī kādi 10-20 dalībnieki no trimdas gribētu piedalīties?

Trimdā ir ļoti daudz labi situētu tautie-šu. Tie jebkuŗu viesnīcu izbrāķēs. Šoreiz runā-šu par citu grupu. Šogad un it sevišķi 1990. g. gaidāmi latviešu plūdi uz dzimteni. Turistu fir-mas prasa \$ 2.500 pur turp un atpakaļ biļeti no Ņujorkas plus nakšņošanas viesnīcā "Latvija". Bez tam katrs ved līdz milzīgus koferus ar dāvanām. Viss kopā iznāk ļoti dārgi. To nevar atļauties svārstīgo tautiešu grupa, par studentiem nez nerunājot. Krievu žīdu avīze "Novoe Russkoe Slo-vo" jau sen reklamē tiešu lidojumu starp Ņujorku un Maskavu par \$ 750-850. Vai Latvijas vadība nevar ko līdzīgu atrisināt tieši uz Rīgu? Rīga taču ir republikas galvas pilsēta! Kuŗu un vil-cienu satiksme arī nav izslēgta, taču tas ņem

vairāk laika.

Nedienas šad un tad nāk nesauktas. Trimdas latvieši gribētu zināt, vai arī viņiem, viesojoties tēvzemē, medicīniskā palīdzība ir par brīvu? Un tālāk - apstākļiem normalizējoties, kāda daļa vienlēsies pārcelties tur pavadīt savas sirmās dienas. Kā būs ar viņiem? Viņi šeit tik ilgi maksājuši naudu medicīniskai apdrošināšanai. Tā nodrošina privātārstus un moderno tehnoloģiju slimnīcās, medikamentus. Kā jau zināms, Amerikā nepazīst polikliniku sistēmu ar tām raksturīgajām rindām...

Tikai vienībā ir spēks. Piestrādāsim visi pie tās. Nu vairs mēs neesam vieni savā mītnes zemē. Nu mēs no oficiāla tautas nokaltušā zara esam pārvērtušies par neatraujamu koka zaru, ja tik paši labprātīgi negribam nokalst.

Tādēļ "nevis slinkojot un pūstot", bet gan vienotību gūstot - sadzirdēsīmies kādreiz atkal!

MĀRIS R. OZOLS.

TICĒJUMI UN PARĀŠAS SENLATVIEŠU CELTniecība.

Kā tehnika vispār, tā celtniecība pēdējos gadu desmitos gājusi milzu soļiem uz priekšu. Arvien nācis klāt kāds jaunums materiālu izvēlē, celtniecības veidā vai arhitektūras formās. Viss tas ir ietverts speciālā tehniskā literatūrā, kas katram pieejama vai iegūstama.

Ne tā tas bija agrāk. Necik sen atpakaļ vēl mūsu tēvu tēvu laikos latviešiem bija vispār maz iespiestas literatūras, nerunājot nemaz par tehniskajām rokas grāmatām vai literatūru par materiālu izturību un statiku. Latviešu celtniecība tomēr pastāvējusi jau daudz senāk; tāpat kā šodien tā arī toreiz bija jāstāpās ar problēmām, ko un kā darīt, kaut tai šaurajā vidē un mērogā, kādā toreiz dzīvojām. Kā dainas latviešiem palīdzēja vairot prieku vai dalīt bēdas, tā parašas palīdzēja atrisināt celtniecības jautājumus. Šodien viens otrs par šīm parašām pasmaidīs, bet savā laikā tās bija nerakstīts likums, ko stingri ievēroja. Tās radušās gadu simtos uz piedzīvojumu un novērojumu pamata, un dažas atziņas Latvijā ievēroja līdz pat pēdējam laikam.

Koku ciršanai dažādām vajadzībām (malkai un būvmateriāliem) ievēroja noteiktu gada laiku un vecu, vai jaunu mēnesi. Skuju kokus cirta jaunā mēnesī, bet lapu kokus vecā mēnesī. Mazāka nozīme mēness griežiem ir "mirušajos" kalendara mēnešos cirstajiem kokiem. Mirušie mēneši skaitas, apmēram, no pus novembra līdz februāra beigām, tas ir, kad koki pilnīgi sausuši, iekams atlaižas pirmo reizi pavasarī. Tā, piemēram, ja saimnieks savā atmatā, ceļmalā vai līdzīgās vietās saaugušos krūmus vēlējās iznīcināt, viņš tos cirta vecā mēnesī. Šai laikā cirstiem krūmiem neaug atvases, un, ja aug, tad ļoti niecīgas un sīcīgas, it kā tām kautkā trūktu. Šīs atvases pa lielāku daļai pašas nokalst. Sevišķi tas novērojams pie alkšņiem un bērziem. Ja turpretim saimniekam pēc pāris gadiem bija padomā ataudzēt kuplākus krūmus, tos cirta jaunā mēnesī pavasarī, vai arī rudenī pirms pilnīga sala iestāšanās. Šādā laikā cirstiem krūmiem atvases auga spēcīgas, biezās čemuros, it kā kviešu druvā. Šīs atvases jau pirmajā vasarā sasniedza un pat pārsniedza trīs pēdu garumu.

Jaunā mēnesī cirstai lapu koku malkai, it sevišķi apšu un bērzu šķīļu galos rodas piepes. Dažreiz ļoti sīkas un gandrīz neievērojamas. Labā vietā izkrauta un izžuvusi šāda malka liekas bez vainas, bet, nonākusi krāsni, tā vāji deg, čūkst un galos parādās putas, kaut arī malkas šķīļas būtu pat strīpotas - apmizotas. Vecā mēnesī cirsta un labi izžuvusi malka deg priecīgi sprēgādama un dodama vislielāko siltumu. Skuju koku malkai novērojamas tās pašas pazīmes, tikai mazākā mērā.

Nepareizā laikā cirstus baļķus var labi pazīt tos ievēlot ūdenī. Tādi baļķi ir smagi un dziļi peld - pāri serdei. Gatavojot plostus, jā-

sien pa starpām pareizā laikā cirstie, viegli peldošie baļķi, lai pārējos uzturētu virs ūdens. Dēļi un citi no šādiem baļķiem gatavoti būvmateriāli, kaut izžāvēti sausi, stipri griežas un metas, uz laika maiņām jūtami saraujas un izplešas. Būvmateriāli no pareizā laikā cirstiem baļķiem maz saraujas, ir vieglāki, cietāki un elastīgāki. Arī laika maiņas tos maz iespaudo.

Kokmateriālus, it sevišķi mēbelēm lietojamus, žāvēja no 5 - 6 gadiem. Tad mēdza teikt, ka tie ir pilnīgi miruši un droši pret raušanos un mešanos. Ja gribēja ātrāk iegūt labus, mēbelēm lietojamus materiālus, tad baļķus savēla tekošā ūdenī ar tievgaliem pret strauņiem, lai labāk izmazgājas koku sulas. Baļķus vēla citu uz cita un nogremdēja, jo virspus ūdens palikusē daļa mēdza sazīlēt. Kokus turēja ūdenī trīs mēnešus. Pēc tam tos ņēma ārā kā pilnīgi mirušus. Sazāģēts un izžāvēts materiāls no tādiem baļķiem bija pilnīgi drošs pret raušanos un mešanos.

Celtniecības darbu uzsākšanai izvēlējās noteiktas dienas, bet nekad nesāka darbu kā pagādās. Tā pirmdienu un piektdienu uzskatīja par nelaimīgām dienām, kad noteikti nekas nav iesākams. Darbu varēja sākt arī nedēļas vidus dienās, bet parasti to darīja sestdienā, kas skaitījās vislaimīgākā būves uzsākšanas diena. Ja citu steidzamu darbu dēļ nebija iespējams sākt celtni sestdienā, tad tomēr vismaz simboliski iesāka rakt pamata vietā, uzveda kādu vezumu materiālu, vai uzasināja mietus būves nospraušanai.

Ja kāds saimnieks gatavoja materiālus rijas celšanai, tad, saprotams, kokus laida mirušā laikā jaunā mēnesī. Izvēlēto pirmo koku cirta tik augstu no celma, cik vien iespējams ar cirvi aizsniegt, un laida, lai koks kristu ar tievgali uz ziemeļiem. Visus nākamos rijai vajadzīgos kokus cirta parastajā kārtībā. Pēc izžāvēšanas un materiālu sagatavošanas, pirmo cirsto baļķi lika arī uz pamata ar tievgali uz ziemeļiem. Šādi būvētajā rijā, kurinot, dūmi atradās tik augstu no kļona, cik augsts bija pirmā cirstā koka celms. Rijā tas deva sausu gaisu un patīkamu siltumu labību žāvējot. Rijas, kur dūmi bija līdz klonam un to sūruma koda acīs, uzskatīja par neprašu būvētām, un kas nav ievērojuši parašas.

Īpašas parašas ievēroja dzīvojamās ēkas jeb istabas celšanā. Kokus cirta jau iepriekš aprakstītā laikā. Pirmo baļķi lika ar tievgali uz ziemeļiem un galvenais, ko vajadzēja strikti ievērot, bija, lai šo darbu iesāktu rītenim pūšot (austrumu vējš). Gadījās, ka materiāli bija gatavoti, amatnieki ieradušies, bet nebija vajadzīgā rīteņa. Tādā gadījumā īsti ticīgs saimnieks neatļāva iesākt istabu, bet deva citu darbu. Ja cita darba nebija, tad darboja un maksāja algu dažas dienas par brīvu, līdz sagaidīja rīteni. Tādā kārtībā celtā istabā bija garantēti sauss, viegls un patīkams gaiss. Tajā nedzīvoja circepi un citi kukaiņi, bija ļoti maz mušu un citu insektu. Logi nemēdza svīst, tā nebojādāmies paši un pasargādām palodzes no puves. Turpretim siltā jeb dienvīdu vējā celtā istabā bija smags un piesmacis gaiss, lielā vairumā dzīvoja visādi insekti un mušas. Šādās istabās logu svīšana un ātra bojāšanās puves dēļ bija parasta parādība.

Bez iepriekš aprakstītajām parašām, kuŗas varētu saukt par labdabīgām, bija arī savi stiķi un niķi jaunā nozīmē. Tā, piemēram, ja saimnieks skopuma dēļ nedeļa pietiekami labi ēst, bija nesaprašanās algas lietās, vai meitas nebija pietiekami vēlīgas pret amatniekiem, radās domas kautkā atriebties. Viens tāds niķis bija īsi pirms darbu beigām palaist zem jaunajām grīdām blusas. Tās tika ieviestas tik pamatīgi un sagatavotajā vidē tik ātri savairojās, ka istabās no blusām vienkārši nebija glābiņa. Ar toreiz pazīstamajiem un pērkamiem blusu iznīdēšanas līdzekļiem no tām vaļā nevarēja tikt. Saimniekam neatlika nekas cits, kā uzplēst grīdas, iznīdēt ieliktos perēkļus un ieklāt grīdu no jauna.

Lielāku konfliktu gadījumā, kad nesaprašanās gāja līdz atklātam naidam un kad amatnieki bija nākuši no kādas attālākas vietas, tie aiz atriebības pielika ēkai ātro puvi - brantu. Šis nedarbs jau kvalificējams par noziedzīgu rīcību un ir tikpat kā uzvest saimniekam cilpu kaklā. Ne-laime glābjama un likvidējama tikai pašā sākumā. Ja saimnieks, to neapzinādams vai nolaidības dēļ, nepamanā, pāris gadus jaunā ēka bija pagalam.

Šis rakstīgs veltīts manam Valsts Technikuma Rīgā klases biedrim Kārlim Dimitrim. Rakstīga viela sastādas no Kārļa sniegtā atmiņu pūra un paša dzirdētiem un redzētiem stikumiem, darbojoties dzimtenes būvniecības laukā.

Ar cienīšanu zīmējas

EDUARDS TILTIŅŠ.

ATCEROTIES 1934. g. 15. MAIJU.

"Ar vakardienas sauli, lai cik karsta tā bijusi, šodien pļauto zāli vairs neizžāvēsim.

Spraudīsim jaunus, plašākus mērķus tiesību un taisnības uzvarai, taisnībai un viņas uzvarai, taisnībai sociālai un taisnībai nacionālai."

Prezidents Kārlis Ulmanis.

Šogad 15. maijā aprit 55 gadi kopš tās tālās dienas, kad dzimtenē atskanēja atjaunotās Latvijas baznīcu zvani. Tie iezvanīja tautas suvereno gribu, kam bija pienācis laiks izpausties saliedēti.

Kaut gan Latvijas Satversmē suverenitāte bija deklarēta kā tautas vienota griba, taču 142 politisko partiju vadotāji to praktiski bija iznīcinājuši. Saeimā viņu vairākums ar izsmieklu noraidīja projektu par valsts varas demokrātiskāku sadali un tautas vēlētu prezidentu. Tas samazinātu 'augstā simta' neatbildības privilēģiju. Bet uz personību kulta privilēģijām vai šaurām grupu interesēm dibināta politiskā sistēma, kur augstākā gudrība ir primitīva balsu vairākuma apgūšana, nav nedz sociālās taisnības, nedz tautas suverēnās gribas izteicēja. To izteikt spēj vienīgi tautas vai sabiedrības kopīgā inteliģence. Diemžēl, ne Latvijas nedz rietumzemju reprezentatīvās demokrātijās tādas institūcijas nav izveidojušās.

Latvijas hiperboliskā partiju sistēmā, ja kāds pārdrošnieks valdības koalīcijā mēģināja likt valsts intereses pirmā vietā, tādu valdību steigšus gāza. Išlaicīgās koalīciju valdības bija kļuvušas par dažādu amatu, pabalstu un konsesiju izdalītājām; par valsts saimniecību un drošību nerūpējās neviens.

Kāds politisko zinātņu teorētiķis raksta: Re-representatīvās demokrātijas spēj sekmīgi darboties tik ilgi, līdz interešu grupas atklāj, ka tās spēj izmantot reprezentatīvo sistēmu saviem finansiāliem nolūkiem. Piemēram, kad Jaunāko Zīpu izdevējam vajadzēja importēt modernas spiestuves mašīnas, viņš norīkoja Demokrātiskā Centra līderi, lai panāk ievadumtas atcelšanu it kā kultūras interesēs. Breikša frakcija ar sešiem deputātiem Celmīņa koalīcijas valdībā to panāca viegli. Kad laikraksts Brīvā Zeme vēlējās iegādāties līdzīgas mašīnas, panāca, lai pieprasa muitas atjaunošanu valsts ienākumu labā. Piedraudot ar izstāšanos no koalīcijas, Breikšs panāca arī to. Kāda brīnišķīga demokrātija.

Zemes saimnieciskais un morālais līmenis Centurtās Saeimas laikā noslīdēja līdz atklātam nemiēram tautā, kas draudēja izvērsties bruņotās sadursmēs. Reformu projektus Saeima noraidīja, saimniecība tuvojās sabrukumam, kamēr Soc.-Demokrāti un komunisti orientējās uz Staļina "palīdzību". Kur rast izeju? Atlika vienīgi autoritārais ceļš.

15. maija rītā Prezidents Ulmanis deklarē:

"Latvija ir taisnības valsts!" Kā viņš to cerēja īstenot? Ar satversmes reformu, kas ietver valsts vitālo faktoru apzināšanu, ar tautas kopīgās inteliģences izveidošanu institūcijā, kas būtu pamats tautas labklājībai un valsts drošībai.

Un to Prezidents Ulmanis darīja.

Nedaudz gadu pirms II pasaules kara, kad liktenīgas nojautas sāka pārņemt Eiropas tautas, kad vāci sava vadoņa vadībā ciešāk sajoza vāderus un apreibinājās Lielvācijas vīzijās, kamēr Rietumu demokrāti gāja no 'uzvaras' uz 'uzvaru' cīņā par mieru, un kamēr Staļina izbadinātā un terora apdullinātā Krievzeme slīga arvien dziļāk verdzības važās, latviešu tauta piedzīvoja spožāko laikmetu savas neatkarības vēsturē. Tāpat kā atbrīvošanas cīņu laiks, tā tautas atdzimšanas laikmets uz visiem laikiem saistīts ar Prezidenta Kārļa Ulmaņa vārdu.

Latvijas straujais uzplaukums Ulmaņa laikā īstenojās tādēļ, ka valdība aicināja talkā visas tautas kopīgo inteliģenci. Tā bija demokrātijas dziļākā izpratne, ne pavirša nobalsošana. No arāja līdz rūpnīcas strādniekam, tauta stāvēja kā viens aiz savas valdības. Kā citādi izskaidrot to, ka bankrota priekšā nonākusi zeme, kam dabas bagātībās bija tikai purvi un meži, Isā laikā varēja pārvērsties par labklājības valsti ar saimniecisku stabilitāti un dināmisku attīstību visās dzīves nozarēs? Pat dabas bagātībām apveltītās Eiropas zemes sāka uzskatīt Latviju kā priekšzīmi tautsaimniecībā un kultūras politikā. Vēl šodien Latvijas zelts vairāk kā 110 miljonu dolāru vērtībā glabājas iesaldēts Amerikas bankās, ko tautu aplaupītāji Maskavā joprojam tīko dabūt savās rokās. Londonā noguldīto Latvijas zeltu angļi, kā zināms, nozaga.

Kāds amerikāņu žurnālists, pēc Latvijas apmeklējuma 1938. gadā paziņojās ar to, ka Dr. Kārlis Ulmanis studējis Amerikā un rakstīja par viņu kā labsirdīgu milzi, kas savu mazo tautu nostādījis uz kājām (Prezidents bija liela auguma vīrs.).

Bet vienmēr bijuši tālumnieki, kas meklā popularitāti starp nezinātājiem, un vienmēr ir kritizētāji, kas ir par kūtriem, lai iepazītos ar vēstures faktiem.

Prezidenta Ulmaņa satversmes projekts paredzēja tautas kopīgās inteliģences institūciju kā demokrātiskās likumdošanas un tautas suverenitātes pamatu.

Kopīgā inteliģence nav balsu vairākums. Tā ir tautas saprāts un gudrība. Kopīgās inteliģences institūcija neskaita balsis. Tā vāc un izvērtē sabiedriskos faktoros, sākot ar ciemiem, skolām, rūpnīcām līdz pat lielākām vienībām - apriņķiem un pilsētām. Valsts eksistē kā organiska vienība uz demokrātiskas pašregulēšanās jeb cibernetikas principa. Ne primitīva nobalsošana, bet doto faktoru kopīgā balance norāda, kāds ceļš ejams likumdošanā.

Prezidenta Ulmaņa darbu pārtrauca abu lielo varmāku, vācieša un krieva, kārtējā izkaušanās uz latviešu zemes.

Patiesība vai leģenda, bet ir ziņas, ka Ulmaņa izstrādāto satversmes iespēšanu pārtrauca tieši krievu iebrukums. Nedaudzos eksemplārus apglabāja un vēl šodien tura aiz deviņiem zieģeļiem valsts bibliotēkas speciālā nodalījumā. Kādam tautietim bijusi nejauša izdevība ieskatīties aizliegtajā grāmatā. Arī pēc viņa stāstījuma, galveno vērību Ulmanis pievērsis tiem apstākļiem, kas veicinājuši neatbildīga vairākuma rašanos Saeimā. Kā dabīgo veidu tautas suverenitātes īstenošanai un kā pamatu demokrātiskai likumdošanai, Prezidents Ulmanis uzskatījis tautas kopīgās inteliģences institūciju. Sākums tai bija kameru sistēmas izveidošanās. Laiks bija par īsu, lai tautas kopīgās inteliģences ideja praktiski būtu sazarojusies līdz katrai lauku sētai un strādnieku darbnīcai.

"Latvija ir taisnības valsts," teica Prezidents Kārlis Ulmanis. Lielo darbu turpināt un sekot Prezidenta aicinājumam palika nākamo paudžu ziņā. Diemžēl, daļa no tām aizgājušas gulēt, aicinājuma nesadzirdējušas.

Kā degoša sala 15. maija Latvija palika tau-

tas apziņā; šodien krievu okupētajā zemē tauta ceļ pieminekli dižajam latvietim.

DOMU TALKA ALTERNATIVES.

EKKLESIA UN POLITIKA.

Daži domā, ka mēs, laikam tekot un lasot daudz grāmatu, kļūstam arvien gudrāki. Ja tā, tiešām, patiesība, kāpēc jaunākos laikos cilvēkam un tautām ir tik daudz (ja ne vairāk) visādu nelaimju? Šoreiz apskats par baznīcu un politiku.

1989. gada janvāra Atmodas izdevumā atrodam luterāņu teologa Juŗa Rubeŗa rakstu "Baznīca un politika" 1). "Baznīca un politika - tas ir sareŗģīts un neviennozīmīgs temats..." savu rakstu sāk Rubenis, turpinot: "taŗu ŗis jautājums aizvien būtiskāk sāk nodarbināt ļaudis gan Baznīcā, gan ārpus tās, uz to tiek dotas ļoti dažādas, visbieŗāk virspusīgas un sasteigtas atbildes."

Turpmākajos raksta paraŗafos teologs mēŗina definēt vārdu "politika", dodot 3 definīcijas un balstot savu rakstu uz treŗšās. Ļsumā Rubeŗa definīcijas ir sekojoŗas:

1. "Politika - tā ir cīŗa par varu."
2. "Politika ir ikviena cilvēka rīcība, kas izraisa sociālas sekas."
3. "... ŗis vārds ikdienas apziņā saistās ar cīŗu par ietekmi sabiedrībā."

Tālāk rakstā Baznīca tad arī skatīta no treŗšās definīcijas perspektīves.

Šāda pasaules skatījuma ietvaros Baznīca, kaut arī Juris Rubenis nedod ŗi vārda definīciju, kopā ar politiķiem cīņās par ietekmi sabiedrībā. Kādaī ŗai ietekmei būtu jābūt, izteikts vienā no noslēguma paraŗafiem: "Baznīcas galvenais darba lauks ir cilvēks, tieŗi tas Baznīcas aktivitāti dara 'polītisku', bet tā ir vienīŗā, tai jābūt vienīŗai 'polītikai' Baznīcā."

Vai Kristus saka, ka Baznīcas vienīŗais darba lauks ir cilvēks? Pirms atbildam, meklēsim precīzāku 'polītikas' un 'Baznīcas' definīciju. Angļu valodas Webster vārdnīcā teikts, ka vārds 'politika' nāk no grieķu 'politikos' un 'polis' - pilsēta, kas sastāv no pilsoņiem, ieinteresētiem publikas labklājībā. 2)

Tas, ka mūsu dienās vārds politika daudzkārt ikdienā lietots negatīvā nozīmē, nedrīkstētu sagrozīt ŗi vārda oriŗinālo un pozitīvo jēgu.

Nebūtu arī pareizi lietot vārdu 'politika', ilustrējot cīŗu par ietekmi sabiedrībā. To darīdami, akceptējam cinisku nostāju iepretī valsts vai lokālai pārvaldei. Ar ŗādu rīcību pieņemam principu, ka politika ir cīŗa par varu, nevis saņēŗšanās pakalpot sabiedrībai. Baznīca, kas cīņās līdz ar politiķiem vai arī pret tiem, lai iegūtu ietekmi sabiedrībā, nav Kristus Baznīca. Teikt, ka Baznīcas galvenais darba lauks ir cilvēks, stāvokli nemaina. Daudziem mūsdienu politiķiem galvenais darba lauks arī ir cilvēks. Kristus neiesaŗa ŗādu cīŗu.

Konstatējuŗi vārda 'politika' sākotnējo nozīmi, meklēsim vārda 'Baznīca' oriŗinālo un pareizo nozīmi. Ko Kristus domāja, runādam par 'Baznīcu' Iespējams, ka daŗam latvieŗu katolim, luterānim, pareizticīŗajam vai baptīstam būs pārsteigums dzirdot, ka Kristus un Viŗa pirmo līdzstrādnieku minētajai Baznīcai nav nekā kopēja ar jēdzienu, kāds tas lietots mūsu dienās. Kristus pirmo līdzstrādnieku oriŗināļajos tekstos atrodam grieķu vārdu 'Ekklesia', kas latvieŗu valodā nozīmē 'Ārā saukti'. 3) Kristus runāja par cilvēku grupu, kas kā 'Ārā saukti' no pastāvoŗšās vides, bija izŗūŗušies Viŗam sekot, lai dzīvotu jaunā, Svētā Gara vadītā vidē.

No ŗīm abām oriŗināļdefinīcijām (politika un Baznīca) izriet, ka Baznīcas - Ekklesia - vienīŗgajai pareizai vietai polītiskā valstī vajadzētu būt kā paraugam pārējai sabiedrībai. Kādā veidā ŗāda Paraugdraudze praktiski izpauŗas dzīvē, redzam pirmo Kristus misionāru vēstulēs. Ne Paula (Pāvila), ne Pēteris, Jāŗa vai citās vēstulēs neatrodam Ekklesia (Baznīcu) piekabinātu kādai

polītiskai organizācijai. Ne Kristus, ne Viŗa tuvākie līdzstrādnieki to nemācīja.

Teikt, ka mēs, t. i., mūsdienu Kristus Ekklesia (Baznīcai) piederīgie, esam gudrāki ejot kopā ar, vai ejot pret polītiskām organizācijām, ir disinformācija.

Lielākais Ekklesia (Baznīcas) panākums Latvijas vēsturē ir 18. gadu sīmteŗa Brāļu draudŗu izveidoŗšanās. Visā Latvijas vēsturē nav līdzīŗa. Brāļu draudzes, kā Kristus noteica, polītiskā neiejaucās, bet lielākas ietekmes sabiedrībā nav bijis nevienai sekulārai, ne garīŗgai organizācijai. Turpinājumā daŗi izvilkumi no Dr. L. Adamoviŗa grāmatas Vidzemes Baznīca un latvieŗu zemnieks 1710 - 1740.

"Bet pār visiem, tiklab pabēŗuŗiem, kā vietās palikuŗiem, nāca bada posts un 1710. gadā mēŗa ŗausmas, kuŗās gāja bojā, apmēŗam, divas treŗdaļas no visiem tobrīd Vidzemes latvieŗu lauku draudzēs palikuŗajiem mācītāŗiem... Rīŗas pilsētas draudzēs no 10 mācītāŗiem miruŗi visi... Zaudēŗjumi ļauŗu starpā bij vispār ļoti lieli. Miruŗo vidusmēŗā vairāk nekā dzīvo (...). Tā bija ŗausmīŗa nāves plāuja, ar ko iesākās Vidzemes baznīcas dzīve 18. gadu sīmtēnī (...). Kuŗa ŗausmas un mēŗa posts nesa sev līdz arī tikumu sabrukumu... Sāka ieviesties rupja patvaļā un postoŗa baudu kāre un nostiprināties paradums rīkoties varmācīŗi un nelikumīŗi. Tā visi līdzsīnēŗie civilizācijas ieguvumi tika satricināti. 4)

"Cīncendorfs centās... izkopt savā brāļu draudzē vispārīŗu, darbīŗu Jēŗus mīlestības reliŗģiju, kas stāvētu pāri visām ticības ŗķīŗām. Si Sīrsnīŗa vienkārŗība un liela paŗaizliedzība bij brāļu draudzes dievbijības galvenās īpatnības. Stingra disciplīna un ne-garīdznieku līdzdarbība draudzes dzīves izkopŗšanā bij hernhūtsīma raksturīŗas pazīmes." 5)

"Latvieŗu zemnieki, ja arī nesaprata, tad mazākais neapzinīŗi jūta, ka viŗu brāļu draudzēs līdz ar reliŗģisko pilndzīvi un augstākiem tikumiskiem centieniem iemiesots liels sabiedrīks un tautīks spēks.

Hernhūte

Grāfs Cīncendorfs

Garīŗā paŗdarbība, kuŗā viŗiem nācās vingrināties, vadot savas draudzes un pulcīnas, kopības apziņā pāri tuvākās apkārtnes robeŗām, izdevība satīkties ar citu pagastu redzamākiem pārstāŗiem savās saieŗšanās un konferencēs, un pār visām lietām atraisīŗšanās no ienīsto kungu aizbildnības, - tas viss slēpa sevī svarīŗus sabiedrīks un tautīks centīenu dīŗļus, kas savā brīedumā radīja latvieŗu tautu un Latvijas valstī." 6)

Pareīza informācija ir, ka nevis tautas dzīesmu vāķŗšana un citas etnocentrētas polītiskas nodarbības turpmākajos gadsīmtos lika pamatu Latvijas valstī, bet gan Paraugdraudzes - Kristus Ekklesia. ŗēl, ka vairums vēl arvien uzklausa nacionālo demagogu disinformāciju.

Kopsavīķumā: Kristus nosacītais darba lauks nav tikai individuāls cilvēks, bet gan kopība ar citiem, Dievam un Kristus pieŗieŗtiem, kas visi dzīvo vienā kopīŗā garīŗā un fiziskā kolonijā. Kristus nesaka: "Tu esi...", bet viŗš saka "Jūs esat pasaules gaīsmā; pilsēta (polis), kas stāv kalnā, nevienam nav aplēpta." 7)

Iepriecīnoŗs ir viens no J. Rubeŗa noslēguma paraŗafiem. "Ikvienam kristīŗam cilvēkam būtu kategorīski jānostājas pret jebkuŗu centīenu (neatkarīŗi, kādā iesaiŗojumā tas tiek pasnieŗts) Baznīcu degradēt līdz vienkārŗā sabiedrīks palīŗģ institūta līmenī..." Bet - vai tāds neveidojas mūsdienās latvieŗu luterāņu baznīcas stāvoklī? Tā kļūst par palīŗģinstitūtu, par piedēkli latvieŗu polītīksiem pasāķumiem.

JĀNIS PURVĪNŠ JURJĀNS.

- * 1) Atmoda, LTF Informatīvais Biļetēns, 1989. g. janv., 3. lpp.
- * 2) The New Webster Encyclopedic Dictionary of the English Language, 642. lpp.
- * 3) Young's Analytical Concordance to the Bible, 166. lpp.
- * 4) L. Adamovičs, Vidzemes Baznīca un latviešu zemnieks 1710-1740, 57, 58. lpp.
- * 5) Ibid 508. lpp.
- * 6) Ibid 576. lpp.
- * 7) The Bible from 26 Translations, 1880. lpp.

Katram pēc nopelniem

Pēc republikas Ministru Padomes lēmuma pieņemšanas par to Latvijas ledzīvotāju rehabilitāciju, kuri tika izsūtīti uz Sibīriju kā kulaki, arī pie Ventspils pilsētas izpildkomitejas izveidota komisija, kas sākusī izskatīt pilsoņu nepamatotās administratīvās izsūtīšanas jautājumus. Jau decembrī sāka pienākt ventspilnieku iesniegumi. Raksta pilsoņi, kas izvesti tieši no Ventspils, kā arī izvešanas brīdī Ventspils, Tukuma, Talsu, Kuldīgas rajonā dzīvojošie tagadējie ventspilnieki, tāpēc viņu iesniegumi tiek pārsūtīti attiecīgajam izpildkomitejām. Valstis nepamatoti represēto vēlas saņemt atpakaļ savas vai vecāku dzimtas mājas, arī kompensāciju par atsavināto un izputināto ledzīvi.

Piemēram, Georgs Būcens (dzīvo A. Bērziņa ielā 23—1) savā iesniegumā raksta tā:

«1949. gada 25. martā manu tēvu Frici Būcenu un manu māti Mariju Būcenu, kas dzīvoja savā personīgajā mājā Ventspilī, Patversmes ielā 16, izsūtīja kā kulakus uz Omskas apgabala Serbukulas rajona kolhozu «Trud Lenīna». Kopā ar viņiem — maniem vecākiem — tajā pašā datumā un no tās pašas mājas izsūtīja arī mani un manu sievu.

1947. gada oktobra sākumā mūsu mājā, Patversmes ielā 16, ieradās divi Ventspils pilsētas finansu nodaļas darbinieki kopā ar zvejnieku sabiedrības priekšsēdētāju Augustu Bērziņu un uzskatīja mājā esošo mantu un lopus (3 govīs un 3 cūkas), pierakstot to visu kā manam tēvam piederību.

Šīs uzskaites rezultātā tēvu ieskaitīja kulakos. Tas neatbilda patiesībai, jo mājā, kurā trīs dzīvokļi, gadu gaitā bija izveidojušās un dzīvoja trīs ģimenes: mani vecāki, mana tēva vecāki un es ar sievu. Katrai no šīm ģimenēm bija īpašumā viena govis un viena cūka. So nepatiesību apstiprina arī 1947. gada 30. oktobra Ventspils pilsētas izpildkomitejas lēmums Nr. 307, ko parakstījis izpildkomitejas priekšsēdētājs Jansons. Tajā teikts, ka 1947. gada 10. oktobra lēmums par F. Būcena ieskaitīšanu kulakos un aplūkšanu ar nodokli 10 000 rubļu apmērā ir nepamatots, tāpēc tiek atcelts; no kulaku sarakstiem F. Būcens tiek svītrots, un viņš atbrīvojams no nodokļa maksāšanas.

Tālāk Georgs Būcens raksta: «1947. gada oktobrī tēvs un es iestājāmies zvejnieku artelī «Sarkanā bāka» ar visu mums piederīgo zvejas inventāru. Tēvs strādāja apzinīgi, izpildīja uzdotos nozvejas plānus. Jau 1948. gada

beigās par augstiem nozvejas plāna izpildes rezultātiem izcīnīja ceļojošo Sarkanā karogu. 1949. gada februārī zvejnieku artela «Sarkanā bāka» pārskata un vēlēšanu sapulcē tēvu ievēlēja par valdes locekli.

Bet 1949. gada 25. martā naktī pie mūsu mājas piebrauca kravas automašīna, un bruņoti vīri lika dažu minūšu laikā sagatavoties tālajam braucienam uz Sibīriju.

Uz manu rakstisko jautājumu Latvijas PSR Iekšlietu ministrijai par manas stevas un manis izsūtīšanas iemesliem 1951. g. saņemu atbildi ar ministra Novika parakstu, kurā bija teikts, ka esam izsūtīti kā kulaku ģimenes locekļi.

Fricis un Marija Būceni jau guļ smilšu kalnā, bet viņu dēls Georgs kā vienīgais mantinieks lūdz atdot tēva mājas un kompensēt zaudētās ledzīves vērtību. Sodiens tās ir viņa likumīgās tiesības. Bet kas kompensēs pārdzīvotās sāpes, morālo pazemojumu? Nebūsim asinskāri, taču bendes padomju varas pārstāvju maskās, kas gluži nevainīgus cilvēkus tālajā 1949. gadā vīglu roku ieskaitīja kulakos, tā daudziem piespiežot nāvessodu bez tiesas sprieduma, — tie gan dienasgalsmā jāzvelk. «Katram pēc nopelniem» — vai tad šīs bauslīs uz viņiem neattiecas?

I. Smilga

... profesionāli labā un bieži interesantā iekārtojumā ar daudzām fotogrāfijām, gleznu reprodukcijām un zīmējumiem. Saturā: literāri darbi, daudz dzejoļu un recenziju, raksti par kultūru, sabiedrību un politiku. **JAUNĀ GAITA** nekad nav vairījies no kontroversijām, izsaucot sabiedrības kritiku jau 1950-tajos gados ar *K ēves dēlu Kurbadu*. 1956. gadā žurnāls publicēja pirmo okupētās Latvijas dzejnieka (O. Vācieša) dzejoļi. " **UNIVERSITAS** 57—1986

JAUNĀ GAITA — žurnāls brīvai domai.

Labākā dāvana TRIMDĀ un LATVIJĀ

Dāviniet sev, radīem un draugiem

svētkos, dzimšanas dienās un citos gadījumos.

PASŪTINIET to, vai pieprasiet **BRĪVEKSEMPLĀRU!**

JG saimniecības vadītājam INGRĪDAI BULMANEĪ,
23 Markland Dr., Etobicoke, Ont., Ont. Canada M9C 1M8.

Piesūtot čeku/naudas pārvedumu par \$ 27.00
(Ārpus Kanādas ASV valūtā) uz vārdu „Jaunā Gaita Magazine”
piesaku/dāvanu JG 5 numuru (1 gada) abonementu, par ko saņemu
2 iepriekšējos numurus par brīvu. (atsevišķu numuru cena — \$6.00)

Vārds, Uzvārds .....

Adrese .....

SĒKLIŅA.

Sēkliņa maziņa, cieta un rūgta
Dabā no viņas ir dzīvība sūkta,
Spēks viņā liels, un saknes tā dzen,
Pienākums lielais ir uzdots tai sen.

TAUTA, kas maziņa, dzīve kam rūgta,
Kam gaisma no dvēseles ārā tiek sūkta.
Saknes jaunas ik gadus mums dzīt,
To mums grib sēkliņa iemācīt.

DZĪVAIS ŪDENS.

Dzīvais ūdens mirkli bija
Mūsu ciema avotā.
Lielu brēku sataisīja,
Kad uz skatuves tas lija.

MODRA K.

PĀRDOŠANĀ

ZEMES GABALS TĒRVETĒ

« « « « » » » »

JĀNIS MATEUS (514) 481-2530

JG JAUNĀ GAITA

ACTIVISM IN LATVIA 1988

Janis Penikis
Department of Political Science
Indiana University, South Bend

The truly extraordinary thing about the current Baltic situation is how commonplace the extraordinary has come to appear — in no more than about a year's time. In 1987, the organizers of the first major Latvian demonstration — the 14 June commemoration of Stalin's 1941 deportation victims — were harassed, although the demonstration itself was allowed, if grudgingly, to take place. In 1988, the same commemoration drew official Communist Party speakers and favorable press and TV coverage. In 1987, the 23 August protest demonstrations against the Molotov-Ribbentrop Pact of 1939 were officially branded as extremist moves inspired by Western propaganda broadcasts. In 1988, the text of the secret protocol to the Pact, which gave the Soviets a free hand in annexing the Baltic states, had been published in an official Estonian newspaper; Latvian CP history institute and Academy of Sciences historians had debated the events of the summer of 1940 in a public meeting; and large anti-Pact demonstrations had taken place throughout the major Baltic cities, unhampered by the authorities. The Baltica-88 Folklore Festival, an annual event held this year in Riga and various other Latvian localities, was awash in a sea of the national flags of independent Latvia, Estonia, and Lithuania — an unthinkable act only months earlier. And so it goes. Almost every issue of a Baltic periodical brings yet another revelation that might have been unthinkable just a short while ago.

What, in fact, is happening? Are the Baltic republics really on their way to truly open societies, to serious economic restructuring, perhaps even to a fundamental rearrangement of Moscow's political hold over the Baltic republics? Who is pressing for those changes, and who, or what, is holding them back? The review that follows is an attempt to outline some answers for the situation in Latvia, as it appears in the fall of 1988.

For the past several decades, the model of the Baltic political situation that formed the basis of most Western perceptions could be described roughly as follows: There was, in each republic, a top Communist Party/government leadership group, with its attendant functionaries, basically carrying out the wishes of Moscow, but also having some latitude in local matters. Diametrically opposed to it were the dissidents, actively protesting the lack of national or religious or human rights. And in between the two, there was the large but passive majority, disaffected enough not to be enthusiastic supporters of the party/government elite, but compliant or dejected enough not to join the dissidents either. The implication that followed from this model was that the demands of the

dissidents for radical changes represented the only hope, however remote, of pulling the Baltic nations out of the morass of the inane economic policies, the relentless influx of Russian migrants, the russification of national cultures, the decay of moral standards, and the rest of the corrosive maladies.

It should be said that this model was always somewhat misleading, at least in the Latvian case. In the late 1950s, the alternative to both dissidence and total obedience to Moscow was represented by the revisionist "national Communists," exemplified by Edvards Berkļavs, the deputy chairman of the republic Council of Ministers. After this group was repressed in 1959, its place was in some respects gradually taken by some rising, mostly young, writers and other intellectuals. Throughout the Brezhnev years, they led a determined, if unspectacular, effort to defend and, where possible, expand the sphere of an autonomous national culture. Thwarted by such Moscow-oriented local CP leaders as First Secretary Arvids Pelse (later a member of the CPSU Politburo) and his successor, Augusts Voss, this group of intellectuals has, since 1986, broadened its concerns substantially beyond culture, to become active in a range of social, economic, and political issues.

Rein Taagepera's point, based on his survey of Estonia (as of Spring 1988), that a third force — consisting chiefly of reform-minded intellectuals — has recently asserted itself in Baltic politics applies, then, in a broad sense to Latvia as well. At the same time, some important modifications of Taagepera's analysis are in order in the Latvian case. First, as just noted, the current reform-minded activists are not newcomers, but veterans of the subdued cultural struggles of the Brezhnev era. The careers and general views of most individuals only recently featured in prominent activist roles have been familiar to close observers of the Latvian cultural scene for many years.

Second, and more important, Taagepera's contrast of the moderate goals of the reformers (whose aims also include increased autonomy for the Estonian republic) with both the unyielding demands of the dissidents for full independence and the stagnant, Stalinist position of the Estonian CP leadership does not work out very well in the Latvian setting. Instead of a kind of a "three-party system," it is more accurate to picture the situation in Latvia as a loose and fluid "multi-party" arrangement, in which the positions of a whole spectrum of groups overlap on some issues and are mutually opposed on others. Proposals, demands, or complaints initially voiced by one group are sometimes later endorsed by

other groups; sometimes the forceful position taken by one group serves to energize others to take a parallel, but modified and more moderate stand on the same issue. The only point of stability in this untidy, swirling flow of "coalition politics" is the apparent determination of a Stalinist-Brezhnevite faction in the Latvian CP/government leadership to oppose nearly every initiative taken by every other grouping in the last two years or so. This faction appears to have no program of its own — other than pursuing "damage control" to prevent further erosion of its position — but because of its control of entrenched bureaucracies, e.g., various economic branches and the republic's KGB, its power should not be underrated by any means. Time and space limitations permit us to sketch in only a few concrete illustrations of the general thesis outlined above.

We may begin by noting the almost simultaneous emergence of two movements in the summer of 1986: the formation of the Helsinki '86 human rights group and the campaign to stop the building of the projected Daugavpils hydroelectric dam. The two events had, in one sense, nothing at all in common — no common objectives, no common personnel, no coordination of activities. In another sense, however, they had everything of importance in common: both were release mechanisms for the spontaneous manifestations of pent-up social grievances that continue, two years later, to move massive segments of Latvian society to activism unmatched for depth and intensity since the beginning of the Soviet rule in 1940.

As best one can tell, none of the activists involved in the two events had anything so grandiose in mind at the start of their respective actions. The Helsinki '86 group, started by a handful of workers in Liepaja, i.e., outside the republic's capital and its communication channels, initially contented itself with writing letters to Pope John Paul II, the United Nations, and various Latvian and all-Union CP leaders, including Mikhail Gorbachev. Some of the group's original complaints, e.g., about the influx of Russians and others into Latvia, about discrimination against Latvians and the Latvian language, etc., could well have struck immediate sympathetic responses; others, such as a proposal for a referendum to determine whether Latvia might secede from the Soviet Union, were, to say the least, much more controversial. In any case, during its first year, Helsinki '86 was able to communicate with its potential audience mainly through its letters to the West, whose content in turn was sometimes featured in Western radio broadcasts to the Soviet Union. In June 1987 the group made an unexpected breakthrough: it announced that on 14 June its members would lay flowers at the Monument of Freedom in Riga to commemorate the victims of Stalin's mass deportations of June 1941 and invited others to join them. Thousands responded. Despite the arrest of Helsinki '86 leader Linards Grantins (and subsequent expulsion of several other

members to the West), the demonstration at the monument proceeded peacefully. This was followed by a much larger demonstration on 23 August to protest the Molotov-Ribbentrop Pact of 1939, and a smaller demonstration on 18 November to mark the 1918 declaration of Latvia's independence. The latter two demonstrations encountered stepped-up militia and KGB harassment and various other efforts by the authorities to hamper the demonstrations, though not to stop them altogether. Meanwhile, a steady trickle of new members publicly joined Helsinki '86.

While Helsinki '86 was still struggling with anonymity, a prominent group of Latvian journalists, scientists, and intellectuals began a well-publicized effort to halt the building of a huge hydroelectric station on the Daugava River in southeastern Latvia. Long touted by technocrats and economic planners and long, if quietly, opposed by environmentalists and others, the Daugavpils HES project was forcefully thrown into the public forum in a series of articles, letters, roundtable debates, etc. in *Literatūra un Maksla*, starting in Fall 1986 and continuing through Spring 1987 (*LuM*, 17 Oct. 1986 and various issues thereafter; for a summary of the case, see the article by Nils Muiznieks in *Journal of Baltic Studies*, XVII, No. 1, pp. 63-70). Even at an early stage of publicity, in about a month's time the editors of *LuM* and various other institutions had reportedly received letters and petitions bearing some 30,000 signatures, overwhelmingly opposing the project (*LuM*, 3 April 1987). Late in 1986, the building of the HES was suspended, pending "further study" by a commission of experts; in July 1987 cancellation of the project was announced (*Cina*, 9 July 1987).

The breathtaking success of the campaign, following years of defeat for those concerned with ecological balance and historical preservation, could not help but have an exhilarating effect on a very large segment of Latvian society. Above all, the apparent strategic lesson could not be lost on the Latvian intellectual elite: by marshalling *both* the scientific talent (the technical data providers, the economic cost/benefit calculators, etc.) *and* the support of the concerned (but "responsible") citizen body, they could produce the desired political decisions in Riga and Moscow.

If Helsinki '86 and the intellectuals engaged in the stop-the-HES campaign are taken to represent, respectively, the "dissident" and the "reform" wings of the current Latvian activist movement (further distinctions and qualifications will be noted below), the date that set them on parallel paths was 25 March 1988. Early that month, Helsinki '86 announced the commemoration of the 1949 deportations, which, beginning on 25 March, had marked the start of the brutal farm collectivization drive. Laying of wreaths and flowers was to take place again at the Monument of Freedom in the center of Riga. A few days after the Helsinki '86

announcement, the chairman of the Latvian Writers Union, Janis Peters, and leaders of various other creative workers' unions invited everyone to participate in a similar commemoration — but this one to be held at the Riga Brothers Cemetery (veterans cemetery), outside the central city area (*LuM*, 18 March 1988). The latter event, unhampered by police action, drew an estimated 10,000 participants. Perhaps half as many assembled at the Monument of Freedom, obstructed but not stopped entirely by militia and KGB units (*Auseklis*, April 1988; *A.* is an uncensored typewritten publication issued in Latvia and reprinted in Western Europe).

The two parallel events signify, as well as anything that has happened in 1988, the emerging alignment of views and tactics in Latvia. The immediate objective — to throw light on the "mistakes" and "excesses" the Stalin-era sovietization of the Baltic states — had been broached, very cautiously, in the official press since 1985. A belated effort to deal with the "mistakes" of the 1949 deportations had, in fact, been made by the Party daily *Cina* shortly before the demonstrations were announced. In a tepid but detail-filled article, on 4 March 1988, an official historian revealed, among other things, that over 43,000 people had been deported, "some" in violation of "socialist legality," but then, three-fourths of the deportees were said to have returned to Latvia by 1963. Instead of defusing the issue, however, the official revelation provided the protesters with additional fuel for their cause. Helsinki '86 forced the issue by its call for a peaceful demonstration; the people who responded did so knowing full well the risk of police harassment and follow-up repressive measures. The second call, issued by the prestigious cultural organizations and presumably cleared in advance with the authorities, was to publicize the same cause as the first, but at little risk to the participants.

Who, then, may be said to be leading the multiple forms of activism current in Latvia? Clearly, as the examples above suggest, the answer is a great deal more complex than simply "dissidents," "nationalists," "reformers," "Gorbachev supporters," etc. In mid-1988, the term "democratic pluralism" gained sudden prominence in various Latvian publications and speeches; it no longer seems as far-fetched in its application to the current scene as it would have only a year or so ago.

First, the very term "dissident" is no longer very accurate in describing groups such as Helsinki '86. While the group's early declarations and activities led to KGB harassment and several of its founding members were expelled or pressured to emigrate to the West, by mid-1988 the group had come to be tolerated, though hardly welcomed, by the authorities. Moreover, disagreements had arisen among its members over a "moderate" versus a "hard-line" orientation, the latter favored by some former political prisoners. In

essence, the disagreement seems to be on how far the group should abide by the rules and restrictions of the regime, with the "moderates" more willing to work within the existing official framework, the "hardliners" more prepared to challenge it.

Second, a number of new groups have formed that, in a different context, might have been regarded as dissident, but that now operate as officially permitted "non-formal" clubs. The most active of these, with a membership of several hundred (substantially larger than Helsinki '86), is the Environmental Protection Club. Organized in February 1987, it actually traces its origins to the mid-1970s, when groups of young volunteers would undertake the restoration of neglected historic buildings and agitate against environmental pollution. Since 1987, the Club has not only continued its historic preservation and ecological activities, it has also goaded various local officials, participated in the demonstrations called by Helsinki '86, organized a massive demonstration to protest against a proposed Riga subway system, and published its own small environmentalist magazine, subsequently reprinted in Western Europe. Significantly, the Club was offered a chance to affiliate with the official Latvian branch of the all-Union Cultural Fund and to receive its financial support; just as significantly, the Club declined the offer, although it supports the environmentalist and preservationist objectives of the Cultural Fund (*Staburags*, Jan.-Feb. 1988; *Auseklis*, Oct.-Nov. 1987).

Third, while the activists of Helsinki '86, the Environmental Protection Club, and other similar groups have publicly raised the most painful and politically risky issues (and have taken official abuse for their stand), the task of integrating the various demands and elaborating a broad program of reforms has been increasingly taken over by the Latvian cultural leadership. Political activism is by no means a natural attribute of what had become by mid-1988 a large, highly vocal, and well organized movement of writers, artists, academics, and journalists intent on pressing for a drastic overhaul of almost every aspect of society. The pressures for change had been building inside the Latvian intellectual community at least since the late 1950s, but they finally found concrete expression only under the twin incentives of Gorbachev's new policies and the populist rumblings set off by Helsinki '86 and similar activists. At the center of the intellectual community's efforts is the Writers Union, with its tireless chairman Janis Peters, a poet, whose literary talent is fully matched by his political acumen and public recognition. (Signs carried at some recent demonstrations proclaimed "Janis Peters for President.")

The culmination of these efforts was an extraordinary declaration, officially in the form of a Resolution of the executive council of the Writers Union, but actually debated and adopted with the participation of the leadership of the entire Latvian

cultural community — and in the presence of the First Secretary of the Latvian CP (*LuM*, 10 June 1988). No brief summary can do justice to the content, tone, and implications of the Resolution; one can probably do no better than to quote some excerpts of the *New York Times* report on it:

In a defiant proclamation published in Latvian newspapers that reached Moscow this week, the cultural leaders demanded what they called "a sovereign state" within the Soviet Union. They asked that Latvia be allowed to have separate representation at the United Nations and the Olympic Games, to control its own press and foreign travel procedures, to forge closer ties with Latvians abroad, and to assert greater control over military and secret police activities.

Complaining that Latvians were threatened with becoming "a minority within their ethnographic borders," the statement called for making Latvian the primary language in the republic and giving local authorities the power to limit the influx of Russians.

The proclamation stopped short of calling for secession from the Soviet Union, a position advocated by some dissidents, but it was one of the most striking nationalist appeals ever issued by an official group and published in official newspapers (*New York Times*, 22 June 1988).

In fact, with the sole exception of the secession issue, the Resolution encompasses virtually every proposal or demand that is known to have been made by any group, dissident or not, in recent years. Besides the constitutional issues of the republic's autonomy status (termed "sovereignty" in the text), the Resolution has sections on economic autonomy, the environment, inter-ethnic relations, the teaching of Latvian history and language, anti-Stalinist measures (including publication of the secret protocols to the Molotov-Ribbentrop Pact), and on and on. The Resolution was to be publicized in the republic's Latvian- and Russian-language press, radio, and TV (which in fact occurred); it was also to be sent to Gorbachev personally and to the forthcoming CPSU conference, apparently in the hope of generating discussion "at the highest level" (which did not occur).

Events since the adoption of the Resolution suggest two things: that its authors are prepared to press their demands over the long haul; and that they can rally massive and broad-based popular support to their cause. In less than a month after the publication of the Resolution, the Writers Union alone had received letters bearing the signatures of over 67,000 supporters (*LuM*, 1 July 1988). Additional letters of support continued to flood the offices of

other organizations and publications through the summer of 1988. To provide a permanent unified organizational basis, the various unions of creative workers established a Cultural Council in early July, with Janis Peters as chairman (*LuM*, 8 July 1988). In late July, the newly formed Council signalled its determination to press for a series of concrete measures to implement the theses of the Resolution. In an open letter, addressed personally to Boriss Pugo, the republic CP First Secretary, and to Aleksandrs Drizulis, chairman of the Latvian Supreme Soviet, the Council spelled out in facts and figures its thesis that "migration into the republic oversteps the bounds of sanity" and the "gigantomania" of overblown industrialization "commits aggression against the republic's indigenous nationality, culture, national distinctiveness." Eight specific proposals were advanced to disclose the republic ministries' and CP leadership's economic and labor-utilization plans, to enforce public accountability on the part of the economic bureaucrats, and to create a watchdog "demographic-situation control organ" (*LuM*, 29 July 1988). The response of the addressees of the open letter, if any, is unknown at the time of this writing. In late August, the Cultural Council lent the weight of its prestige to the establishment of a People's Front of Latvia; a founding congress of the Front was announced for 8 - 9 October 1988 (*LuM*, 2 Sept. 1988). The organizing committee of the People's Front indicates an effort to reach out to the broadest possible constituency: Besides several prominent intellectuals, it includes leaders of Helsinki '86 and the Environmental Protection Club as well the editor of *Padomju Jaunatne* (Soviet Youth), the official daily of the Communist Youth League.

The position of the Latvian CP and government leadership throughout the developments of the last two years remains as difficult to describe as it has always been. Glasnost or not, the habits of secretiveness and mutual protection remain strong among the *apparatchiki*. Two general observations, however, can be made with some confidence. In the first place, the party/government leaders, instead of developing a general policy of their own, have thus far responded on a case-by-case basis to the initiatives generated by the local activists or the central organs in Moscow. The result has been a gradual, if erratic, yielding of concessions on openness in public discussion and right of association, restoration of national symbols, reviews of Stalin- and Brezhnev-era repressions, expansion of private economic initiatives, and the like. These are not unimportant matters; but how, if at all, the party's leadership will tackle the far thornier and complex issues raised in, e.g., the Cultural Council's open letter remains to be seen. This question is made all the more acute by the second observation: there apparently are bitter divisions within the republic CP/government leadership between moderates and elements of a Stalinist-

Brezhnevite persuasion. The speeches and actions of men such as First Secretary Pugo and the CP secretary in charge of ideology, Anatolijs Gorbunovs, indicate at least a willingness to listen and to enter into a dialogue with the authors of the writers' Resolution, if not with Helsinki '86. But counterbalancing those officials is the party leadership faction that somehow found a way to make the old Stalinist Augusts Voss one of the Latvian republic's delegates to the CPSU June conference; or functionaries such as the republic's Procurator J. Dzenitis, who published a gratuitous and threatening attack on the "criminal tendencies" of Helsinki '86 members (*Cina*, 13 March 1988), in a tone reminiscent of the early 1950s. Nothing so far suggests that the balance of forces in the CP/government leadership is about to be decisively altered in favor of the moderates.

A caveat must, in conclusion, be entered concerning two factors thus far not mentioned in this survey. First, we know next to nothing about the reactions to the ferment described above of the non-Latvian half of the republic's population. This mostly Russian-speaking population (ethnically Russian, Belorussian, Ukrainian, Jewish, Polish, etc.) is heavily concentrated in Riga, where it makes up over 60 percent of the inhabitants, and a few other cities. A large majority of them do not speak Latvian, know little to nothing about Latvian culture and history, and have little contact with Latvians outside the workplace. There are some prominent exceptions to this generalization, especially among intellectuals, but by and large the Latvian and non-Latvian communities coexist in close physical proximity but culturally insulated from each other.

Just what they think of the new assertiveness of their Latvian neighbors is unknown, but one can guess that most of them are not thrilled by the talk that they may have to take a crash course in the Latvian language, history, and the like. Some Latvian intellectuals are trying hard to open wider channels of communication to the non-Latvians, but it is almost inevitable that ethnic tensions will increase, or, at best, that the Latvian activists can count on lukewarm toleration of their objectives by the republic's non-Latvians.

The second great unknown in the current situation is the limits of Moscow's tolerance concerning Baltic activism. As the speeches at the June party conference testify, the Gorbachev faction badly needs to show economic progress, and especially quickly in the consumer-products sector. If the Baltic republics can make a demonstrable contribution to that, Moscow is likely to leave them alone to argue out the local language, cultural, and related policies. Both the Baltic activists and the party/government leaderships face a genuine dilemma. If little economic progress is made, Moscow is likely to reimpose both economic and cultural controls. If the Baltic productivity and living standards rise dramatically, a new wave of migrants is sure to wash into the Baltic republics; only the most stringent

legal and administrative measures could prevent that. The obvious solution is to raise economic performance just enough to satisfy Moscow, but not so much as to attract a migrant invasion. Various combinations of economic, legal, and social measures could achieve that. Whether there is enough wisdom, courage, and good will among the different forces now contending for power in each of the republics to achieve such a level of true autonomy is the supreme Baltic political question for the next few years.

Baltic organizations and activists in the West can do very little to affect the outcomes of the current intra-Baltic politics. And they should not try: Charges of "reactionary emigration and their CIA keepers" interfering in "our" Baltic affairs still carry a powerful impact in Soviet politics. This is not to advise inactivity in the West. It is to warn against over-enthusiastic praise for one group and wholesale condemnation of another and against premature offers of aid to this or that cause. If the progress toward more autonomous cultural and social spheres continues, Baltic communities in the West will have expanded opportunities to offer their aid to the artists, scientists, economists, environmental specialists, and others reaching out from the Baltic to the West for specialized information or training, for an international audience, or whatever.

If progress in the Baltic reaches the point where separate Baltic representations in, e.g., the Olympic Games, UNESCO, the UN, etc. seem feasible, Baltic organizations in the West could be in a position to lend substantial assistance in the admission processes. In the meantime, the well-tested, if tedious, efforts of explaining and publicizing the changing Baltic situation to various international audiences and the task of keeping communications to the Baltic going have lost none of their usefulness.

- This article has been reprinted from OCCASIONAL PAPERS on BALTIC POLITICAL ACTION Number 2/3, September 1988, page 24. The brochure is published by BATUN. Permission obtained from the author and publishers as well. The publication can be ordered from UNITED BAL-TIC APPEAL, Inc., 115 West 183 Street, Bronx, NY 10453, U. S. A. Cost \$ 10 in US funds.

Reader's contributions and comments to this section are most welcome. Ed.

TANGO LUGĀNO UZ LATVIJU.

TANGO LUGĀNO, kas savas pirmizrādes piedzīvoja 6. Latviešu Jaunatnes Dziesmu Svētkos Šerbrukā, maija mēnesī tiks izrādīts Dailes teātrī, Rīgā. Viesizrādēs piedalīsies visi pirmizrāžu aktieri un vairāki mūziķi.

Lugas tekstu sarakstījusi Baņuta Nora Rubesa. Mūziku komponējusi Dace Stauvere - Aperāne.

Latvijas Žurnāls AVOTS publicējis lugas tekstu. I.

Soreiz tas bij "fast fry" ķīniešu stilā. Tik ātri tā taisīšana gan negāja, bet gala iznākums gāja visiem labi pie sirds. Seminārs sākās ar recepšu apmaiņu un vispār izglītojošām demonstrācijām: kā ar roku, elpošanas un koncentrācijas palīdzību vislabāk atpūsties; to darot karates mācekļi pirms izkaušanās; kā ar spraudzkiem pavairot ģerānijas...

Kamēr sievas, Telmas vadībā, ņēmas pa virtuvi, vīri, mēs abi pavadījām un miesas sargi nodevāmies vairāk garīgām lietām. Viens pie kopējamās mašīnas, otrs bibliotēkā. Gadījās pa rokai J. Kārklīna "Preses karalis". Pārskatīju un uzdūros šādām rindām: "Kad par Veidenbauma revolucionāro rakstu izdošanu cara tiesa dzejnieku iesēdina Cēsu cietumā, viņš tur saraksta dzejoļu grāmatu Cietuma rozēs. Tur starp citām lasāmas arī šādas rindas:

Ak, svētais brīd's,
Kad sieva stāv pie plīts
Un gatavo mīļam vīram...

Neatceros - pankūkas vai cūku cepeti. Nešaubīsimies, te izteikta dziļi izjusta subjektīva patiesība un pateicība..."

Uz to mēs, vīri, paceļam arī savas glāzes!

DZĪVAIS ŪDENS.

Mēras Zālītes drāmas pārļācīgais un pārnacionālais, filozofiski reliģiskais saturs, diemžēl, neietilpst manu interešu lokā. Par to lai debatē filozofi un teologi. Iespaidīgi bija aktieņu tēlojumi: pretstatā vīru balsu labai dikcijai un piemērotam skaļumam, sievietes balsis negribēja atstāt tēlotāju mutes un ceļot uz klausītāju ausīm, palika pusceļā. Vecākā paaudze atcerēsies, ka Līlijas Štengeles deklamāciju vakaros pat viņas čukstus varēja sadzirdēt zāles pēdējās rindās.

Dekoratīvais ietērps bij improvizācijas un vienkāršības triums: melnas drapērijas, pusducis akmeņu skatuves priekšā, kvadrātisks caurums dibensienā ar 4 pakāpieniem un skatu uz debesīm. Līdz pilnībai izmantoti gaismas efekti. Ja mēs Rīgā aplaudējām Kugas un Liberta izšķērdīgai krāsu bagātībai un neierobežotai fantāzijai, tad šis iespaidīgās, ar lugas darbību un tērpiem saskaņotās funkcionālās dekorācijas ir pelnījušas tādus pat applausus.

Biju lasījis šo lugu pirms pāris gadiem. Neatceros, ka tur būtu minēta kokaina špaukšana, radio, rakstāmmašīna, portfelis, kofēris...

Mūzika, atkajot baigo troksni pašā sākumā, ar ložmetēja ātrumu šauto, tikai daļēji saprotamo monologu, visur citur papildināja, atbalstīja un ilustrēja lugas darbību. Divi stundu gaņo izrādi nosēdēt daudziem bij grūti. Piemērota vieta starpbrīdīm būtu pēc kulminācijas, abu jauniešu aiziešanas. Lugas darbību tas netraucētu, gluži otrādi, tas ļautu redzēt un dzirdēt mazliet nosēties un kājām mazliet izstaipīties.

Līdzīga temātika, grībot negrībot, atsauc atmiņā evaņģēlista Svagarta liekulīgos televīzijas raidījumus, krokodīļa asarām izmērcēto ģīmi un grēku nožēlošanas vārdus: "I have sinned!"

E. RUPNERS.

DZĪVAIS ŪDENS MONTREALĀ.

Svētdienas pēcpusdienā, 9. aprīlī, cilvēku plūsma Centra sarīkojumu telpā, lai baudītu M. Zālītes trāģisko poēmu DZĪVAIS ŪDENS. Pārļācīt acis skatītāju rindām, daudz seju, ko parasti nemanā citos sarīkojumos. Laikam, teātrim sava "dziļāka jēga".

DZĪVAIS ŪDENS ir mīts, sena leģenda. Te nav viegla, bez domāšanas ņemama viela. Kas cilvēkam svarīgāks: patiesība, meli, akla ticība? Vai mīla stiprāka par patiesību? Vai mazā, spārnotā sēkliņa spēj sajaukt, pazudināt vai celt?

Nezinot un nepazīstot M. Zālītes tekstu, ar vislielāko uzmanību grūti sekot daudzajiem domu graudiem un vērtīgiem paudumiem, jo nākošais seko pirms iepriekšējais aptverts. Mūsu domāšanas spējas, modernā laika iespaidā, palikušas slābanas un nespējām viegli sekot... Vieglā joku lugā tas nav vajadzīgs, bet šeit nepieciešama visa uzmanība, piepūle, lai tvertu, ko pauž.

Domu un pārdomu daudz, un dažām labam paies ilgāks laiks, lai visu pārdomātu, izvērtētu un gūtu kādu pieredzi tālākai dzīves gaitai. Vai varam, vai nevaram iztikt bez burbuļojošā dzīvā ūdens, kas pasmelts no strautiņa? Vai vērtība ir ūdenī, vai ticība tam? Un kā tad, ja zinām taisnību? Vai šodienas "svētie ūdeņi" mazāk iedarbīgi, kaut arī "vairums nojauš taisnību un melus"? Vai spējām sekot Ildzes un mācekļa mīlestībai? To izprast? Kā ar Laines un priesteri "attiecībām"?

Vai tu esi par DZĪVO ŪDENI un sen seno mītu arī šodien? Vai tu esi par patiesību un meliem? Vai saproti mīlestības patiesību? Laikam, būs tik daudz atbilžu, cik skatītāju.

Uzveduma viesi no Rīgas Jaunatnes teātra (Plēpis, Andersons, Zemzare, Apine) bija nevainojami, labi aktieři. Neesmu lietpratējs iztirzāt viņu devumu. Patika un aizkustināja.

Skatuves ietērps oriģināls un iespaidīgs. Drusku pārsteidza tērpu izvēle, bet tas varbūt mūsu iespaidis šai laukā. Pirmā ūdens liešana iespaidīga. Vēlākā "rumelēšanās" nedaudz zaudēja. Režisoru A. Šapiro un scenografu A. Freibergu, kā cilvēkus, neizdevās pavērot.

Saklausītās skatītāju piezīmes: labi, ļoti vienreizēji, nesaprotami. Baznīcas cilvēkiem iebildumi; citam - dziļi tverta patiesība. Daļa sūdzējās par vāju dzirdamību, sevišķi Laines runāšanā. Runas rīdziniekiem esot par ātrām, nevarot sekot.

No Centra puses varēja zāli apgaismot pirms izrādes laika, lai varētu salasīt ziņas par aktieřiem. Zobgalīgas piezīmes izskanēja par dažādu klašu rezervācijām - vai tikai draugiem tas zināma? Cilvēku bagātīgi, bet varēja jau būt vēl vairāk!

Lai Centram paldies par uzpēmību, izkārtojumu un pūlēm. Un neviltots latvisks paldies mūsu viesiem, kas neaizmirsā Montrealu. Mēs atcerēsimies jūs par DZĪVA ŪDENS atvešanu!

AGRUMU PĒTERIS.

BĒRNU VASARAS NOMETNE TĒRVETĒ.

Nometnes valde citīgi gatavojas 1989. gada nometņošanas posmam, kurš ilgs no 9. - 23. jūlijam. Šī vasara it īpaši nozīmīga, jo nometne atzīmē savu 25 gadu jubileju. Daudz ir mainījies tās pastāvēšanas gados. Tomēr valde ar prieku var ziņot, ka bērnu skaits nav sarucis. Tieši otrādi, turās pie maksimāli atļautā. Valde cer iegādāties armijas teltis, kurās varētu izguldināt vairāk nometņotāju, jo istabas ir par šaurām.

Sogad nometnes galvenā vadītāja būs Ingrida Mazute no Otavas. Palīgvadītājs - Jānis Mateus. Nometnes personālā darbosies vadītāji no Montreālas, Otavas un Toronto. Valde vēl meklē galveno saimnieci. Interesentes lūgtas pieteikties pie Dainas Braunas, tel. 613-521-0726.

Nometni atklās 9. jūlijā, plkst. 11, ar dievkalpojumu brīvdabas baznīcā. To vadīs māc. G. Hūns un māc. S. Eglīte. Dievkalpojuma sekos atklāšanas akts un karogu uzvilšana. Nometnes laikā atzīmēs 25 gadu jubileju.

Bērni piedalīsies daudzās iemīļotās nodarbībās: šķēršļu gājienos, meža rotaļās, peldēšanā, dziedāšanā, ugunsuros un dažādos sportos. Būs vairāki pārsteigumi. Vecākiem nometņotājiem iecerēts izbraukums ar pārnakšpošanu teltīs kādā no apkārtējiem provinces aprūpētiem parkiem.

Kā iepriekšējās vasarās, nometnē uzsvērs latviešu valodas lietošanu. Uzsvērsim mūsu darba vadlīnijas, stingrāk kā līdz šim.

Lai mēs varētu paveikt iecerēto, nepieciešams

sabiedrības finansiālais atbalsts un talcinieku darba spēks.

Talkas nometnē notiks 28. maijā un 11. jūnijā. Gaidām gan vecākus, gan nometnes labvēļus.

Valde grib paveikt vairākus būvdarbus, kā pārbūvēt vannas istabas, novietot plostu upē un izbūvēt bērnu spēļu laukumu. Griežamies pie vecākiem, bijušiem nometņotājiem un labvēļiem pēc atbalsta, lai varētu šos projektus īstenot. Ziedojumus var nosūtīt Dainai Braunai (Skatiet paziņojumu 32. lpp.!))

Sakām paldies sekojošiem ziedotājiem:

Abelan Ltd. - \$ 100, A. Apse - \$ 51, G. Hūns \$ 500, J. Mateus - \$ 30, DV Montrealas nodaļa - \$ 200, Montrealas Pensionāru Apvienība - \$ 20, Montrealas ev.-lut. Trīsvienības draudze - \$ 220, DV Otavas nodaļa - \$ 30, Otavas ev.-lut. Miera draudze - \$ 437, I. Silipš - \$ 100, A. Tenne-Sens - \$ 100. Jūsu ziedojumus valde novērtē ar lielu pateicību.

Uz redzēšanos vasarā! Gaidām ciemos nometņošanas posmā!

TĒRVETES BĒRNU NOMETNES VALDE.

'APRĪĻA JOKS' LATVIEŠU SABIEDRISKĀ CENTRĀ.

Kaut arī Montrealas Latviešu Biedrība savu 1. aprīļa sarīkojumu par labu MLB Zīpotājam bija nosaukusi par 'aprīļa joku', tas katrā ziņā nebija 'joks' vien. Gan jau bija joki savā daļā, bija smaidi un smieklī, bet vispirms kuplais sanākušo pulks atzinīgā nopietnībā pieminēja biedrības izdotā MLB Zīpotāja 40 pastāvēšanas un darba gadus. Ja pirms 40 gadiem MLB Z gaitas sākot, kāds būs sacījis, ka tas turpinās ziņas sniegt latviešiem Montrealā vēl pēc gadu desmitiem, toreiz gan tam, droši vien, citi būs teikuši - lai netaisa jokus! Vēl mazāk varbūt būs bijis ticētāju, ka no mazā Montrealas ziņneša biedrības izdevums varēs kļūt par visā pasaulē lasītu latviešu informācijas izdevumu, kas savā tirāžā pat pārspēj vienu otru, t. s., 'lielās preses' izdevumu. Un kālab gan nē, ja MLB Zīpotājs ir devis iespēju ikvienam izteikties, ikvienam aizstāvēt savus uzskatus un cīnīties par tiem, kaut arī tie ne vienmēr bijuši tādi, kas vairākumam vai pat redakcijai un biedrībai pa prātam! Bet - vai tādiem nevajadzētu būt visiem latviešu preses izdevumiem? Viens, otrs tagadējais citu izdevumu redaktors te varētu ņemt piemēru!

Ja MLB Zīpotājs varējies pastāvēt šos garos gadus, augt un izaugt, tak nenoliedzama atzinība un pateicība par to visiem redaktoriem cauri laikiem un viņu daudzajiem uzcītīgajiem un uzticīgajiem palīgiem, kas to sākuši, kopuši un veidojuši šos gadu desmitus, tā uzpurējoties izdevuma, biedrības un visas latviešu sabiedrības labā. It īpaši jāpiemin MLB Z pašreizējais, ilggadīgais redaktors Mārtiņš Štauers, kuŗa uzņēmība, prasme un atdevība izdevumam un vispār latviešu lietām ir pacēlusi MLB Zīpotāju tai sabiedriski-kultūrālā pozīcijā, kuŗā tas pelnīti ieiet savā četrdesmit pirmajā zīpošanas gadā.

Ilgie sarīkojuma dalībnieku applausi un suminājumi pēc M. Štauera atskata par gadiem, darbu un darba talciniekiem, apliecināja vispārēju pateicību un atzinību viņam par ziedošanas MLB Z un sabiedrībai.

Sarīkojuma nosaukumam atbilstošāka bija vakara programmas pārējā daļa, par ko bija rūpējušies Elga Cops. "Zinātniski" atzinumi un apraksti, stāstījumi, kuplejas, mūzika un dziesmas, Intas Hūnas, Elgas Cops, Dzidras Sprūdžas, Gunāra Alekša un Andrēja Vītola izpildījumā, vienoja visus vakara dalībniekus kopējā un omulīgā saimē.

A. S.

ATSKAITE PAR LTF VIESOŠANOS MONTREALĀ.

Šo rakstot, viesošanās vēl nav beigusies. 27. aprīlī vēl paredzēts atvadīšanās vakars Centrā, pirms LTF grupas izlidošanas uz Maskavu 28. aprīlī.

Visi viņi, skaitā 24 dažādu specialitāšu pārstāvji, ieradās šē 2. aprīlī, Mirabeles lidlaukā. Starp lidmašīnām bija maz laika. Tomēr paguvām viņus atvest uz Centru, kur pacienājām ar "atro ēdienu" - šmorēto vistu (St. Hubert). Šē nekādu ienākumu nebija, tikai izdevums - \$ 302.90.

7. aprīlī ap 140 skatītāju noskatījās un noklausījās brāļu Dimiteru, Hermana un Neiberta uzvedumu "Māksla, ticība, dziesma". Kritiku, droši vien, raksta speciālisti, bet domāju, ka domas bija dažātas. Ļoti derdzās, ka Centra skaņu sistēma tomēr vēl nav kārtībā. Vakara atlikums no ziedojumiem \$ 402.20.

9. aprīlī noskatījamies M. Zēlītes lugu DZĪVAIS ŪDENS. Dažam labam tas ūdens bija par dziļu, bet par to labāk ko no kritiķiem. Ieejas biļetes bija \$ 10 un \$ 6. Ieradās ap 170 apmeklētāju. Atlikums pēc dažādu izdevumu segšanas - \$ 810.83.

11. aprīlī ap 140 klausītāju sekoja Daiņa Ivāna ļoti saistošajam referātam. Jautājumu straume bija jāaptur, lai neievilktošs pārāk agrās rītā stundās. No ziedojumiem atlika \$ 381.00.

12. aprīlī ap 70 interesentu ar interesi noklausījās Ramonas Umblijas referātu par Latviešu Kultūras Fonda darbu. Ziedojumu atlikums \$ 157.00.

Papildus izdevumi vēl bija par paziņojumu MLB Zīpotājā, 6 autobusa biļetes uz Otavu un 3 vilciena biļetes uz Toronto. Kopā \$ 289.00. Paredzēti ap \$ 380 izdevumi sakarā ar atvadu vakaru.

Tā varam rēķināt, ka tīrais atlikums no visiem sarīkojumiem būs \$ 859.13.

Centra telpu Īres likmes Centrs nolēmis noguldīt savā 'Izturības' fondā, kas pastāv palīdzības darbam Latvijā. LATS organizācijai bija solīts \$ 100 honorārs par katru dalībnieku, kas uzstājas Montrealā - kopā \$ 1.200.00 (Te jāpiemin, ka LATS katram no 24 LTF dalībniekiem izsniedza \$ 300 par uzturēšanās laiku Kanadā). Starpību, ap \$ 340, segs no 'Izturības' fondam domātās summas.

Rīkotāji nevar lepoties ar lielu atlikumu. Domājam, ka mūsu skaitam atbildīgu proporciju esam nodevuši kopizdevumu segšanai. Galvenais, ka nevienš montrealietis nevarēja teikt, ka piedalīšanās būtu par dārgu. Apmeklētāju skaits bija tiešām ļoti labs.

Rīkotāju slodze bija liela, un dažu cilvēku pašaieliedzīgais darbs bija tiešām apbrīnojams. Te sevišķs paldies jāizsaka Rutai Gabrušs, Viesturam Hūnam, Oskaram Vīndedzim un, protams, Martai un Jānim Ērgļiem.

Jācer, ka drīz Latvijas ciemiņu uzņemšanas darbus uzņemsies organizācijas, kuŗu kompetencē tie labāk piestāvētu.

Rīkotāju vārdā,

JĀNIS TĒRAUDS.

KĀ CENTRS PULSĒ?

19. aprīlī, pēc iepriekšējas valdes sēdes protokola nolasīšanas un pieņemšanas, J. Tērauds ziņoja par LTF pārstāvju viesošanās (Sk. iepriekšējo ziņojumu! Red.).

Valde izsaka paldies visiem Montrealas latviešiem par viesu uzņemšanu savās mājās. Paldies arī visiem, kas palīdzēja, lai visi sarīkojumi labi izdotos. Ruta Gabruša izsaka savā un valdes vārdā pateicību visām Centra dāmām par ziedoto laiku un cepumiem.

Centra ēkai ir nepieciešami dažādi sīki remontī. Talcinieku trūkuma dēļ, darbi būs jāizdod pret samaksu. Vajadzīga ūdens ierīcu labošana labierīcībās un logu krāsošana un mazgāšana.

Tuvākā laikā jāatjauno Centra ēkas apdrošināšana, kas izmaksā \$ 1.325.44 (ēka apdrošināta par \$ 510.000, iekārta pret uguni par \$ 20.000 un pret negadījumiem \$ 100.000.).

Nākošā valdes sēde 17. maijā, plkst. 19:30.

L. KALNIŅŠ.

PENSIONĀRI.

Marta otro sanāksmi pensionāri Centrā veļtīja Liieldienu ieskaņai, kā parasti, ar pāri par 60 dalībniekiem. Jau ieejot telpā, manīja, ka pavasaņa vēsmas un Liieldienas klāt. Galdi rotājās ar pūpoliem un jau izplaukušiem bērzu zariem, kas iepriecināja ne tikai acis, bet ieļūsmināja ar dabas atmodu, svaigo zaļumu un mīkstiem pūpoliem. Un kur tad krāšņās olas!

Sogad pirmo reizi izvedām krāsoto olu sacensību. Piedalīšanās bija ar 3 olām un jo lielu atsaucību. Balsojot par krāšņākām olām, atzina, ka pirmo vietu pelnījušas Ilgas Strautiņas un Rasmus Tomsones (abas ar vienādu balsu skaitu) krāsotās olas. Ar vienu balsi mazāk trešajā vietā ierindojās Alīse Grīntāle. Lai aprakstītu krāšņos veikumus, vajadzētu daudz vārdu. Atzinību guva sen senais krāsošanas veids ar sīpolu mizām un Alīses tehnika, ko viņa apguvusi "ukraiņu skolā".

Mūsu biedrs, kanadietis W. Webb's rādīja pagājušā aprīļa saieta filmējumu, kuņā ikviens varēja atcerēties un vērot sevi TV ekrānā. Uzņēmums ir labs, un tādu viņam ir vairāki.

Pēc stiprināšanās jaunā valde sadalīja darba pienākumus nākošiem 2 gadiem. Priekšnieka vietnieks Jānis Tomsons, kasieris-grāmatvedis Arvīds Krauklis, ar palīgu E. Krūzi, sekretārs Bronislavs Krūmājs, kultūras un sarīkojumu vadītājs Jūlijs Metums ar palīdzi Eleonāru Krūmāju, biedrīne Veronika Varslavāne, saimnieks Žanis Kavaliers, mantzinis Viesturs Hūns, atsevišķi uzdevumi Jānim Birzem, Georgam Strautiņam un Antonam Obarūnam. Revīzijas komitejā priekšnieks Kristis Ozols, sekretāre Ilga Strautiņa, loceklis Nikolajs Zariņš. Dāmu komiteju pagaidām vada Elza Kivīte, jo priekšniece Lilija Rudzāte ārstējas slimnīcā.

Nolēma ar ziedojumu atbalstīt MLB Zīpotāju un iegādāties vienu Latvijas karogu, ko nogādās uz Latviju. Pārrunāja vairākus iekšējās dzīves jautājumus.

Aprīļa joka sarīkojumā bija tikšanās ar Otavas pensionāru vadītāju A. Sprūdžu. Pārrunas ritēja par kopīgām veco ļaužu lietām, mūsu draudzīgām attiecībām un tikšanos nākamajā vasarā Tērvetē.

Aprīļa pirmajā sanāksmē, kas notika 6. aprīlī, atkal bija pāri par 65 dalībnieku, bet šoreiz negodinājām lielo šajā mēnesī dzimušo skaitu, kā to parasti darām, jo darīsim to lielā sanāksmē, kas notiks 23. aprīlī.

Bez parastā rituāla kopīgi padziedājām un stiprinājāmies ar atspirdzinājumiem.

AGRUMU PĒTERIS.

AICINĀJUMS.

Montrealas Latviešu Biedrība ir iegādājusies jaunu spiestuves mašīnu, ar ko ir pavairots šis un divi iepriekšējie MLB Zīpotāja numuri. Gandrīz puse no izmaksas segta ar Montrealas latviešu organizāciju un MLB Zīpotāja lasītāju atvēlējumiem izdevuma 40 gadu pastāvēšanas jubilejā.

Tomēr ir vēl parāds par \$ 6.083, kas ir jāsamaksā 90 dienu laikā, ja gribam izvairīties no aizpēmuma augļiem.

Aicinām LASĪTĀJUS un organizācijas, kas vēlētos piedalīties ŠT PARĀDA ātrākā dzēšanā, savus atvēlējumus nosūtīt redakcijai vai MLB Zīpotāja administrātoarei Anitai Porietei-Bedard, 113 Highgate Ave., Pointe Claire, Qué., Canada H9R 2X5, tel. 514-697-6624.

MLB VALDE.

AVE SOL MONTREALĀ.

2. jūnijā Montrealā ielidos pazīstamais un iecienītais AVE SOL koris ar diriģentu Imantu KOKARU.

Mēs viņus sagaidīsim un visus 40 korā dalībniekus izvietosim mūsu saimē uz divām naktīm. Lūdzu, esiet atsaucīgi koristu uzņemšanā!

3. jūnijā, plkst. 20:00, Centrā, notiks kopējs SADRAUDZĪBAS VAKARS viesiem un uzņēmējiem. Lūdzam nest līdz groziņus.

Svētdien, 4. jūnijā, plkst. 13:30,

Mekgila Universitātes Polaka koncertzālē (Pollack Concert Hall, McGill University), 555 Sherbrooke ielā West (tuvākā pazemja stacija MCGILL).

Plašs

klasiskās un tautas mūzikas

K O N C E R T S

AVE SOL izpildījumā.

IEEJA: \$ 20
\$ 15

Apmeklējiet un aiciniet līdz savus kanadiešu draugus un paziņas!

Korā dziesmas un mūzikas cienītājus koncertu apmeklēt aicina

RĪKOTĀJI.

4. jūnija vakarā AVE SOL izlidos uz Halifaxu, lai tur piedalītos korā festivalā.

No turienes AVE SOL dosies uz Toronto, kur piedalīsies INTERNATIONAL CHORAL FESTIVAL. Šajā festivalā sagaida vismaz 4.000 dalībniekus.

Jūnija beigās AVE SOL dosies uz Longbiču, Kalifornijā, ASV, kur piedalīsies RIETUMKRASTA XI LATVIEŠU DZIESMU SVĒTKOS.

IZZĪŅA pie Jāņa Tērauda, telefons 631-5937.

LATVIEŠU SKOLAS MONTREALĀ

1988./89. mācības gada

N O S L Ē G U M S

piektdien, 12. maijā, plkst. 19:00, Latviešu Centrā, 3955 Provosta ielā, Lašīnā.

- skolas bērnu priekšnesumi.
- azāids (Lūdzam ņemt līdz groziņus).

Ikvienu apmeklēt lūdz

SKOLAS VADĪBA.

Šo MLB Zīpotāja numuru izdalām montrealiešiem pēdējās aprīļa mēneša nedēļas nogales sarīkojumos. Pārējos eksemplārus nododam Kanadas pastam maija mēneša pirmajās dienās.

MLB Zinotājatehnisko izdevumu segšanai aprīļa mēnesī esam saņēmuši sekojošus ziedojumus:

Oskars un Zinaida Vīndedži \$ 15.00, Viesturs Hūns \$ 25.00, Maija Tyzek, Vinipegā, Manitobā, \$ 26.00, Ilmārs Laimīte \$ 17.50, J. Kalniņš, Glen Ellyn, Ilinojā, ASV, \$ 4.04, Andra Lazdiņa \$ 5.00, Jānis Spidāns, Toronto, Ontario, \$ 5.00.

1988./9. darbības gada pēdējā mēnesī (līdž kases grāmatu slēgšanai) no 8 lasītājiem kopā \$ 97.54.

1988./9. darbības gadā no 248 lasītājiem pavisam kopā \$ 3.321.65 (Iepriekšējā darbības gadā no 210 lasītājiem \$ 2.433.32).

Spiestuves mašīnu iegādei ziedojuši:

Rasma Stelps-Kiršteina \$ 500.00, Maiga Skaburskis \$ 10.00, T. un A. Krauči \$ 7.50, Montrealas Latviešu Pensionāru Apvienība \$ 300.00, Aina Paegle \$ 35.00, I. Strazdiņa \$ 10.00, Agrumu Pēteris \$ 25.00, Tamāra un Jānis Skrastiņi \$ 20.00, Nikolajs Garais \$ 62.50, Kazimirs Deksnis \$ 50.00.

Sajā mēnesī no 12 lasītājiem \$ 1.020.00.

1988./9. darbības gadā no 49 lasītājiem pavisam kopā \$ 2.823.25 (Iepriekšējā darbības gadā no 40 lasītājiem \$ 610.00).

Abās kategorijās 1988./9. darbības gadā pavisam kopā no 297 lasītājiem \$ 6.144.90 (Iepriekšējā darbības gadā no 250 lasītājiem \$ 3.043.42).

MLB mērķu sekmēšanai ziedojuši:

J. Jēkabsons \$ 2.50, O. Kreišmanis \$ 5.00, J. Birze \$ 87.75. Darbības gadā no 21 MLB darba atbalstītājiem \$ 342.75.

MLB Bibliotēka saņēmusi grāmatu veltes no Alīses Grīntāles, Ojāra Rozentāla un Lidijas Grīnas.

Visiem mūsu darba atbalstītājiem vissirsnīgākais paldies!

APRĪĻA JOKS sarīkojumā, kas notika 1. aprīlī un kas bija veltīts par labu MLB Zinotājam, izpalīdzēja daudz čaku roku, gatavojot tortes, kūkas, skābus kāpostus, dekorējot zāli, pildot viesmīļu pienākumus, gādājot par priekšnesumiem u. t. t.

Sirsniņš paldies visām čaklajām rokām - Astrai Bērziņai, Alīsei Kalniņai, māksl. Ludvigam Kalniņam, Annai Kreipānei, Mirdzai Kalacei, Mārtītei Steprānei, Aina Paeglei, Robertam Kalniņam, Mārtiņam Ozoliņam, Veltai Ozolai, Margai Lūsei, Dagmārai Ziediņai, Birutai Kalacei, Intai Hūns, Gunāram Aleksim, Dzidrai Sprūdzē un Andrējam Vitolam, kā arī visiem apmeklētājiem.

Sarīkojumā notika izloze, kuņai savus darbus bija dāvinājušas Ilga Gravelsiņa un Rasma Tomsone. Paldies!

PĀRDOMAS PĒC DV NODALĀS KALPAKA SARĪKOJUMA,

Parasti ikviens sarīkojums kautkāda veidā iespaido apmeklētāju. Tādu sarīkojumu, no kuņā nepaliek ne silti, ne auksti, nav daudz. Ja dažs rad ierosmi, degsmi kaut kam, tad dažs var būt arī nospiedošs, nepatīkams. DV sarīkojums, par kuņā gribu izteikt pārdomas, bija vērtīgs, pozitīvs, dvēseli padziļinošs.

Bet ir pārdoma, kas man neļāva acis aizvērt līdž rītam, un, lai tiktu 'vaļā', bija jāuztīcas papīra lapai. Pārdomu radīja sarīkojums kā tāds, mūsu pakļaušanās "tādai kārtībai", un te nav vainojama neviena atsevišķa persona, bet šī "tāda kārtība" (varēja varbūt būt arī cits sarīkojums, kas radītu tādu pat pārdomu).

Programmā: svētbrīdis. Labi. Mācītājs lasīja no Bībeles (Jēzus jautā zvejniekam), sapulcē-

jušies to noklausījās stāvot, kā parasti. Vai tamdēļ, tas ir svētbrīdis, ka jāklusās pārs panti no Svētās grāmatas? Kas tur bija svēts? Mana uztverē mācītāja runa - domas ar viņa paša vārdiem, veltītas kaņavīru atcerei, bija daudz svētākas un daudz vairāk iespaidoja.

Nāc prātā kāda sena latviešu daina no latviešu Svētās grāmatas - Dainu krājuma. Tā saka: "Klusiet jauni, klusiet veci, Dievs ienāca šai vietā; Dievs ienāca šai vietā, stājās mūsu pulciņā." Manā saprašanā šāds brīdis ir svēts, jo Dievs ienāk mūsu vidū, stājās mūsu pulkā, kā to saprata mūsu senči.

Dažs iebildīs, ka tāda kārtība, kā to lietojam, nav debatējama. Tā tas ir un tā tam jābūt. Punkts. Mani tas nepārliecina un rada lielas šaubas. Vai Induļa Skrastiņa tik labi izprastais un dziļi pārdomātais referāts "Pagātnes atmiņas un nākotnes sapņi", kas daudzus tā iespaidoja, ka valsts himnu bija grūti dziedāt, jo krūtīs bija iespiedies kamols, vai šis devums nebija daudz svētāks par svētbrīdi?

Vai trijnieka (Ērika Vītiņa - paldies ĒRIKA - Jūlijs Metums un Indulis Skrastiņš) vienreizēji skaisti izpildītais priekšnesums ar izvēlēti sakārtotu dzeju izlasi un stāstījumu virkni, kas vairāku klausītāju acis padarīja mitras, vai šis brīdis nebija svētāks par svētbrīdi?

Vai viešņas Andas Sprūdzas, no Toronto, tik skaisti veiktais, viņas sakārtotais priekšnesums ar teikšanu, stāstīšanu, deklamēšanu un dziesmām, pašas kokles pavadījumā, nebija tāds svētbrīdis, kāds sen Montrealā nav pārdzīvots? Vai mūsu domas, saņemtas un jūsmas nebija Andas aizrautas un pacēla mūs augstāk no ikdienišķā? Tas, ko pārdzīvojām O. Kalpaka un latviešu Leģiona atceres sarīkojumā, manu pārliecību tikai nostiprināja, ka mūsu (sistēma, ne atsevišķi cilvēki) ierastā kārtība ir dogmātiska, un par to nav ko priecāties.

Nebūtu pareizi, ja pieminētu tikai labo un neredzētu arī kādu kļūmi (reportieža pienākums). Te manas domas ir par nodaļas priekšnieku un viņa rīcību, kas varēja būt cita. Kautkādu ziedu pušķi pasniedza Janim Hūnam. Vai ko teica, nebija dzirdams, un vairums nemaz arī neredzēja, kas notika. Vecais Hūnu tēvs bija sarīkojumā. Viņš ir, laikam, vienīgais vēl dzīvais kalpakietis (vismaz Montrealā) un bija pelnījis lielāku uzmanību. Viņš bija Rudbāržos ar savu orķestri (Hūns bija pirmais Latvijas armijas kapelmeistars) tai laikā, kad Kalpaks krita Airītēs. Janis piedalījās Kalpaka transportā no Airītēm uz Liepāju, kur labu posmu kaņavīri paši vilka ragavas ar Kalpaku. To darot Hūns apsaldēja rokas un varoņa izvadīšanā Liepājā nevarēja orķestrī spēlēt, bet bija klāt. Te runā vēsture, kas prasīja lielāku uzmanību vecam kaņavīram.

AGRUMU PĒTERIS.

• Janis (tā viņš vēloties savu vārdu rakstīt) Hūns par saņemto rožu ziedu bija līdž asarām aizkustināts. S.

Meklējam brāli un brālēnu:

A L L Ē N S J ā n i s,
dzim. 1925. g. 14. jūlijā, Cēsu apr. Launkalnes pagasta Iūtāros.

Pēdējās ziņas: Iesaukts leģionā 1944. gada 14. augustā, aizvests uz Cēsīm, domājams, sūtīšanai uz Dancigu.

Ja kādam būtu ziņas par viņa likteni, lūdzu rakstīt:

J. Palieps,
4517 Oxford Avenue,
Montreal, Québec,
Canada H4A 2Y9

Telefons (collect): 1- (514) 487-9093.

Laipni lūdzam līdžstrādniekus ievērot materiālu iesniegšanas termiņu - 15. mēneša datumu. Vēlīnī saņemtas ziņas dažkārt nevaram publicēt. Red.

S A B I E D R I S K Ā S D Z Ī V E S L A I K R Ā D I S :

Biežāk lietoto Sv. Jāņa igauņu baznīca, kur notiek ev.-lut. dievkalpojumi, 4345 Marcil.
telpu adreses: Ev.-lut. Trīsvienības draudze nams - 3438 Rosedale Ave., tel. 489-3224.
Latviešu Sabiedriskais Centrs - 3955 Provosta ielā, Lašīnā, tel. 634-4082.

7. maijā, plkst. 13:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, latviešu ev.-lut. draudžu kārtējais dievkalpojums.
11. maijā, plkst. 13:00, Latviešu Centrā, Montrealas latviešu pensionāru apvienības kārtējā sanāksme.
12. maijā, plkst. 19:00, Latviešu Centrā, Latviešu skolas Montrealā 1988./9. mācības gada noslēgums. Groziņi (Skatiet paziņojumu 29. lpp.!).
13. maijā, plkst. 18:00, DV Īpašumā Dzintaros, DV Montrealas nodaļas KURZEMES CIETOKŠŅA atcere.
13. maijā, plkst. 19:30, Latviešu Centrā, tautas deju vienības AČKUPS "SAULE NAKTĪ" sarīkojums (Skatiet paziņojumu 32. lpp.!).
14. maijā, plkst. 11:00, draudzes namā, ev.-lut. Trīsvienības draudzes ĢIMENES DIENAS dievkalpojums. Pēc dievkalpojuma SADRAUDZĪBAS STUNDA.
17. maijā, plkst. 19:30, Latviešu Centrā, Centra valdes sēde.
20. maijā, plkst. 9:00, Tērvetē, Montrealas latviešu ev.-lut. draudzes rīkotā PAVASARĀ TALKA. Visi laipni gaidīti!
21. maijā, plkst. 10:30, Notre Dame bazilikas Sv. Sirds kapelā, Sulpice ielā, Montrealas latviešu katoļu draudzes kārtējais dievkalpojums.
21. maijā, plkst. 11:00, Tērvetē, Montrealas latviešu ev.-lut. draudzes sezonas atklāšanas dievkalpojums. Pēc dievkalpojuma kafija, groziņi.
21. maijā, plkst. 14:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, ev.-lut. Trīsvienības draudzes dievkalpojums.
23. maijā, plkst. 19:15, draudzes namā, ev.-lut. Trīsvienības draudzē, svētbrīdis un Bībeles stunda, ko vadīs māc. Juris Cālītis. Piedalīsies arī citi mācītāji, kas būs iebraukuši uz LELBA Kanadas apgabala mācītāju konferenci, kas notiks Konkordijas Universitātes Loyola koledžā.
25. maijā, plkst. 13:00, Latviešu Centrā, Montrealas latviešu pensionāru apvienības kārtējā sanāksme.
28. maijā, plkst. 9:00, Tērvetē, Tērvetes bērnu vasaras nometnes TALKA.
28. maijā, plkst. 13:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, latviešu ev.-lut. draudžu kārtējais dievkalpojums.
30. maijā, plkst. 19:30, Latviešu Centrā, Montrealas Latviešu Organizāciju Padomes darba sēde. Padomes dalībnieces - organizācijas un draudzes lūgtas sūtīt uz to savus delegātus.
4. jūnijā, plkst. 13:30, Mekgila Universitātes Polaka koncertzālē, 555 Sherbrooke W. ielā, AVE SOL K o n c e r t s (Skatiet paziņojumu 29. lpp.!).
8. jūnijā, plkst. 13:00, Latviešu Centrā, Montrealas latviešu pensionāru apvienības kārtējā sanāksme.
11. jūnijā, plkst. 11:00, Mount Royal kapsētā, latviešu nodalījumā ev.-lut. Trīsvienības draudzes KAPU SVĒTKI.
14. jūnijā, plkst. 19:00, Kanadas laukumā, Baltiešu Federācijas Kanadā Montrealas nodaļas rīkotā AIZVESTO PIEMIŅA.
plkst. 19:30, Mary Queen of the World katoļu katedrālē, Aizvesto piemiņas dievkalpojums. Plašāks paziņojums nākamreiz.

Pēdējā mirklī pamanīta liksta:
Lielā daļā 28. lappušu apakšējā kreisajā stūrī kaut kādi nav nodrukājies mazs trīstūritis teksta. Tas atrodams pa kreisi-----

tai sabiedris
pelnīti ieie
nas gadā.
Ilgie sa
minājumi p
darbu un c
pārēju pa
šanos ML
Sarīk
kara pr
jusies
rakstf
mas,

No 17. - 25. jūnijam, Čikāgā, DV 6. Globālās Dienas. Informācija: P. O. Box 231, Wood Dale, IL 60191, U. S. A.
Tel. 312-775-1882 un 312-991-8489.

No 30. jūnija līdz 5. jūlijam, Longbīčas jūrmalā, Losandželosē, Kalifornijā, ASV, Rietumkrasta XI Dziesmu Svētki. Biļešu pasūtījumi - Dz. Švarcs, 376 Mellow Lane, La Canada, CA 91011, U. S. A.

No 12. - 20. jūlijam, Abrenē, Francijā, 3X3 Abrenē. Informācija: G. Zēgners, Germanenstr. 23, D - 5216, Niederkassel - Rheidt, West Germany, Tel. 02208/71803.

No 30. jūnija - 2. augustam, Helsingborgē, Zviedrijā, 6. Eiropas Latviešu Dziesmu Svētki. Ieejas karšu pasūtījumi - D. Baumanis, Råävågen 86 A, S-25370 Helsingborg, Sweden.

**Tērvete
aug!**

Ačkups rīko

"SAULE NAKTĪ"

Sestdien, 13. maijā, plkst. 19:30
Montrealas Latviešu Centrā

Ieeja pret labprātīgiem ziedojumiem

**ZIEDOJĒTI!
BĒRNI IR MŪSU NĀKOTNES FONDS!**

Jūsu ziedojumi Tērvetes bērnu nometnei veicinās lecerētos darbus:

- bērnu rotaļu laukuma izbūvi
- peldēšanas plota iekārti
- nometnes tīru pārbūvi

ZIEDOJU NOMETNEI \$

VĀRDS _____
ADRESE _____
_____

Vālos kvīti nodokļu atlaidei

Sūtīt: TĒRVETE INC.
c/o D. Brauns
1372 Randall Ave.
Ottawa, ON
K1H 7R3

COLLINS CLARKE
MACGILLIVRAY
WHITE

Guardian
GG
Plans

FLOWERS
by
Fergusson

Funeral Directors

• 5610 Sherbrooke St. W.,
Montreal — Business Office
514 - 483-1870

MLB ZIŅOTĀJA administrātorai A. Porietei - Bedard, 113 Highgate Avenue, Pointe Claire, Québec, Canada, H9R 2X5, telefons 514-697-6624.

Ar šo nosūtu abonementa samaksu (\$22.50 vai 17.50 sk. likmes!) par _____ gadu/iem \$	
Gaisa pasta piemaksu ASV - \$ 5.-, citos kontinentos - \$ 12.-	\$
Ziedoju izdevuma tehnisko izdevumu segšanai	\$
Ziedoju spiestuves mašīnu iegādei	\$
Vēlos saņemt sekojošus agrākos MLB ziņotāja numurus: _____ à \$ 2.-	\$
Dāvinu MLB ziņotāju _____	\$
Iesakū nosūtīt paraugburtnīcas _____	\$
Ar šo nosūtu iestāšanās maksu Montrealas Latviešu Biedrībā - \$ 5.-	\$
Ar šo nosūtu MLB biedru maksu par _____ darbības gadu (à \$ 10.-)	\$
Ar šo nosūtu LNAK dalības maksu par _____ gadiem (à \$ 5.-)	\$
Ziedoju MLB darba un pasākumu veicināšanai	\$
Čeki rakstīmi uz MONTREAL LATVIAN SOCIETY vārda.	Pavisam kopā .....
	\$

(Maksātāja vārds, uzvārds, pasta kods, telefona numurs)

(paraksts)

MLB ZIŅOTĀJS,
ISSN 0227 - 2433

IZDEVĒJA: Montrealas Latviešu Biedrība, 291 Lorraine Drive, Baie d'Urfé, Qué., Canada H9X 2R2, tālrunis 514-457-9832.
REDAKTORS: Mārtiņš Štaubers. **ADMINISTRĀTORE:** Anita Poriet-Bedard, 113 Highgate Ave., Pointe Claire, Qué., Canada, H9R 2X5, tālrunis 514-697-6624. **EKSPEDICIJA:** Valts Ozols. **DARBINIEKI:** Jānis Birze, Elga Cops, Edgars Kajaks, Mīna Kajaks, Austra Konovalova, Anna Kreipāne, Pēteris Kreipāns, Voldemārs Ozols, Ilga Štaubere un vēl daudzi citi.
MLB ZIŅOTĀJA ABONEMENTA MAKSA: \$ 22.50 gadā; MLB biedriem, pensionāriem un kaķa invalīdiem - \$ 17.50 gadā; gaisa pasta piemaksa uz ASV - \$ 5.-, uz citiem kontinentiem \$ 12.-. Atsevišķas agrākas burtnīcas pret \$ 2.- ziedojumu. **Lappušu maksa:** 1/4 lpp. - \$ 20.-, 1/3 lpp. - \$ 25.-; 1/2 lpp. - \$ 30.-; 3/4 lpp. - \$ 50.-; pilna lpp. - \$ 55.-; klīvēju un paziņojumu sagatavošana \$ 15.-. Iespējama arī foto uzņēmumu publicēšana. Čeki rakstīmi uz MONTREAL LATVIAN SOCIETY vārda. MLB ZIŅOTĀJS, tāpat kā MLB, ir bezpeļņas pasākums; visas ienākumus redakcija izmanto tā izdošanas vajadzībām.

MLB ZIŅOTĀJS iznāk ik mēneša sākumā. Materiāli tokošajam numuram iesūtīmi vai nododami redakcijā līdz ik mēneša 15. datumam. Par izdevumā publicēto rakstu saturu atbild to autori. Redakcijā var rakstus īsināt. Raksti un ziņas nepauž ne MLB valdes, ne redakcijas, nedz tās darbinieku iesakus iztirzātos jautājumos. Rakstu autoriem jāzūdzod pilna adrese, telefona numurs un jāparakstās. Anonīmus rakstus redakcija ignorē.

MONTREAL LATVIAN SOCIETY MAY 1989 MAI MONTHLY BULLETIN MLB ZIŅOTĀJS
SOCIÉTÉ DES LETTONS DE MONTREAL BULLETIN MENSUEL MLB ZIŅOTĀJS

Envoyé par la Société des Lettons de Montréal; Sent by Montreal Latvian Society; 291 Lorraine Drive, Baie d'Urfé, Canada H9X 2R2, telephone 514-457-9832.

TORTES godiem un viesībām, kā arī pašu priekam.

Pasūtīnājumi: telefonēt 457-9832.

1989. V MLB ZIŅOTĀJS 1.400e

TANGO LUGANO VIDEO
LENTAS \$75

Pasūtīnājumi: Latviešu Jaunatnes Dziesmu Svētku padomē - 291 Lorraine Dr., Baie d'Urfé, Qué., Canada H9X 2R2

DOMU TALKA
ALTERNATIVES
(Think Tank)
KOMUNIKĀCIJA
DEMOKRĀTIJAS PAMATS

T. T. ALTERNATIVES
P. O. Box 998
HAMILTON, ONT.
L8N 3R1